

TALLINNA ÄRIPANGA AS

**2018. AASTA KONSOLIDEERITUD
MAJANDUSAASTA ARUANNE**

SISUKORD

	LK.
1. SISSEJUHATUS	4
1.1 KREDIIDASUTUSE ÜLDANDMED	4
1.2 AUDIITOR	4
2. TEGEVUSARUANNE.....	5
2.1 KREDIIDASUTUSE GRUPI KIRJELDUS.....	5
2.2 TALLINNA ÄRIPANGA ÜLDJUHTIMINE.....	6
2.3 TALLINNA ÄRIPANGA JUHTIMISKORRA PÕHIMÕTTED	8
2.4 TALLINNA ÄRIPANGA SUUREMAD AKTSIONÄRID	8
2.5 2018. AASTA TULEMUSTE ÜLEVAADE	9
2.6 TALLINNA ÄRIPANGA ARENGUSUUNAD 2019. AASTAKS	12
2.7 SISEKONTROLLISÜSTEEM.....	14
2.8 DIVIDENDIPOLIITIKA	15
2.9 TASUSTAMISE PÕHIMÕTTED	15
2.10 SUHTARVUD JA KAPITALI ADEKVAATUSUS	15
2.12 TALLINNA ÄRIPANGA GRUPI KONSOLIDEERITUD BILANSID 2014-2018.....	18
2.13 KOHTUVAIDLUSED JA MAKSUREVISJONID	18
3. KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE.....	19
3.1 TALLINNA ÄRIPANGA GRUPI KONSOLIDEERITUD FINANTSSEISUNDI ARUANNE.....	19
3.2 TALLINNA ÄRIPANGA GRUPI KONSOLIDEERITUD KOONDKASUMI ARUANNE	20
3.3 TALLINNA ÄRIPANGA GRUPI KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE ARUANNE.....	21
3.4 TALLINNA ÄRIPANGA GRUPI KONSOLIDEERITUD OMAKAPITALI LIIKUMISE ARUANNE	22
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE LISAD	23
LISA 1. GRUPI ÜLDINFO JA KOOSTAMISE ÜLDALUSED.....	23
LISA 2. OLULISTE ARVESTUSPÕHIMÕTETE KOKKUVÕTE	24
LISA 3. OLULISED RAAMATUPIDAMISARVESTUSLIKUD JUHTKONNA OTSUSED JA HINNANGUD	40
LISA 4. RISKIJUHTIMINE	43
LISA 5. NÕUDED KESKPANGALE	65
LISA 6. NÕUDED KREDIIDASUTUSTELE	66
LISA 7. NÕUDED KLIENTIDELE	67
LISA 8. MUU VARA	79
LISA 9. PÕHIVARAD.....	80
LISA 10. KINNISVARAINVESTEERINGUD	81
LISA 11. VÕLGNEVUS KREDIIDASUTUSTELE	83
LISA 12. VÕLGNEVUS KLIENTIDELE	83
LISA 13. MUUD VÕLAD	83
LISA 14. MUUD KOHUSTUSED JA VIITVÕLAD	84
LISA 15. AKTSIAKAPITAL	84
LISA 16. TINGIMUSLIKUD VARAD JA KOHUSTUSED.....	84
LISA 17. INTRESSITULU	85
LISA 18. INTRESSIKULU	86
LISA 19. NÕUETE VÄÄRTUSE LANGUS	86
LISA 20. TEENUSTASUTULU	86
LISA 21. TEENUSTASUKULU	86
LISA 22. NETO KASUM/KAHJUM FINANTSTEHINGUTELT	87
LISA 23. PALGA- JA SOTSIAALMAKSU KULU	87

LISA 24. MUUD HALDUSKULUD.....	87
LISA 25. MUUD TEGEVUSTULUD	87
LISA 26. MUUD TEGEVUSKULUD	88
LISA 27. SEOTUD OSAPOOLED	88
LISA 28. EMAETTEVÖTTE KONSOLIDEERIMATA FINANTSSEISUNDI ARUANNE, KOONDKASUMIARUANNE, OMAKAPITALI MUUTUSTE ARUANNE JA RAHAVOOGUDE ARUANNE	90
4. SÕLTUMATU AUDIITORI ARUANNE	94
5. JUHATUSE ETTEPANEK KASUMI JAOTAMISEKS	100
6. NÕUKOGU AVALDUS 2018. MAJANDUSAASTA ARUANDELE	101

1. SISSEJUHATUS

1.1 Krediidasutuse üldandmed

Aruandeperiood:	1. jaanuar 2018 – 31. detsember 2018
Aruande bilansipäev:	31. detsember 2018
Aruande valuuta:	Euro (EUR)
Aruande ühikud:	tuhandetes eurodes
Ärinimi:	TALLINNA ÄRIPANGA AS
Asukoht ja aadress:	Vana-Viru 7, 10111 Tallinn
Registreerinud riik:	Eesti Vabariik
Registreerimise kuupäev:	30. detsember 1991
Registrikood:	10237984
Register:	Tartu Maakohtu registriosakond
Telefon:	+372 66 88 000
Faks:	+372 66 88 001
E-mail:	info@tbb.ee

1.2 Audiitor

Juhtivaudiitorid:	Tiit Raimla (litsentsi nr 287), Lauri Past (litsentsi nr 567)
Audiitoriühingu ärinimi:	AS PricewaterhouseCoopers
Audiitoriühingu registrikood:	10142876
Audiitori asukoht ja aadress:	Pärnu mnt 15, 10141 Tallinn

2. TEGEVUSARUANNE

2.1 Krediidiasutuse Grupi kirjeldus

Tallinna Äripank (edaspidi ka „Pank“) on vanim tegutsev Eesti kommertspank, mis alustas tegevust 1991. aastal. Tallinna Äripanga AS on registreeritud 30.12.1991 Tartu Maakonna registriosakonnas registrikoodiga 10237984. Aktsiakapital 31.12.2018 seisuga oli 25 500 tuhat eurot. Kehtiv krediidiasutusena tegutsemise litsents kannab numbrit EP-08 PO ning kehtib alates 21.01.1993. Seisuga 31. detsember 2018 puudus Tallinna Äripangal rahvusvaheline reiting.

Tallinna Äripank pakub traditsioonilisi pangateenuseid: laenude (nii tavalised laenud kui ka arvelduslaenud) ja kiirliisingute andmine, hoiuste kaasamine, tehingud välisvaluutaga ja väärismetallide vahendamine.

Panga tegevust finantseeritakse peamiselt omakapitali arvelt ja Maaelu Edendamise Sihtasutuselt laenatud vahenditest. Lisaks kasutatakse vahendeid, mis on Panga käsutuses tulenevalt tema põhitegevusest (hoiused, rahalised kohustused seoses maksekorraldustega, pankadevaheliste arveldustega jms).

Panga peakontor asub Tallinnas, Vana-Viru 7. Pangakontorid asuvad Tallinnas Estonia pst 5a ja Viru 9 ning Narvas, Kerese 4.

Seisuga 31.12.2018 omab Tallinna Äripanga AS 100% osalust kolmes äriühingus: TBB Liisingu AS, TBB Invest AS ja Morgan Trade AS.

Järgnevalt on toodud Tallinna Äripanga AS (edaspidi ka “Tallinna Äripank” ja “Pank”) konsolideerimisgruppi kuuluvate äriühingute üldandmed 31.12.2018 seisuga:

Ettevõtte nimi	Aadress	Tegevusala	Registrikood Reg. Kuupäev	Osaluse määr
Tallinna Äripanga AS	Vana -Viru 7, Tallinn	pangandus	10237984 30.12.1991	emaettevõte
TBB Liisingu AS	Vana -Viru 7, Tallinn	liisingtegevus	10570483 16.07.1999	100%
TBB Invest AS	Vana -Viru 5, Tallinn	kinnisvaraarendus	11162243 01.09.2005	100%
Morgan Trade AS	Vana -Viru 7, Tallinn	kinnisvaraarendus	11169423 03.10.2005	100%

Tallinna Äripanga AS Grupi (IFRS mõistes) ja konsolideerimisgrupi („Krediidiasutuste seaduse“ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 575/2013 mõistes) vahel erinevusi ei ole. Sellest tulenevalt on käesolevas aruandes kasutatud läbivalt mõistet “Grupp”.

2.2 Tallinna Äripanga üldjuhtimine

Panga nõukogu

Tallinna Äripanga põhikirja järgi koosneb nõukogu vähemalt viiest liikmest. Nõukogu liikmed valib ja kutsub tagasi aktsionäride üldkoosolek. Nõukogu liikmed valivad enda hulgast nõukogu esimehe, kes korraldab nõukogu tööd. Nõukogu liikmed valitakse kolmeks aastaks. 25.04.2018.a toimunud aktsionäride koosolekul toimus nõukogu koosseisus muudatus ning Panga nõukogu koosseis on järgmine:

- **Madis Kiisa**, nõukogu esimees. Aktsiate arv: 0;
- **Veiko Veskiväli**, nõukogu liige. Aktsiate arv: 0;
- **Hannes Mädo**, nõukogu liige. Aktsiate arv: 0;
- **Sergei Gorny**, nõukogu liige. Aktsiate arv: 0;
- **Alexander Larionov**, nõukogu liige. Aktsiate arv: 0.

Panga juhatus

Põhikirja järgi koosneb panga juhatus vähemalt kolmest liikmest, kelle seast valitakse juhatuse esimees, kes korraldab juhatuse tegevust. Juhatus valitakse panga nõukogu poolt. Käesoleva majandusaasta aruande koostamise hetkel kuuluvad juhatusse alljärgnevad isikud:

- **Igor Novikov**, juhatuse esimees. Aktsiate arv: 0;
- **Andrei Žukov**, juhatuse liige. Aktsiate arv seisuga 31.12.2018: 160 038 (0,6276%). Aktsiate arv aastaaruande koostamise hetkeks ei ole muutunud;
- **Aivar Luik**, juhatuse liige. Aktsiate arv: 0;
- **Sergei Elošvili**, juhatuse liige. Aktsiate arv seisuga 31.12.2018: 987 424 (3,8723%). Aktsiate arv aastaaruande koostamise ajaks ei ole muutunud.

Nõukogu 14.06.2018 otsusega on juhatuse vastutusvaldkonnad jagatud järgmiselt:

- juhatuse esimees **I. Novikov**: üldjuhtimine, juhatuse töö korraldamine, finantsjuhtimine, raamatupidamine, arveldused;
- juhatuse liige **A. Žukov**: koostöö aktsionäride ja välispartneritega;
- juhatuse liige **A. Luik**: riskijuhtimise süsteemi, AML ja KYC korraldamine;
- juhatuse liige **S. Elošvili**: klienditeeninduse, finantseerimistegevuse, infotehnoloogilise töö korraldamine, haldusküsimused.

Krediidikomitee, siseauditi osakond ja auditikomitee

Vastavalt krediidasutuste seaduse ja audiitortegevuse seaduse nõuetele ning põhikirjale on Panga nõukogu poolt moodustatud alljärgnevad üksused:

- **Krediidikomitee**, 26.09.2006.a. Komitee ülesandeks on laenuosakonna ja TBB liisingu poolt esitatud laenu- ja muude finantstaotluste, nendele lisatud dokumentide ja muu informatsiooni läbi vaatamine ning selle alusel seisukoha võtmine laenu/liisingu taotleja maksevõime ja usaldusväärsuse, tema poolt pakutavate tagatiste olemasolu ja piisavuse kohta lähtudes Pangas kehtestatud Krediidipoliitikast.

- **Siseauditi osakond**, 03.07.1996.a. Osakonna töö hõlmab kõiki Panga juhtimis- ja tegevustasandeid, et tagada krediidasutuse tegevuse efektiivsus, finantsaruandluse usaldusväärsus ning vastavus seadustele ja muudele õigusaktidele, Panga juhtimisorganite poolt kinnitatud sise-

eeskirjadele ja heale pangandustavale ning otsuste vastuvõtmine usaldusväärse ja asjakohase informatsiooni alusel.

- **Auditikomitee**, 15.06.2011.a., on nõuandvaks organiks Panga nõukogule ja juhatusele eesmärgiga tagada majandustegevuse ja riskijuhtimise vastavus Panga eesmärkidele. Komitee ülesanne on nõukogu ja juhatuse nõustamine järelevalve teostamisega seotud küsimustes, sealhulgas raamatupidamise korraldamise, välisauditi teostamise, sisekontrollisüsteemi toimimise, finants- ja operatsiooni riskide juhtimise ja tegevuse seaduslikkuse monitooringu ning eelarve koostamise ja majandusaasta aruande kinnitamise osas.

Panga juhatuse moodustanud ja kinnitatud järgnevate Panga üksuste tegevuse üldpõhimõtted ja pädevuse:

- **Aktivate-passivate juhtimise komitee**, 12.04.2001.a. Komitee ülesandeks on Grupi varade ja kohustuste juhtimine, likviidsuse-, rahastamis- ja investeerimisstrateegiate, finantsriskide juhtimine, kapitali planeerimine.

- **Likviidsuse ja finantsriskide juhtimise grupp**, 15.10.2008.a. Grupi ülesandeks on operatiivne juhtimine ja kontroll riskijuhtimise koosseisu kuuluvate ja Panga poolt kehtestatud likviidsuse normatiivaktide täitmise üle.

- **Riskijuhtimise komitee**, 28.11.2018.a. Komitee põhiülesanneteks on panga varade väärtuse ja kasumi kasvu tagamine riskide efektiivse juhtimise teel kehtestatud piirides. Oluliste riskide tuvastamine, riskijuhtimise meetmete väljatöötamine, riskijuhtimise süsteemi täiustamine ja arendamine.

- **Riskijuhtimise grupp**, 25.01.2012.a. Grupi ülesandeks on panga põhirisikide efektiivse juhtimissüsteemi loomine ja selle toimimise tagamine. Regulaarne monitooring, preventiivne kontroll riskide taseme jälgimise üle, finantsriskide testimine ja mõõtmine.

- **Talituspidevuse protsessi juhtimise komitee**, 15.03.2007.a. Komitee eesmärk on süsteemi, reeglite, protseduuride ning ennetusmeetmete välja töötamine Grupi talituspidevuse tagamiseks muu hulgas kriisisituatsioonis.

- **Arengugrupp**, 15.10.2003.a. Grupi peamisteks eesmärkideks on Panga arengukava väljatöötamine ja selle täitmise monitooring, uute toodete ja teenuste väljatöötamine.

- **Vastavuskontrolli komitee**, 02.03.2016.a ning selle ülesandeks on Panga tegevuses sisereeglite ja protseduuride kinnipidamise kontrollimine ning vastavuse riski, sh vastavuse nõuete rikkumisest ja/või mittekohasest täitmisest tulenevate majandus- ja maine kahjude, maandamine.

- **Kõrge riskiga klientide aktsepteerimise komitee**, 06.06.2018.a. Komitee eesmärk on nii olemasolevate kui ka potentsiaalsete kõrge riskiga klientide vastavuse kontroll AML nõuetele ja Panga riskiisule.

- **Kriisilahenduse komitee**, 04.05.2016.a Komitee luuakse ja tegutseb ainult kriisiolukorra ajaks, mille juhtimistegevus sellel perioodil on suunatud Grupi finantsalasele tervendamisele ja selle stabiilse töö taastamisele.

- **Operatsiooniriski juhtimise grupp**, 13.03.2019.a Grupi ülesandeks on kontrolli-süsteemi loomine, mis võimaldab adekvaatselt hinnata ja mõõta operatsiooniriskide mõju panga majandustulemustele.

Audiitorid:

Tallinna Äripanga audiitor on 2009. aastast PricewaterhouseCoopers AS. Juhtivaudiitorid on Tiit Raimla ja Lauri Past. Tallinna Äripank täidab audiitori rotatsiooni nõuet.

Lisaks kohustuslikule auditeerimisele on Grupi audiitor 2018. ja 2017.aastal pakkunud teenuseid, mis on nõutavad vastavalt krediidiastutuste seadusele, väärtipaberituruseadusele ja äriseadustikule

ning muid kindlustandvaid teenuseid, mis on lubatud vastavalt audiitortegevuse seadusele Eesti Vabariigis.

2.3 Tallinna Äripanga juhtimiskorra põhimõtted

Krediidiasutuste seaduse alusel loetakse krediidiasutuse juhtideks nõukogu ja juhatuse liikmeid. Tallinna Äripangal kui väikest turuosa omaval ja tavapäraseid Panga ja liisingutooteid pakkual krediidiasutusel on väiksekoosseisuline ning lihtne juhtimisstruktuur, seoses millega ei ole käesolevaks hetkeks eraldi dokumendina välja töötatud ja kehtestatud juhtorgani liikmete valikuks värbamispõhimõtteid.

Juhtorgani liikmete valikul ja määramisel lähtub Pank KAS §-is 48 sätestatud nõuetest ja nimelt: Panga juhtorgani liikmel on krediidiasutuse juhtimiseks vajalikud teadmised, oskused, kogemused, haridus, kutsealane sobivus, laitmatu ärialane reputatsioon; vajalikus mahus aega tööülesannete täitmiseks vastaval ametikohal ning sobitus teadmiste, oskuste ja kogemuste poolest juhtorgani koosseisu.

Panga juhtorgani liikmeteks ei ole isikud, kelle varasem tegevus on kaasa toonud äriühingu pankroti või sundlikvideerimise või tegevusloa kehtetuks tunnistamise või kellelt on seaduse alusel ära võetud õigus olla ettevõtja või kelle varasem tegevus äriühingu juhina on näidanud, et ta ei ole suuteline korraldama äriühingu juhtimist selliselt, et äriühingu aktsionäride, osanike, liikmete, võlausaldajate ja klientide huvid oleksid küllaldaselt kaitstud või kelle varasem tegevus on näidanud, et ta muul mõjuval põhjusel ei ole sobiv äriühingut juhtima.

Panga nõukogu ja juhatuse liikmete koosseis on piisavalt mitmekesine ja vastab juhtorganite koosseisu mitmekesisuse põhimõtetele ning tagab, et juhtorgan on töövõimeline ja on esindatud erinevate pädevuste ja ametialase taustaga isikud. Juhtidel on kollektiivselt piisavad teadmised, oskused ja kogemused, arvestades krediidiasutuse ärimudelit ning strateegiat, et mõista krediidiasutuse tegevust, sealhulgas peamisi riske.

Panga juhid tegutsevad nendelt oodatava ettenägelikkuse ja kompetentsusega ning vastavalt nende ametikohale esitatavatele nõuetele, lähtudes Panga ning selle klientide huvidest.

Panga juhtide teadmised, oskused ja kogemused ning ametikohale esitatavad nõuded vastavad tarbijale laenu andmisel KAVS § 40 lõigetes 2–5 sätestatule.

2.4 Tallinna Äripanga suuremad aktsionärid

Leonarda Invest AS omab Tallinna Äripangas 48,45% osalust, ülejäänud aktsionäridel on kõigil eraldiseisvalt alla 10% osalusest. Aktsiad jagunevad järgmiselt:

Aktsionär	Riik	Aktsiate arv seisuga 31.12.2018	Osaluse %	Aktsiate arv aastaruande koostamise ajal	Osaluse %
Leonarda Invest AS	Eesti	12 354 034	48,45%	12 354 034	48,45%
Muud aktsionärid	Eesti	13 145 966	51,55%	13 145 966	51,55%
Kokku		25 500 000	100,00%	25 500 000	100,00%

2.5 2018. aasta tulemuste ülevaade

2018. aasta väliskeskkonna peamised sündmused¹:

- Euroopa majandustulemused olid 2018 aasta sügisel oodatust nõrgemad. Suurematest majanduspiirkondadest tuli häid sõnumeid vaid USA-st, kõikjal mujal majandusaktiivsus vähenes. Eesti jaoks tähendab Euroopa majanduskasvu aeglustumine kesisemaid kasvuvõimalusi;
- USA majanduse aastakasv kiirenes kolmandas kvartalis eratarbimise ja valitsuse kulutuste toel 3%-ni;
- Arenevate turgude majandust kimbutavad rahapoliitika normaliseerimine USAs, siseriiklikud reformid ja poliitiline ebakindlus;
- Vaatamata pikale veninud Brexiti läbirääkimistele on Ühendkuningriigi majanduskasv kiirenenud;
- Aktsiaturud üle maailma on 2018 aasta sügisel pigem langenud;
- Toormete hinnalangust vedas nafta hind;
- Euroala töötuse määr püsis madal, olles oktoobris juba mitmendat kuud järjest 8,1% juures.

2018 aasta Eesti majanduse peamised muutused²:

- Majanduse kasvu aeglustumisele vaatamata on majanduse maht kuni 2021. aastani tavapärasest suurem ja seda peaks riigi kulude planeerimisel arvestama;
- Majanduskasv on võrreldes 2017. aastaga mõnevõrra aeglustunud, kuid ületas 2018. aasta kolmandas kvartalis siiski majanduse pikaajalist kasvuvõimet, mis on hinnanguliselt 3% läheduses;
- 2018 aastal on majanduses ilmnenud esimesed märgid ekspordi konkurentsivõime halvenemisest. Kui majanduses napib pikemat aega tööjõudu ja tootmisvõimsust, võib suureneva surve hindade ja palkade liiga kiireks kasvuks. See halvendab eksporditava sektori konkurentsivõimet ja võib pärssida pikaajalist kasvuvõimet;
- Tarbijahindade kasv on aeglustumas;
- Ettevõtete võla kasv on pisut kiirenenud;
- Pärast väga kiiret kasvu 2018 aasta teises kvartalis vähenesid kodumajapidamiste investeeringud uude elamukinnisvarasse kolmandas kvartalis mullusega võrreldes 5,9%;
- Kodumajapidamiste eratarbimiskulutuste kasvutempo jäi kolmandas kvartalis samaks mis aasta eest.

2018. aastal olid Grupi tegevuses järgmised, peamised arengud:

- Panga juhatuse ja nõukogu koosseisu muutmine;
- Panga uue tegevusstrateegia koostamine ja kinnitamine, mille tulemusena on toimunud Panga kliendibaasi ümberkujundamine ja fookuse muutmine residendist kliendile;
- Accuity Compliance link tarkvara juurutamine ja kasutamine;
- CRM süsteemi juurutamise alustamine;
- AS-s TBB liising kasutatava liisingtarkvara juurutamise lõpetamine;
- Anacredit ja IFRS 9 arendustööd;
- PSD2 realiseerimiseks strateegilise partneri valik ja tööde alustamine;
- Viipemakseid võimaldavate maksekaartide käibelevõtmine;
- Personaalsema lähenemise juurutamine juriidilistest isikutest klientide suhtes;

¹ Rahapoliitika ja majandus. 4/2018. Eesti Panga neli korda aastas ilmuv ülevaade. <http://www.eestipank.ee>.

² Rahapoliitika ja majandus. 4/2018. Eesti Panga neli korda aastas ilmuv ülevaade. <http://www.eestipank.ee>.

Kasumiaruande analüüs

Tallinna Äripanga Grupp 2018. aasta auditeeritud kasum ulatus 1 448 tuhande euroni ja kahanes 15,9% võrreldes 2017. aasta auditeeritud kasumiga 1 721 tuhat eurot, kuid näitajad ei ole võrreldavad 2018. aastal makstud tulumaksu tõttu. Alates 2018. aasta teisest kvartalist kehtima hakanud tulumaksuseaduse muutmise tulemusena maksis Grupp 2018.aastal 161 tuhat eurot tulumaksu, mis moodustab 14% krediidasutuse raamatupidamislikust kasumist (vt lisa 28). 2018. aasta auditeeritud kasum enne maksustamist moodustab 93,5% eelmise aasta auditeeritud kasumist ja võrdub 1 609 tuhat eurot. Grupi kogutulud langesid eelmise aastaga võrreldes 0,3% ja moodustasid 8 974 tuhat eurot.

Intressitulu on kasvanud võrreldes 2017.aastaga 27,7% ja moodustas 3 656 tuhat eurot (vt lisa 17). Intressitulu pangadeposiitidelt kasvas 31,3% ja ulatus 771 tuhande euroni. Kasv oli seotud keskmise intressimäära tõusuga (31.12.2018: 1,87% ja 31.12.2017: 1,08%). Panga tähtjaliste ja üleöödeposiitide jäägid kahanesid eelmise aastaga võrreldes vastavalt 37,1% ja 36,1% võrra (vt lisa 6). Intressitulud laenudelt ja liisingutegevusest kasvasid vastavalt 25,3% ja 40,3% ulatudes 2 264 tuhat eurot ja 477 tuhat eurot, mis oli tingitud laenuportfelli mahu 18,2% kasvust 2017. aasta võrreldes (vt lisa 7). Kasvutrendis on ka keskmine laenuintressimäär (31.12.2018: 4,53%; 31.12.2017: 4,26%).

Intressikulu kokku on kasvanud võrreldes 2017.aastaga 0,3% ja moodustas 1 029 tuhat eurot (vt lisa 18). Samal ajal on varadega seotud negatiivsed intressid kasvanud aastaga 17,3% ja ulatusid 367 tuhande euroni. Peamise põhjusena on jätkuvalt negatiivne hoiustamise püsivõimaluse intressimäär ja piisavate likviidsusvahendite hoidmise vajadus. Intressikulu hoiustelt langes 7,6% eelmise aastaga võrreldes. Keskmine intressimäär on veidi kasvanud (31.12.2018: 1,59%; 31.12.2017: 1,53%). Intressikulu laenudelt kahanes võrreldes eelmise aastaga 0,3%. Maaelu Edendamise Sihtasutuselt kaasatud resurssimaht ja saadud laenude keskmine intressimäär on jäänud samale tasemele (31.12.2018: 0,97%; 31.12.2017: 0,99%).

Kokkuvõttes Grupi neto intressitulu kasvas 42,9% ja ulatus 2 627 tuhande euroni (2017: 1 838 tuhat euro).

2018. aastal nõuete väärtuse muutusest saadud kahjum summas 12 tuhat eurot on oodatava krediidikahjumi (ECL) suurenemise tulemus ehk perioodi muutus vastavalt 01.01.2018 kehtima hakanud IFRS 9-le (2017: perioodi kahjum 411 tuhat euro). ECL allahindluse algsaldo seisuga 01.01.2018 seoses IFRS 9 esmase rakendamisega moodustas -502 tuhat eurot, kasvades -477 tuhat eurot võrreldes 31.12.2017 seisuga ja kogumõju omakapitalile -515 tuhat eurot (vt lisad 2, 3, 7, 19).

Teenustasutulu langes 1,4% ja moodustas 2 993 tuhat eurot (2017: 3 036 tuhat eurot), mis oli peamiselt tingitud maksetega seotud teenustasu vähenemisest (vt lisa 20). 2018. aastal olid teenustasutulude struktuuris kõige olulisemad:

- maksetega seotud teenustasud 51,4% (2017: 61,0%);
- kontode hooldustasud 18,1% (2017: 9,2%);
- pangakaartidega seotud teenustasud 14,6% (2017: 12,2%).

Teenustasukulu kasvas võrreldes eelmise aastaga 9,5% ja moodustas 1 399 tuhat eurot (2017: 1 278 tuhat eurot) (vt lisa 21). Teenustasukulu struktuuris saab välja tuua kolm olulisemat gruppi:

- maksetega seotud teenustasud 35,6% (2017: 40,7%);
- kaarditeenustega seotud tasud 29,7% (2017: 25,2%);
- andmetöötluse teostamise tasu 24,6% (2017: 22,1%).

Kokkuvõttes kahanesid Grupi neto teenustasud 9,3% ja moodustasid 1 594 tuhat eurot.

2018. aastal valuutavahetustehingute mahu langusega sai Grupp finantstehingutelt kasumit summas 1 789 tuhat eurot, mis on 2017. aastaga võrreldes 22,9% vähem (vt lisa 22).

Kinnisvarainvesteeringute ümberhindluse kahjum oli 2018. aastal 515 tuhat eurot (2017.a kasum 33 tuhat eurot) (vt lisa 10).

Administratiivkulud kasvasid aastaga 2,5% moodustades 3 169 tuhat eurot (2017.aastal 3 093 tuhat eurot). Kulude struktuuris oli suurimaks kuluallikaks personalikulud ja nende osakaal moodustas 82,5% administratiivkuludest (2017. aastal 81,5%). (vt lisad 23-24).

Muud tegevustulud 2018. aastal kahanesid võrreldes eelmise aastaga 29,6% ja moodustasid 458 tuhat eurot (2017. aastal 651 tuhat eurot), mis oli peamiselt tingitud muude tulude vähenemisest (vt lisad 25, 8).

Muud tegevuskulud moodustasid 2018. aastal 686 tuhat eurot (2017.aastal 976 tuhat eurot) (vt lisa 26). 29,7% langus oli seotud tütarettevõtete muude tegevuskulude kahanemisega ülevõetud varade osalise müügi tõttu (lisa 8).

Bilansi analüüs

Tallinna Äripanga Grupi bilansimaht seisuga 31. detsember 2018 kahanes aasta algusega võrreldes 7,0%, moodustades 215 090 tuhat eurot (31.12.2017: 231 312 tuhat eurot). Languse peamiseks põhjuseks on klientidele võlgnevuste ehk klientide hoiuste kahanemine seoses panga uuendatud AML (rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise) poliitikaga, mille tulemusena vaadati üle ärisuhted mitteresidentidest klientidega.

Laenutegevus

Grupi laenuõuded klientidele moodustasid 55 668 tuhat eurot ja kasvasid aastaga 19,4% (31.12.2017: 46 634 tuhat eurot) (vt lisa 7). Kliendisektorite lõikes muutusid nõuded järgmiselt: laenuõuded juriidilistele isikutele kasvasid 20,3% ja nõuded eraisikutele kasvasid 9,9%. Laenukahjumite katteks moodustatava reservi bilansiline saldo seisuga 31. detsember 2018. aasta on -528 tuhat eurot (31.12.2017: -25 tuhat eurot) (vt lisa 7). Järsu suurenemise põhjuseks on IFRS9 jõustumine alates 01.01.2018 ja uue mudeli rakendamine, kus allahindluse reserv moodustatakse lähtudes oodatavast krediidikahjumist (vt „Tallinna Äripanga 2018. aasta konsolideeritud majandusaasta aruande“ Lisa 3, 4).

Finantseerimine

Seisuga 31. detsember 2018. aasta Grupp ei oma kohustusi teiste krediidasutuste eest (2017. aastal 71 tuhat eurot) (vt lisa 11).

Võlgnevused klientidele moodustasid 31. detsember 2018 seisuga 175 958 tuhat eurot ja aasta algusega võrreldes on vähenenud 8,2 % võrra, mis oli tingitud eraisikute hoiuste 8,0%- ning juriidiliste isikute hoiuste 8,3%- langusest (vt lisa 12). Hoiuste mahu langus on peamiselt tingitud panga uuendatud AML poliitikast johtuvast otsusest vaadata üle ärisuhted mitteresidentidest klientidega.

Muud võlad kasvasid 1,3% ja moodustasid 6 399 tuhat eurot (2017: 6 316 tuhat eurot) (vt lisa 13). Grupi ja Maaelu Edendamise Sihtasutuse koostöö eesmärgiks on parandada väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate võimalusi kaasata finantsvahendeid, tagada nende võimaluste rakendatus üldistes huvides. KredEx Sihtasutusega koostöö eesmärgiks on alustavate ettevõtjate finantseerimisvõimaluste ühine parandamine. Pank finantseerib Sihtasutuselt saadavate rahaliste vahendite arvelt ettevõtjate äritegevust.

Muude kohustuste ja viitvõlgade kahanemine 21,0% võrra oli seotud maksete teel vähenemisega tavapärase pangategevuse käigus (2018: 5 499 tuhat eurot, 2017: 6 936 tuhat eurot)(vt lisa 14).

2.6 Tallinna Äripanga arengusuunad 2019. aastaks

Üldine

Stabiilsus, püsivus ja traditsioonid on Tallinna Äripanka iseloomustavad märksõnad läbi tegevusajaloo. Tallinna Äripank on vanim Eestis sama kaubamärgi all tegutsev pank.

Tallinna Äripanga AS grupi strateegia aastateks 2018 kuni 2021 seab raamistiku Äripanga poolt elluviidavatele tegevustele. Strateegia väljatöötamisel on toetunud Eesti makromajanduskeskkonna ning pangandusturu hetkeolukorra analüüsile ja tulevikutrendide prognoosile, panga sihtklientuuri vajadustele ning panga võimele neid vajadusi rahuldada.

Äripanga strateegia täpsustab panga sihtklientuuri ning seab eesmärgid panga personali, organisatsiooni, juhtimise ning infotehnoloogia arendamiseks. Kiirema arengu tagamiseks kaalub pank infotehnoloogiliste lahenduste sisseostmist professionaalsetelt teenusepakkujatelt.

Äripanga strateegia ellurakendamiseks väljatöötatud tegevusplaan (Lisa 1) fikseerib strateegia elluviimiseks vajalike olulisemate tegevuste loetelu koos vastava ajakavaga 2018 II poolaasta ja 2019 aasta kohta. Tegevusplaani uuendatakse kaks korda aastas. Äristrateegias toodud eesmärkidest lähtuvalt kinnitab pank eraldi dokumendina turundusstrateegia.

Makromajanduslik keskkond

Allikas: Eesti Pank 26.06.2018

Aastatel 2018-2020 peaks Eesti majandust iseloomustama majanduskasvu teatav aeglustumine, sest vabu tootmisressursse, mille arvelt kasvada, on jäänud vähemaks ja investeringustatistika näitab, et uut tootmisvõimsust tekib juurde pigem tagasihoidlikult. Eeldusel, et rahastamistingimused püsivad soodsad ning arvestades, et edukad ärimudelid nõuavad investeringuid uude tehnoloogiasse, seda eriti tööjõupuuduse tingimustes, peaks kapitalisoetus kahel järgmisel aastal hoo sisse saama.

Eksisteerib oht, et majanduskasv aeglustub ootamatute sündmuste tõttu prognoositust kiiremini. See võib alguse saada kaubandustingimuste halvenemisest ja tagasilöökidest välisturgudel, kus väljavaade on muutunud ebakindlamaks. Kaubandustökete ähvardused on osaliselt juba teoks saanud ja see on suurendanud tõenäosust, et jõujoonte paikapanek jätkub ning võib maailmamajanduse kulgu oluliselt muuta.

Ettevõtted ja kodumajapidamised on majandusolude halvenemise eest varasemast paremini kaitstud. Isegi kui majandust peaks tabama ootamatud tagasilöögid, on nii ettevõtted kui ka kodumajapidamised selleks kogutud säästude tõttu paremini ette valmistunud.

Tarbijahindade kasv aeglustub. Tarbijahindade kasv läbis kõrgetaseme 2017. aasta lõpus, mil see oli 4% lähedal. 2018. aasta alguses aeglustuma hakanud hinnakasv jõuab 2020. aastaks umbes 2%ni, mis on ligilähedane ülejäänud euroala hinnakasvule, ehkki sellest pisut kiirem.

Kiirema hinnakasvu peamiseks põhjuseks on kiirem kulude, ennekõike tööjõukulude kasv Eestis. Tööjõukulude kiire kasv ei näita vaibumise märke. Järgmistel aastatel on oodata 6% lähedusse jäävat palgakasvu ning tööandjatel tuleb endiselt hakkama saada kiirelt kerkivate palganõudmistega.

Peamised näitajad:

- Majanduskasv on 2018-2019 umbes 3,5%, kuid aeglustub 2020. aastal 2,5%-ni,
- Hinnatõus hakkab aeglustuma: 2018 2,9%, 2019 2,5% ja 2020 1,9%,
- Palgakasv jääb 2020. aastani kiireks, ulatudes 6-7%-ni.

Pangandusturu arengud lähiaastatel

Panga tegevust mõjutavad pangandusturu prognoositavad arengud Eestis:

- tugev konkurents nii äriklientide kui eraisikute laenuurul, alternatiivsete rahastamismudelite populaarsuse järjepidev suurenemine;
- elektrooniliste lahenduste võidukäik;
- kinnisvaraarenduse kandumine ka Tallinnast ja Tartust väljapoole;
- võimalik probleem – nõudluse ja pakkumise vahekorra pöördumine uute korterite turul ning selle mõju kinnisvarahindadele ning tagatisvarade väärtusele;
- seoses hoiuste mahu kasvuga ja madalate intressimääradega head võimalused uute säästutoodete turuletoomiseks;
- tõenäoline intressimäärade madalseisu jätkumine eurotsoonis;
- mitteresidentidest klientide segmendis tasakaalustatud kliendivaliku kriteeriumite väljakujunemine;
- rõhk kuluefektiivsuse jälgimisel, äriprotsesside automatiseerimise jätkumine.

Panga visioon, missioon, põhiväärtused, strateegilised eesmärgid**Visioon**

Pank soovib olla universaalpanga teenuseid pakkuv kliendikeskne pank ja saada mugavaimaks pangaks Eestis väikeettevõtetele

Missioon

Pank pakub väikeettevõtetele ja keskmise sissetulekuga eraisikutele häid võimalusi kõigi oma igapäevaste rahaasjade usaldusväärseks korraldamiseks.

Pank loob pikaajalisi ja vastastikku kasulikke suhteid:

- **Klientidega:** Panga teeninduskultuur on sõbralik ja kliendilähedane. Pank tagab klientidele personaalse lähenemise, pangasuhte usaldusväärse, otsuste vastuvõtmise operatiivsuse ja teenuste mugava kättesaadavuse;
- **Töötajatega:** Pank tagab lugupidamise, stabiilsuse, huvitava töö, karjääri- ja individuaalse arengu võimalused, väärrika töötasu ning objektiivsuse töötulemuste hindamisel. Panga töötaja peab lugu oma kolleegist ning abistab teda panga ühiste eesmärkide saavutamisel;
- **Aksionäridega:** Panga omakapital on rakendatud efektiivsuse põhimõtteid arvestades. Panga riskivõtmise poliitika on tasakaalustatud ja orienteeritud ärimahtude ja kasumlikkuse stabiilsele kasvule;
- **Järelevalveasutustega:** Pank tagab igakülgse koostöövalmiduse, lubadustest kinnipidamise ja kõikide kehtiva seadusandluse nõuete täitmise;
- **Partnerite ja hankijatega:** Pank hindab suhete stabiilsust, kohustuste täitmist ja pikaajalist vastastikust kasu;
- **Ühiskonnaga:** Pank järgib ausa, avatud ja eetilise äri printsiipe. Pank loob uusi töökohti, arendab finantskultuuri ja tunnetab sotsiaalset vastutust Eesti pangandussüsteemi usaldusväärse hoidmisel.

Panga pikaajalised strateegilised eesmärgid on:

- Panga kasumlikkuse pidev kasvatamine ja jätkusuutlikkuse tagamine;
- Panga tuntuse kasvatamine ning hea maine tagamine;

- Kliendikeskse organisatsiooni loomine ja arendamine;
- Pangandustoodete pidev arendamine ja tehnoloogia arenguga kaasas käimine, mis võimaldab pakkuda kliendile kaasaegseid panganduslahendusi;
- Kliendibaasi läbipaistvuse tagamine.

Panga peamised eesmärgid aastaks 2019 on:

- Kliendibaasi ümberkujundamine, fookuse muutmine residendist ärikliendile;
- Pangandustarkvara kaasajastamine, uute tehnoloogiate juurutamine äriprotsessides ja teenuste osutamises;
- Pangatoodete ristmüügi süsteemi juurutamine, sise- ja väliskommunikatsiooni tõhustamine;
- Laenuportfelli kasvatamine eelkõige väike- ja keskmiste ettevõtete segmendis, kuid kasutades ka teisi võimalusi, sh laenuportfellide soetamine teistelt finantsasutustelt;
- Panga positsiooni tugevdamine eraisikute säästutoodete turul;
- Kasumi kasv puhta intressimarginaali ja teenustasude suurenemise arvelt;
- Riskijuhtimise tõhustamine, riskipõhise lähenemise tagamine ja sisekontrolli süsteemi edasiarendamine;

Organisatsiooni kaasajastamine, loodavatele uutele ametikohtade kõrge kvalifikatsiooniga töötajate värbamine ning töötajate kõrge töemotivatsiooni hoidmine.

2.7 Sisekontrollisüsteem

Sisekontrollisüsteem toimib vastavalt Panga nõukogu poolt 24.10.2018.a. kinnitatud. „Sise- ja vastavuskontrolli süsteemi poliitikale“.

Sisekontrollisüsteem hõlmab Tallinna Äripanga Grupi tegevust tervikuna. Sisekontrollisüsteem on nõukogu, juhatuse ja personali kooskõlastatud tegevus, mille ülesandeks on tagada üldiste püstitatud eesmärkide võimalikult efektiivne saavutamine, aruandluse korrektsus ning kehtivate õigusnormide täitmine. Sisekontrollisüsteemi olemasolu ja funktsioneerimise eest vastutab Panga juhatus.

Sisekontroll on Panga igapäevase töö lahutamatu ja katkestamatu osa. Iga juhtimistasand täidab sisekontrollisüsteemis oma kindlaid ülesandeid, mille efektiivsuse saavutamise üheks oluliseks tingimuseks on töötajate funktsioonide lahusus.

Nõukogu teostab järelevalvet Panga ja tütarettevõtete tegevuse üle, jälgides juhatuse tööd, kehtestades konsolideerimisgrupi strateegia ning üldised riskijuhtimise põhimõtted.

Juhatus ülesanne on igapäevase äritegevuse korraldamine, sealhulgas iga juhtimistasandi pädevuse määratlemine, ametijuhendite ja sisemiste eeskirjade kehtestamine. Juhatus liikmed kannavad samuti vastutust kehtivate tegevuskavade ja protseduuride täitmise eest.

Osakondade juhatajad nõuavad oma alluvatelt nõuete, normide, poliitikate ja muude sisemiste panga dokumentide järgimist, mis reguleerivad nende tööd.

Kontrolliprotseduurid Panga tegevuse igal tasandil hõlmavad korrapäraseid aruandeid Panga juhatusele ja nõukogule ning Panga struktuuriüksuste kontrolli.

Pangas on loodud riskijuhtimise süsteem, mis tagab riskide tuvastamist, mõõtmist ja hindamist, seatud limiitide jälgimist ning pakub riskijuhtimismeetodeid. Vastavuskontrolli grupp tagab kehtivate seaduste ja määruste järgimist.

Tallinna Äripanga AS-is on loodud sõltumatu struktuuriüksusena siseauditi osakond. Siseauditi osakond on osa panga sisekontrollisüsteemist, mis annab kõrgemale juhtkonnale kindlustunde. Siseauditi osakonna eesmärgiks on varade säilimise jälgimine, Panga aktsionäride, hoiustajate ja kreditoride huvide kaitsmine ning Grupi tegevust reguleerivatest õigusaktidest ja heast pangandustavast kinnipidamise jälgimine. Siseauditi ülesandeks on riskide juhtimise usaldusväärsuse ja efektiivsuse hindamine, sisekontrollide olemasolu ja nende toimimise analüüs, ning sisekontrolli süsteemile hinnangu andmine. Oma eesmärgi saavutamiseks täidab siseauditi osakond ülesandeid, milleks on muuhulgas sisedokumentide kontrollimine, Grupi töös esinevate puuduste tuvastamine, sisekorraeskirjade rikkumiste, ülesannete täitmata jätmiste ja volituste ületamise juhtumite uurimine ning neile tähelepanu juhtimine ja ettepanekute tegemine nimetatud puuduste kõrvaldamiseks. Siseauditi osakond tegutseb vastavalt Tallinna Äripanga nõukogu poolt kinnitatud tööplaanile. Siseauditi osakond on aruandekohustuslik Panga nõukogu ees.

2.8 Dividendipoliitika

Dividendide maksmise eeldused ja põhimõtted on sätestatud Panga aktsionäride 25.04.2018.a. kinnitatud „Dividendipoliitikas“, mis on avaldatud Panga kodulehel.

2.9 Tasustamise põhimõtted

Tallinna Äripanga AS-i töötasu struktuur koosneb järgmistest osadest:

- Põhitöötasu
- Ühekordsed preemiad
- Ühekordsed toetused seoses riigipühadega
- Muud soodustused.

Tallinna Äripanga AS-i tasustamise põhimõtted kinnitab nõukogu. Põhimõtted tuginevad efektiivsel tulemustele orienteeritud töökultuuril koos kvaliteetse riskijuhtimisega, arvestades kapitali piisavust ja vajalikku likviidsust. Tallinna Äripanga AS-is toimub töötajate töö tasustamine valdavalt põhitöötasu baasil. Juhatuse liikmetele ja töötajatele tulemustasu 2017. ja 2018. aastal ei ole makstud. Siseauditi osakond kontrollib ja hindab üks kord aastas krediidasutuse juhatuse liikmete ja töötajate tasustamise põhimõtete vastavust Krediidasutuste seaduses sätestatud nõuetele.

2.10 Suhtarvud ja kapitali adekvaatus

Järgnevalt on esitatud olulisemad **suhtarvud**, mis iseloomustavad Grupi tegevust 2018. ja 2017. aastal. Seejuures on keskmised bilansilised näitajad võetud eelmise aasta lõpu ning aruande aasta iga kvartali lõpu vastavate andmete aritmeetilise keskmisena. Kasumiaruande näitajate puhul lähtutakse aruandeaasta tegelikest andmetest.

Suhtarvud	31.12.2018	31.12.2017
1. ROE	5,32%	6,59%
2. EM	8,04	8,52
3. PM	16,14%	19,12%
4. AU	4,10%	4,05%
5. ROA	0,66%	0,77%
7. EPS	0,06	0,07

Suhtarvud on arvatud järgmiste valemite alusel:

1. Omakapitali tootlus (ROE):	Puhaskasum (kahjum) / omakapital (%)
2. Omakapitali kordaja (EM):	Aktivad / omakapital
3. Puhastootlus (PM):	Puhaskasum (kahjum) / kogutulud* (%)
4. Vara tootlikkus (AU):	Kogutulud / aktivad (%)
5. Koguvara tulutase (ROA):	Puhaskasumi suhe koguvarasse %
7. Tulu aktsia kohta (EPS):	Puhaskasum (kahjum) / keskmine aktsiate arv (EUR)

*Kogutulud on kasumiaruandes kajastatud kõikide tulude summa.

Kapitalivajaduse planeerimine toimub regulatiivse **kapitali adekvaatsuse** arvutamise baasil, millele liidetakse juurde kapitalinõuded täiendavate riskide katteks.

Kapitali adekvaatsus ehk koguomavahendite suhtarv = omavahendid / koguriskipositsioon (%) väljendab Grupi omavahendite piisavust krediidiriski, tururiski ja operatsiooniriski katmiseks ning vastavust krediidasutuse majandustegevusele. Seisuga 31.12.2018 kapitali adekvaatsus oli 25.73% (31.12.2017: 26.23%).

Omavahendite ja suhtarvude arvestus

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Esimese taseme omavahendid (TIER 1)	25 776	26 125
Esimese taseme põhiomavahendid (CET 1)	25 776	26 125
Sissemakstud aktsiakapital	25 500	25 500
Eelmiste aastate jaotamata kasum/kahjum	-127	-1 762
Aruandeperioodi kasum /kahjum (-)	1 448	1 721
(-) Mitteaktsepteeritav osa aastakasumist	-1 448	-154
Kasumi arvel moodustatud reservid	928	842
Esimese taseme põhiomavahendite mahaarvamised	-525	-22
Koguomavahendid	25 776	26 125
Riskiga kaalutud varad kokku (Koguriskipositsioon)	100 167	99 585
Kapitali suhtarvud ja puhvrid		
Esimese taseme põhiomavahendite suhtarv (CET1)	25.73%	26.23%
Esimese taseme omavahendite suhtarv (TIER 1)	25.73%	26.23%
Koguomavahendite suhtarv	25.73%	26.23%
Kombineeritud puhvri nõue	3 506	3 486
Kapitalisäilitamise puhvri nõue	2 504	2 490
Süsteemse riski puhvri nõue	1 002	996

Krediidiriski kapitalinõuete arvutamisel kasutab Tallinna Äripanga Grupp standardmeetodit. Grupi krediidiriski kapitalinõude arvutamiseks seisuga 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017 on võetud arvesse nii bilansilised varad kui ka bilansivälised kohustused.

Riskiga kaalutud varad

(tuhandetes eurodes)

	31.12.2018	Kapitali baasnõuded (8%)	31.12.2017	Kapitali baasnõuded (8%)
KOGURISKIPOSITSIOON	100 167	8 013	99 585	7 967
Riskiga kaalutud vara krediidiriski ja vastaspoole krediidiriski puhul	90 435	7 234	90 674	7 254
Valitsus	4	-	-	-
Krediidiasutused ja investeerimisühingud	11 892	951	19 014	1 521
Äriühingud	8 156	653	7 708	617
millest:VKE	7 500	600	7 016	561
Jaenõuded	381	30	361	29
Kinnisvaraga tagatud nõuded	41 030	3 282	31 694	2 536
millest:VKE	39 192	3 135	29 917	2 393
Viivitatud nõuded	1 758	141	1 554	124
Eriti suure riskiga seotud kirjed	9 480	758	12 600	1 008
Muud varad	17 734	1 419	17 743	1 419
Kokku välisvaluutariski summa	-	-	-	-
Kokku operatsiooniriski summa	9 732	779	8 911	713

*VKE - määratletud mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad. Mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEd) kategooriasse kuuluvad ettevõtted, millel on vähem kui 250 töötajat ja mille aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot (väljavõtte komisjoni soovitus 2003/361/EÜ lisa Artiklist 2).

Kapitalinõuded ja puhvrid

31.12.2018

Oma- vahendid	Oma vahendite summa	Koguriski positsioon	Omavahendite baasnõuded	Baasnõuete ülejäääk(+) pudujääääk(-)	Kapitali adekvaatus	Kapitali säilitamise puhver	Süsteemse riski puhver	Kapitalinõuded kokku, k.a.puhvrid	Kogunõuete ülejäääk(+) pudujääääk(-)				
1	2	3	4=2x3	5=1-4	6=1/2	7	8=2x7	9	10=2x9	11=3+7+9	12=2x11	13=1-12	
Kogu kapital	25 776	100 167	8%	8 013	17 763	25.73%	2.5%	2 504	1%	1 002	11.5%	11 519	14 257
Tier 1 kapital	25 776	100 167	6%	6 010	19 766	25.73%	2.5%	2 504	1%	1 002	9.5%	9 516	16 260
CET 1 kapital	25 776	100 167	4.5%	4 508	21 268	25.73%	2.5%	2 504	1%	1 002	8%	8 013	17 763

Kapitalinõuete määrusega nähakse krediidiasutustele ette nõue arvutada finantsvõimenduse määr. **Finantsvõimenduse määr** võrdub esimese taseme omavahendite ja riskipositsiooni näitaja jagatisega ning väljendatakse protsendina. Finantsvõimenduse määra eesmärk on katta ülemäärase finantsvõimenduse risk (risk, mis tuleneb krediidiasutuse liiga kiirest kohustuste kasvust) ja toimida kaitsemeetmena riskitundlikele omavahendite nõuetele.

Finantsvõimenduse määra arvutamine

(tuhandetes eurodes)

	31.12.2018	31.12.2017
Bilansilised riskipositsioonid	215 090	231 311
Muud bilansivälised kirjed	1 541	1 873
Finantsvõimenduse määra riskipositsiooni väärtus	216 631	233 184
Esimese taseme omavahendid	25 776	26 125
Finantsvõimenduse määr, kasutades esimese taseme omavahendite täielikult rakendatud määratlust	11.90%	11.20%

Juhkonna hinnangul, Grupp on vastavuses kõikidega välis- ja sisemiste kapitali juhtimise nõuetega seisuga 31.12.2018 ja 31.12.2017.

2.12 Tallinna Äripanga Grupi konsolideeritud bilansid 2014-2018

(tuhandetes eurodes)

	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
Sularaha	1 183	905	1 248	1 497	622
Nõuded	195 598	212 217	196 006	189 559	178 233
Muu vara	1 820	1 627	2 971	3 111	1 315
Aktsiad ja muud väärtpaberid	37	37	37	37	13
Materiaalne põhivara	4 601	3 930	3 894	1 951	2 046
Kinnisvarainvesteeringud	11 851	12 596	12 837	9 687	10 016
AKTIVA (VARAD) KOKKU	215 090	231 312	216 993	205 842	192 245
Võlgnevus	182 357	198 075	183 341	179 641	164 746
Muud kohustused ja viitvõlad	5 499	6 936	9 072	2 557	2 856
Allutatud kohustused	-	-	-	-	6 589
Kohustused kokku	187 856	205 011	192 413	182 198	174 191
Omakapital kokku	27 234	26 301	24 580	23 644	18 054
PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL) KOKKU	215 090	231 312	216 993	205 842	192 245

2.13 Kohtuvaidlused ja maksurevisjonid

2018. aastal ja aruande esitamise päeva seisuga on Pangal käimas kaks pankroti-, neli täite- ja kolm kohtumenetlust võlgnike suhtes. Panga vastu ei ole aruandekuupäeva ja aruande koostamise kuupäeva seisuga algatatud uusi kohtumenetlusi, varasemast perioodist jätkuvad kaks hagimenetlust, sh ühte hagimenetlusele on kaaskostjana kaasatud AS TBB liising. Grupi juhtkond leiab, et hagid ei kuulu rahuldamisele ning hindab ebatõenäoliseks võimaliku kahju saamise.

Seisuga 31. detsember 2018. a. ei ole Tallinna Äripanga ühisesse konsolideerimisgruppi kuuluvatel AS-il Morgan Trade ja AS-il TBB Invest ühtegi kohtu- ega arbitraažimenetluses olevat asja, millest võiks tulevikus Grupi ettevõtetele tekkida olulist kahju.

Panga Grupi suhtes ei ole maksuhaldur 2018. aastal maksurevisjoni teostanud. Maksuhalduril on õigus kontrollida ettevõtja maksuarvestust kuni 5 aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahv. Grupi juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata ettevõtjale olulise täiendava maksusumma.

3. KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

3.1 Tallinna Äripanga Grupi konsolideeritud finantsseisundi aruanne

(tuhandetes eurodes)

AKTIVA (VARAD)	Lisa	31.12.2018	31.12.2017
Sularaha		1 183	905
Nõuded		195 598	212 217
Nõuded keskpangale	5	80 392	69 847
Nõuded krediidasutustele	6	60 116	95 761
Nõuded klientidele	7	55 090	46 609
Muu vara	8	1 490	1 308
Kuld		367	356
Materiaalne põhivara	9	4 601	3 930
Kinnisvarainvesteeringud	10	11 851	12 596
AKTIVA(VARAD) KOKKU		215 090	231 312

PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPIAL)	Lisa	31.12.2018	31.12.2017
Võlgnevused		182 357	198 075
Võlgnevused krediidasutustele	11	-	71
Võlgnevused klientidele	12	175 958	191 688
Muud võlad	13	6 399	6 316
Muud kohustused ja viitvõlad	14	5 499	6 936
KOHUSTUSED KOKKU		187 856	205 011
Aksiakapital	15	25 500	25 500
Reservid	15	928	842
Akumuleerunud kasum/ (-kahjum)		806	-41
OMAKAPITAL KOKKU		27 234	26 301
PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL) KOKKU		215 090	231 312

Aastaaruande lisad lehekülgedel 23-93 on käesoleva raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u> I.S. </u> Kuupäev/date <u> 29.03.2019 </u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn
--

3.2 Tallinna Äripanga Grupi konsolideeritud koondkasumi aruanne

		(tuhandetes eurodes)	
	Lisa	2018	2017
Neto intressitulu		2 627	1 838
Intressitulu efektiivse intressimäära meetodil	17	3 035	2 394
Muu samalaadne tulu	17	621	470
Intressikulu	18	-1 029	-1 026
Nõuete väärtuse langus	7, 19	-12	-411
Neto teenustasud		1 594	1 758
Teenustasutulu	20	2 993	3 036
Teenustasukulu	21	-1 399	-1 278
Neto kasum finantstehingutelt	22	1 789	2 319
Administratiivkulud		-3 169	-3 093
Palgakulu	23	-1 960	-1 890
Palgaga seonduvad maksud	23	-653	-631
Muud halduskulud	24	-556	-572
Materiaalse põhivara kulum	9	-477	-398
Kinnisvara ümberhindlus	10	-515	33
Muud tegevustulud/kulud		-228	-325
Muud tegevustulud	25	458	651
Muud tegevuskulud	26	-686	-976
Kasum enne maksustamist		1 609	1 721
Aruandeperioodi tulumaks	2	-161	-
Aruandeaasta puhaskasum		1 448	1 721
Aruandeaasta koondkasum		1 448	1 721

Aastaaruande lisad lehekülgedel 23-93 on käesoleva raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u> I.S. </u> Kuupäev/date <u> 29.03.2019 </u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn

3.3 Tallinna Äripanga Grupi konsolideeritud rahavoogude aruanne

		(tuhandetes eurodes)	
	Lisa	2018	2017
Rahavood äritegevusest			
Kasum enne maksustamist		1 609	1 721
Korrigeerimised:			
Põhivara kulum	9	477	398
Kinnisvarainvesteeringu väärtuse muutus	10	515	-33
Neto intressitulu	17,18	-2 627	-1 838
Nõuete krediidiasutustele ja klientidele muutus	6, 7, 19	-1 123	-6 527
Muude äritegevusega seotute nõuete ja ettemaksete muutus	8, 10	-194	1 344
Äritegevusega seotud kohustuste muutus	11,12,13,14	-17 231	12 623
Saadud intressid	7, 17	3 642	2 826
Makstud intressid	12,18	-952	-1 052
Makstud tulumaks		-161	-
Kokku rahavood äritegevusest		-16 045	9 462
Rahavood investeerimistegevusest			
Materiaalse põhivara soetamine	9, 27	-1 148	-438
Materiaalse põhivara maha kandmine	9	-	4
Kinnisvarainvesteeringute soetamine	10	-387	-39
Kinnisvarainvesteeringute müük	10	617	313
Kokku rahavood investeerimistegevusest		-918	-160
Rahavood kokku		-16 963	9 302
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses		144 036	134 734
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus		127 073	144 036

Raha ja raha ekvivalendina käsitletakse sularaha, korrespondentkontot Eesti Pangas, nõudmiseni hoiuseid ja üleöölaenusid teistes pankades.

		2018	2017
<i>Sularaha</i>		1 183	905
<i>Korrespondentkonto Eesti Pangas</i>	5	78 902	68 235
<i>Nõudmiseni hoiused ja üleöölaenusid teistes pankades</i>	6	46 988	74 896
Raha ja raha ekvivalendid kokku		127 073	144 036

Aastaaruande lisad lehekülgedel 23-93 on käesoleva raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u> L.S. </u> Kuupäev/date <u> 29.03.2019 </u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn

3.4 Tallinna Äripanga Grupi konsolideeritud omakapitali liikumise aruanne

(tuhandetes eurodes)

	Aksiakapital	Reservid	Jaotamata kasum	Kokku
Saldo 01.01.2017	25 500	781	-1 701	24 580
Kohustusliku reservkapitali suurendamine	-	61	-61	-
Aruandeaasta koondkasum	-	-	1 721	1 721
Saldo 31.12.2017	25 500	842	-41	26 301
Arvestuspõhimõtete muutuste mõju (Muutused seoses IFRS 9 esmase rakendamisega, Lisa 2)	-	-	-515	-515
Korrigeeritud algsaldo seisuga 01.01.2018	25 500	842	-556	25 786
Kohustusliku reservkapitali suurendamine	-	86	-86	-
Aruandeaasta koondkasum	-	-	1 448	1 448
Lõppsaldo 31.12.2018	25 500	928	806	27 234

Aastaaruande lisad lehekülgedel 23-93 on käesoleva raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials l.s.
 Kuupäev/date 29.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1. Grupi üldinfo ja koostamise üldalused

Tallinna Äripanga AS alustas oma tegevust detsembris 1991. Panga peakontor asub Tallinnas, Vana-Viru 7. Pangakontorid asuvad Tallinnas Estonia pst 5a ja Viru 9 ning Narvas, Kerese 4. Panga põhifunktsioonideks on deposiitide kaasamine, laenude andmine klientidele ja teistele pankadele, arvelduste ning valuutaoperatsioonide teostamine oma klientidele.

Järgnevalt on toodud Tallinna Äripanga AS (edaspidi ka "Tallinna Äripank" ja "Pank") konsolideerimisgruppi (edaspidi ka „Grupp“) kuuluvate äriühingute üldandmed 31.12.2018 seisuga:

Ettevõtte nimi	Aadress	Tegevusala	Registrikood Reg. Kuupäev	Osaluse määr
Tallinna Äripanga AS	Vana -Viru 7, Tallinn	pangandus	10237984 30.12.1991	emaettevõte
TBB Liisingu AS	Vana -Viru 7, Tallinn	liisingtegevus	10570483 16.07.1999	100%
TBB Invest AS	Vana -Viru 5, Tallinn	kinnisvaraarendus	11162243 01.09.2005	100%
Morgan Trade AS	Vana -Viru 7, Tallinn	kinnisvaraarendus	11169423 03.10.2005	100%

Käesolev Tallinna Äripanga Grupi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt (IFRS). Peamised raamatupidamisarvestuse põhimõtted on toodud allpool.

Tallinna Äripanga AS-i konsolideeritud majandusaasta aruanne on avaldamiseks heaks kiidetud Tallinna Äripanga AS-i juhatuse poolt ja esitatakse kinnitamiseks nõukogule ja aktsionäridele.

Gruppi kuuluvad ettevõtted kasutavad olulises osas ühtseid hindamisaluseid ja arvestusmeetodeid.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel ja varade ja kohustuste kajastamisel on lähtutud tegevuse jätkuvuse põhimõttest.

Konsolideeritud finantsaruannete koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud teatud varad (nt. kinnisvarainvesteeringud õiglases väärtuses). Raamatupidamise aruanded on koostatud tekkepõhise arvestusprintsiibi kohaselt.

Konsolideeritud finantsaruanded on koostatud tuhandetes eurodes, kui ei ole öeldud teisiti.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials l.s.
 Kuupäev/date 29.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 2. Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte

Konsolideerimine

Tütarettevõtjad on kõik majandusüksused, mille üle Grupil on kontroll. Grupp kontrollib majandusüksust, kui ta saab või tal on õigused majandusüksuses osalemisest tulenevale muutuvale kasumile ja ta saab mõjutada kasumi suurust kasutades oma mõjuvõimu majandusüksuse üle. Tütarettevõtjad konsolideeritakse raamatupidamise aastaaruandes alates kontrolli tekkimisest kuni selle lõppemiseni.

Emattevõtte eraldiseisvas bilansis kajastatakse investeeringuid soetusmaksumuses, millest on maha arvatud vara väärtuse langusest põhjustatud allahindlused.

Elimineerimised konsolideerimisel

Konsolideeritud aruannete koostamisel on elimineeritud kõik Gruppi kuuluvate ettevõtete vahelised tehingud, omavahelised saldod ja realiseerumata kasumid.

Välisvaluutas toimunud tehingute ja saldode kajastamine

Arvestus- ja esitusvaluuta

Panga arvestus- ja esitusvaluutaks on euro.

Välisvaluutapõhised tehingud ja saldod

Välisvaluutatehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed varad ja kohustused ning õiglasest väärtuses kajastatavad mitte-monetaarsed varad ja kohustused on ümber hinnatud eurodesse bilansipäeval ametlikult kehtinud välisvaluutakursside alusel. Kursimuutustest tekkinud kasumid ja kahjumid on kajastatud kasumiaruandes.

Raha ja raha ekvivalendid

Raha ja raha ekvivalentidena kajastab Grupp sularaha, korrespondentkontot Eesti Pangas, nõudmiseni hoiuseid ja üleölaenusid teistes pankades, mida saab ilma märkimisväärsete piiranguteta kasutada ja mille väärtuse muutuse risk on ebaoluline.

Äritegevuse rahavood on koostatud kasutades kaudset meetodit. Investeeringu- ja finantseerimisgevuse rahavood on esitatud aruandeperioodi brutolaekumiste ja -väljamaksetena.

Finantsvarad ja -kohustused

Finantsvarad

Finantsvarad on varad, mida võib klassifitseerida sularahaks, lepinguliseks õiguseks saada teiselt ettevõtelt sularaha või muud finantsvara, lepinguliseks õiguseks vahetada teise ettevõttega finantsinstrumente potentsiaalselt soodsatel tingimustel või teise ettevõtte aktsiateks.

Finantsvarad võetakse algselt arvele nende õiglasest väärtuses, mis sisaldab kõiki finantsvaraga seotud tehingukulusid.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only
Initialid/initials <u> I.S. </u>
Kuupäev/date <u> 29.03.2019 </u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Tavapärasel turutingimustel toimuvaid finantsvarade oste ja müüke kajastatakse väärtuspäeval. Finantsvarade ja –kohustuste edasine arvestus toimub olenevalt nende tüübist kas õiglase väärtuse, soetusmaksumuse või korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil.

Korrigeeritud soetusmaksumuse meetodi rakendamisel kajastatakse finantsinstrumenti bilansis tema algses, sisemise intressimääraga diskonteeritud soetusmaksumuses, millest on maha arvestatud põhiosa tagasimaksud ja väärtuse langusest või laekumise ebatõenäolisusest tingitud võimalik allahindlused.

Alates 1.jaanuar 2018 Grupp klassifitseerib oma finantsvarad järgmistesse mõõtmiskategooriatesse:

1. Finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuses (AC)
2. Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavad finantsvarad (FVTPL)
3. Õiglases väärtuses muutustega läbi muu koondkasumiaruande kajastatavad finantsvarad (FVOCI).

Finantsvarade klassifitseerimise aluseks on määrata kas tegemist on võlainstrumendiga, omakapitaliinstrumendiga või tuletisinstrumendiga.

Seisuga 31.12.2018 ei olnud grupil ühtegi finantsvara, mis oleks klassifitseeritud kategooriatesse õiglases väärtuses muutustega läbi muu koondkasumiaruande kajastatavad finantsvarad.

Juhtkond määrab finantsvarade klassifikatsiooni esialgsel arvelevõtmisel. Finantsinstrumendid liigitatakse kontserni finantsvarade juhtimise ärimudeli ja finantsvarade lepingupõhiste rahavoogude omaduste alusel.

(tuhandetes eurodes)		
Grupi finantsvarad	Lisa	31.12.2018
Finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuses		195 464
Nõuded keskpangale	5	80 392
Nõuded krediitiasutustele	6	60 116
Nõuded klientidele ja muud nõuded (sisaldavad ka liisingunõuded)	7	54 612
Muud nõuded (raha teel, muu debitoorne võlgnevus)	8	344
Finantsvarad õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande		515
Nõuded klientidele ja muud nõuded	7	478
Omakapitaliinstrumendid (väärtpaberid)	8	37
Kokku finantsvarad		195 979

Detailsem info IFRS9 vastuvõtmise mõjude kohta kirjeldatud alampeatükis „**Uute või muudetud standardite ja tõlgenduste rakendamine**“.

Kuni 31.detsember 2017 Grupp klassifitseeris oma finantsvarad järgmistesse kategooriatesse:

1. Laenuid ja nõuded (L&R)
2. Õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavad finantsvarad (FVTPL)
3. Müügioteel finantsvarad
4. Lõpptähtajani hoitavad finantsvarad.

Seisuga 31.12.2017 ei olnud grupil ühtegi finantsvara, mis oleks klassifitseeritud kategooriatesse õiglases väärtuses muutustega läbi kasumiaruande kajastatavad finantsvarad, müügioteel finantsvarad või lõpptähtajani hoitavad finantsvarad.

(tuhandetes eurodes)		
Grupi finantsvarad	Lisa	31.12.2017
Laenuid ja nõuded		212 570
Nõuded keskpangale	5	69 847
Nõuded krediitiasutustele	6	95 761
Nõuded klientidele ja muud nõuded (sisaldavad ka liisingunõuded)	7	46 609
Muud nõuded (raha teel, muu debitoorne võlgnevus, väärtpaberid)	8	353
Kokku finantsvarad		212 570

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 29.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Individuaalselt oluliste finantsvarade väärtuse langust hinnatakse iga objekti jaoks eraldi. Juhul, kui esineb väärtuse langusele viitavaid tunnuseid, hinnatakse finantsvara alla järgnevalt:

- soetusmaksumuses kajastatavad finantsvarad hinnatakse alla finantsvarast eeldatavasti tulevikus laekuvate maksete nüüdisväärtuseni (diskonteerituna turu keskmise tulususemääraga sarnaste finantsvarade suhtes);
- korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavad finantsvarad hinnatakse alla finantsvarast eeldatavasti tulevikus laekuvate maksete nüüdisväärtuseni (diskonteerituna antud finantsvara esmasel kajastamisel fikseeritud sisemise intressimääraga).

Finantsvarade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kasumiaruandes kuluna. Soetusmaksumuses kajastatavate finantsvarade (aktsiad ja muud omakapitali instrumendid, mille õiglane väärtus ei ole usaldusväärselt hinnatav), välja arvatud investeringud tütarettevõttesse, allahindlusi ei tühistata.

Juhul, kui eelnevalt alla hinnatud korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavate finantsvarade väärtus järgnevatel perioodidel taas tõuseb, tühistatakse varasem allahindlus kuni summani, mis on madalam kahest alljärgnevast summast:

- finantsvarast eeldatavasti tulevikus laekuvate maksete nüüdisväärtus;
- bilansiline jääkväärtus korrigeeritud soetusmaksumuses juhul, kui allahindlust ei oleks eelnevalt tehtud.

Allahindluste tühistamisi kajastatakse aruandeperioodi kasumiaruandes samal kulukirjel vastukandena.

Finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuses

Raha ja nõuded krediidasutustele

IFRS 9 seisukohalt on teistesse pankadesse paigutatud hoiused loetakse võlainstrumentideks. Lähtudes ärimudeli ja APIM testi hindamisest kajastatakse neid finantsvarasid korrigeeritud soetusmaksumuses, milleks on nõude jääk aruandekuupäeva seisuga.

Laenud ja nõuded klientidele

Laenude ja nõuete kategooriasse klassifitseeritakse kindlaksmääratud või kokkuleppeliste maksetega mittetuletisinstrumendid, mis ei ole noteeritud aktiivsel turul ja mis ei ole soetatud kauplemise eesmärgil.

Laenud liigitatakse korrigeeritud soetusmaksumuses mõõdetud finantsvaradeks ja nende suhtes kohaldatakse IFRS 9 kohast oodatava krediidikahjumi mudelit, eeldusel et need vastavad järgmistele kriteeriumidele:

- neid hoitakse ärimudeli raames, mille eesmärk saavutatakse lepingupõhiste rahavoogude kogumisega (kogumiseks hoidmise ärimudel);
- nende lepingupõhised rahavood on ainult põhiosa ja tasumata põhiosalt arvestatud intressi maksed (APIM);
- kontsern ei määratle neid esmasel kajastamisel õiglasel väärtuses muutustega läbi kasumiaruande mõõtmise võimaluse kaudu.

Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud laenud ja nõuded kajastatakse, kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only
Iniitsiaalid/initials <u> L.S. </u>
Kuupäev/date <u> 29.03.2019 </u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Liisingnõuded

Grupi liisingtegevus koosneb põhiliselt kapitalirendi tehingutest. Kapitalirendi tehinguks loetakse liisingtehingut, mille korral kõik olulised vara kasutamisest tulenevad riskid ja hüved lähevad liisingfirmalt rentnikule üle. Vara juriidiline omandiõigus võib kliendile üle minna rendiperioodi lõppedes.

Kapitalirendilepingutest tulenevaid nõudeid kajastatakse nende liisingmaksete nüüdisväärtuses, millest on lahutatud nõuete põhiosa tagasimaksed ja renditava vara garanteerimata jääkväärtus rendiperioodi lõpuks. Rentnikult saadavad rendimaksed jagatakse kapitalirendinõude põhiosa tagasimaksedeks ja finantstuluks. Finantstulu jagatakse rendiperioodile arvestusega, et rendileandja tulususe määr on igal ajahetkel kapitalirendi netoinvesteeringu jäägi suhtes sama. Renditulu jagatakse rendiperioodile netoinvesteeringu meetodil arvestusega, et tulususe määr oleks igal ajahetkel kapitalirendi netoinvesteeringu jäägi suhtes sama. Nõuete allahindlus näidatakse miinusemärgiga vastaval varakirjel.

Laenude ja nõuete hindamine

Kuni 01.01.2018 toimus väärtuse languse kahjumite kajastamine IAS 39 tegeliku krediidikahjumi mudelil.

Alates 01.01.2018 allahindluse nõuded baseeruvad oodatava krediidikahjumi (ECL) mudelil. ECL mudeli peamiseks põhimõtteks on näidata finantsinstrumentide krediidikvaliteedi kahanemise või paranemise mustreid.

ECL finantsvaradelt korrigeeritud soetusmaksumuses ja liisingu nõuetelt kajastatakse kui allahindlus, st kajastatakse koos nende varadega finantsseisundi aruandes. Allahindlus vähendab bilansilist bruto jääkväärtust. ECL bilansivälistelt positsioonidelt kajastatakse eraldisena, st finantsseisundi aruandes kui kohustust. Allahindluse ja eraldise korrigeerimised seoses ECL muutusega kajastatakse kasumiaruandes oodatava krediidikahjumi netomuutusena. Perioodi allahindluse summa kajastatakse kasumiaruandes kirjel "Nõuete väärtuse langus".

Vastavalt IFRS 9-le jaotatakse finantsvarad kolme faasi vastavalt finantsvarade krediidikvaliteedi muutumisele:

1 faas – „toimivad finantsvarad“ (performing), mille puhul pole toimunud olulist krediidikvaliteedi halvenemist võrreldes esmase arvele võtmisega:

- arvele võtmise hetkel kajastatakse kahjum, mis eeldatavasti võiks tekkida antud varast järgneva 12 kuu jooksul,
- hindamine kogumite kaupa; tugineb mineviku kogemusel ja tulevikuprognosidel.

2 faas – „alatoimivad finantsvarad“ (underperforming), millel on toimunud oluline krediidikvaliteedi halvenemine:

- kajastatakse kahjum, mis eeldatavasti võiks tekkida antud varast järgneva kogu tema eluea jooksul,
- hindamine individuaalselt või sarnaste kogumite kaupa.

3 faas – „mittetöötavad finantsvarad“ (non-performing), krediidikahjumiga varad:

- kajastatakse kahjum, mis eeldatavasti võiks tekkida antud varast järgneva kogu tema eluea jooksul,
- hindamine individuaalselt iga vara kaupa.

Grupp hindab igal bilansipäeval, kas krediidirisk on oluliselt suurenenud võrreldes esmase kajastamisega (SICR). Olulise krediidiriski suurenemise hindamine baseerub kvantitatiivsetel ja kvalitatiivsetel indikaatoritel. Need indikaatorid sisaldavad mis on makseviivitusega vahemikus üle 30 ja kuni 90 päeva ja finantsvarad, mis on klassifitseeritud kõrgendatud jälgimise alla või on

makseraskuste tõttu restruktureeritud. Krediidiriski oluline suurenemine väljendub muutuses eluea maksejõetuse tõenäosuses (PD), võrreldes bilansipäeval stsenaariumitega kaalutud eluea PD muutust stsenaariumitega kaalutud esmase kajastamise eluea PD-ga. Juhul kui on toimunud oluline krediidiriski suurenemine võrreldes esmase kajastamisega, kajastatakse eluea ECL allahindlus ja finantsvara liigub faasi 2.

1 faasi kuuluvate finantsvarade allahindluse summa moodustab 12 kuu oodatava krediidikahjumi. IFRS 9 alusel mõjutab finantsvara klassifitseerumine esimesest faasist teisse faasi oluliselt allahindluse summa suurust. Finantsvaradel, millel on toimunud oluline krediitikvaliteedi halvenemine (2 ja 3-sse faasi), arvutatakse oodatava krediidikahjumi kogu eluea kohta.

Maksejõuetus ehk „default“ on selline olukord, kus nõue vastab ühele või mitmele kriteeriumitele:

- nõue on viivituses üle 90 päeva;
- lepingu vastaspoole vastu on algatatud pankrotiprotsess;
- pankadevaheliste nõuete puhul – kui pangapäeva lõpu seisuga ei toimunud päevasisesid makseid vastavalt lepingule;
- muud kvalitatiivsed tegurid mida peetakse asjakohasteks.

See mõiste on korrelatsioonis regulatiivse **mittetöötavate nõuete** mõistega. Mittetöötavad finantsinstrumendid on faasis 3.

Laenud ja nõuded pankadele

Pank arvestab hoiuste paigutamisel pankade rahvusvahelist krediidireitingut (Standard & Poor's). Oodatud krediidikahjumi suuruse hindamise mudelis PD määra aluseks kasutatakse vastavat reitingut. Hoiused krediidasutustes jaotatakse faasidesse vastavalt panga reitingule. Kui krediidikahjumi järjekordse hindamise hetkeks viimati avaldatud vastava panga reiting on muutunud allapoole, klassifitseeritakse hoius vastavasse faasi. Kui krediidikahjumi järjekordsete hindamiste vahelise perioodi jooksul ilmneb asjaolu, mis võib mõjutada vastava panga finantsseisundit, selles pangas asuva hoiuse faasi võib muuta allapoole olenemata viimati avaldatud reitingust. Kui järgneva krediidikahjumi järjekordse hindamise kuupäevaks panga reiting, kuhu on paigutatud vastav hoius, on paranenud, faasis 2 asuv hoius liigub tagasi faasi 1 vastavalt muutunud reitingule. Kui hoius asub faasis 3, seda faasi 2 enam tagasi ei tõsteta, olenemata reitingust. Kui pank, kuhu hoius on paigutatud, ei oma rahvusvahelist reitingut, siis sellise panga finantsseisund hinnatakse eraldi kasutades hindamise hetkeks viimati avaldatud finantsinformatsiooni ning omistatakse hoiusele faas vastavalt selle hindamise tulemustele.

Oodatud krediidikahjumite hindamise reserv rahvusvahelist reitingut omavatesse pankadesse paigutatud hoiuste osas (nii gruppide kui ka üksikute hoiuste osas) arvutatakse alljärgneva valemi järgi:

$$ECL = PD * LGD * EAD, \text{ kus}$$

ECL (Expected Credit loss) – oodatav krediidikahjum.

PD (Probability of Default) - krediidiriski ehk maksejõuetuse realiseerumise tõenäosus, mis väljendab faasi 1 hoiuste puhul järgmise 12 kuu jooksul kahjumi (12M EAD) esinemise võimalust ning faaside 2 ja 3 hoiuste puhul – kahjumi esinemise võimalust kuni tähtaja lõpuni (life-time EAD, k.a. juhul, kui hoiuse tähtaeg ületab 12 kuud).

LGD (Loss given default) - võimaliku krediidikahjumi osakaal hoiuse jäägist (%) krediidiriski realiseerumise korral. Tagamata nõuete puhul LGD väärtuseks eeldatakse 100%.

EAD – hoiuse summa koos kogunenud intressiga.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u> L.S. </u> Kuupäev/date <u> 29.03.2019 </u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn
--

Kirje "sularaha ja hoiused keskpankades" on juhtkonna hinnangul oma olemusest madala krediidiriskiga ning selle oodatav krediidikahjum (ECL) on võrdne nulliga.

Andmeid vaadatakse regulaarselt üle ja uuendatakse vastavalt Standard& Poor's ja Fitch's raportile.

Laenud ja nõuded klientidele

Laenud klientidele jaotatakse kolmeks faasiks vastavalt finantsvarade krediitkvaliteedi muutumisele:

Faas 1

Faasi 1 kuuluvad lepingujärgselt toimivad laenud:

- Laenud alates arvelevõtmise hetkest
- Madala krediidiriskiga laenud (krediitklass mitte alla 2,49)*
- Risk pole oluliselt kasvanud – laenud, millel puuduvad märkimisväärsed krediitkvaliteedi halvenemise tunnused (laenud viivitusega või viivitusega kuni 30 päeva).

Oodatav kahjum arvutatakse varade kogumite kaupa.

*Laenu krediitklass arvutatakse vastavalt lisas 4 "Riskijuhtimine. 4.1. Krediidirisk" kirjeldatud valemitele ja põhimõtetele.

Faas 2

Faasi 2 kuuluvad alatoimivad laenud:

- Krediidirisk on arvelevõtmise hetkest oluliselt kasvanud (klassi kahanemine vähemalt 1,5 punkti võrra)
- Üle 30 päeva kestvad ja kuni 90 päeva maksehäired
- Restruktureeritud laenud
- Bullet-laenud, mille tähtaeg üle 1 aasta.

Kui nõue (või nõuete grupp) kliendile asub 2 faasis (aga teised nõuded 1 faasis) ning selle nõude (nõuete) summa on üle 20% kõigest nõuetest antud kliendile, siis automaatselt on 2 faasis kõik ülejäänud antud kliendi nõuded.

Oodatav kahjum arvutatakse sarnaste varade kogumite kaupa või individuaalselt iga vara kaupa.

Faas 3

Faasi 3 kuuluvad mittetoimivad laenud:

- Panga poolt üles öeldud lepingud
- Üle 90 päeva viivitatud laenud
- Muud nõuded (ei ole laenu, liisingu, faktooringu või muu krediidinõue)

Kui nõue (või nõuete grupp) kliendile asub 3 faasis (aga teised nõuded muudes faasides) ning selle nõude (nõuete) summa on üle 20% kõigest nõuetest antud kliendile, siis automaatselt on 3 faasis kõik ülejäänud antud kliendi nõuded.

Vara allahindlus arvutatakse individuaalselt iga vara kaupa.

Laen, mille puhul viivitus moodustab üle 90 päeva (faas 3), võib tõsta tagasi 1 või 2 faasi ainult juhul, kui see laen töötab taas normaalselt ning peale viimase võlgnevuse täielikku kustutamist miinimaalselt ühe aasta jooksul ei ole olnud viivituses. Kui selle nn katseaja jooksul jälle tekkis võlgnevus (üle 90 päeva), siis uue katseaja loendamine toimub selle viimase võlgnevuse kustutamisest. Faasist 2 faasi 1 laenu liikumine toimub automaatselt ilma katseajata, kui see jälle vastab faasi 1 kriteeriumitele.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials 1.5.
Kuupäev/date 29.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Laenu krediitklass arvutatakse vastavalt lisas 4 "Riskijuhtimine. Krediidirisk" kirjeldatud valemitele ja põhimõtetele.

Laenuportfell on jagatud jägmisteks gruppideks:

1. Erasikud ja juriidilised isikud;
2. Toodete kaupa
 - laenud ja liisingud,
 - krediitkaardid,
 - faktooring,
 - kiirliising.

Kuna panga ja liisingu laenuportfell on enamjaolt sarnaste kriteeriumitega ning nõuete maht on üsna väike siis portfelli jagamine muudeks alamkategoriateks ei ole otstarbekas.

Laenude ja nõuete väärtuse languse arvutamise valem:

$$ECL = PD * LGD * EAD$$

ECL (Expected Credit loss) – oodatav krediitkahjum.

PD (Probability of Default) - hetke maksejõuetise tõenäosus.

12 kuu PD - krediidiriski realiseerumise tõenäosus, mis väljendab järgmise 12 kuu jooksul kahjumi esinemise võimalust.

Eluaegne PD - krediidiriski realiseerumise tõenäosus, mis väljendab antud varast kogu tema eluea jooksul kahjumi esinemise võimalust.

Grupp määrab ühiseid (kaalutud) eluagseid PD koefitsiente erinevate nõuete gruppide lõikes, mis arvestavad gruppides olevate toodete erineva elueaga – tegemist on juhtkonna olulise hinnanguga (Lisa 3 „Olulised raamatupidamisarvestuslikud juhtkonna otsused ja hinnangud“).

LGD (Loss given default) - võimaliku krediitkahjumi osakaal laenujäagist (%) krediidiriski realiseerumise korral. Esimesel etapil LGD määratakse tagatise reitingu alusel (v.a. nõuded summas üle 1 mln EUR). LGD määramise aluseks on tagatise reitingule vastav protsentuaalne suurus, mis oli tõendatud ajaloolise pangastatistika andmete analüüsi käigus. Kui nõuete summa ületab 1 mln EUR, siis arvutatakse iga laenu nõude LGD individuaalselt.

EAD – laenu- või liisingujääk, arvelduskrediidi, krediitkaardi või faktooringu limiit ning muud bilansivälised saldod (nt. sõlmitud laenulepingud, mis ei ole veel välja makstud).

Esimese ja teise faaside osas arvutatakse ECL kliendigruppide lõikes. Iga kogumi sees ECL arvutatakse iga laenu kohta eraldi, misjärel saadud summad liidetakse. See ei kajastu kliendi kaardil kui individuaalne allahindlus. *Individuaalne allahindlus* arvutatakse vastavalt Grupi protseduurreeglitele.

Laenude ja nõuete klientidele väärtuse individuaalset allahindlust hinnatakse vastavalt lisas 4 "Riskijuhtimine. Krediidirisk" kirjeldatud põhimõtetele.

Tagatistega finantsvarade hinnanguliste rahavoogude nüüdisväärtuse miinus väljaostuga kaasnevad kulutuste arvutused näitavad rahavoogusid, mis võidakse saada nende varade realiseerimisel, sõltumata sellest, kas tagatiste väljaostmine on tõenäoline või mitte.

Nõuete mahakandmine

Üldjuhul kantakse laenud bilansist välja kui kõik põhjendatud ümberstruktureerimise või laenu tagastamise võimalused on ammendatud ja hilisem sissenõudmine on hinnatud vähetõenäoliseks. Laenud kantakse maha kasumiaruande kontol "Nõuete väärtuse langus". Juhul, kui nõuete hindamise aluseks olevad asjaolud muutuvad ning muutust on võimalik objektiivselt

seostada peale vara väärtuse langust toimunud sündmusega, tühistatakse eelnevalt kajastatud allahindlus vähendades allahindluse kontot.

Tulevikku vaatava informatsiooni, stsenaariumite ja hinnangute kasutamine allahindluste moodustamiseks

Hindamisemethodika eesmärk on kaardistada ettevaatavalt kohaliku majanduse ning ettevõtete tegevuskeskonda mõjutavaid tegureid ning arvestada nende mõju krediidiportfelli oodatava krediidikahjumi leidmisel.

Makromajanduslike indikaatorite valim ei tohi olla liiga laiapõhjaline kuid samas peab arvestama kohaliku majanduse eripärasid. Valimisse on lisatud järgnevad näitajad (oodatavad muutused): SKP muutus, ekspordi mahumuutus, nelja olulisema ekspordipartneri osakaalu muutus, TMI määr, THI määr, mittefinantsettevõtete pikaajalise finantseerimismäära muutus. Esimesed kolm hindamaks vahetuid välistegureid ning viimased kolm majanduse stabiilsust ja elujõudu.

Grupi portfelli on homogeenselt seotud valitud makromajanduslike indikaatoritega. Juhtkond on kaalunud erinevate sektori-spetsiifilistega mõjudega arvestamist ning tulenevalt portfelli spetsiifikast hinnanud, et sellise detailsusega prognoosimine ei avaldaks olulist mõju ECLi lõpptulemusele. Portfellis ei ole selliste majandussektoritega seotud tooteid, mille puhul avaldaks valitud markomajanduslikud indikaatorid vastupidist või ebaproportsionaalselt suurt/väikest mõju klientide finantsvõimekusele, või oleks oluliselt mõjutatud muude makromajanduslike teguritega mis ei ole Grupi mudeli sisenditeks.

Erinevate stsenaariumite rakendamine on inkorporeeritud makromajandusliku koefitsiendi arvutamise metoodikasse; nende kaalumise tulemusena leitud ühine makromajanduslik koefitsient kasutatakse portfelli ECLi kohandamiseks. Tegemist on juhtkonna olulise hinnanguga (Lisa 3 „Olulised raamatupidamisarvestuslikud juhtkonna otsused ja hinnangud“).

Tulevikku vaatega makromajanduslike koefitsientide leidmisel lähtub Grupp suures osas Rahandusministeeriumi poolt 2018 aasta suvel tehtud prognoosidest neli näitajate kohta: SKP reaalkasv, ekspordi reaalkasv, THI muutus ja TMI muutus. ECB 2018 detsembri prognoosi euribori määrade kohta alusel tehtud Grupi poolt eeldus pikaajaliste finantseerimise määradest. Ekspordi partnerite osakaalu muutuse eeldus tehtud ka Rahandusministeeriumi prognoosi alusel. Üldise makromajandusliku koefitsiendi arvutamiseks on kasutatud Grupi metoodikas toodud koefitsiendid.

Aruande perioodil ei olnud muutusi olulistest eeldustest ja kasutatud hinnangutes.

Ülevõetud vara

Ülevõetud varadena on kajastatud varad, mis on tagastatud lõpetatud laenu- ja liisingtehingutest. Tagatisvarad on bilansis kajastatud lähtuvalt sellest, mis on madalam, kas vara soetusmaksumus või selle neto realiseerimismaksumus. Klientidelt tagasinõutud varad inspekteeritakse ning neile määratakse turuväärtus võttes arvesse vara tehnilist seisukorda. Kliendile nõude lepingulise jääkmaksumuse ja tagasinõutud varade netorealiseerimisväärtuse vahe kajastatakse kasumiaruande kirjel „Nõuete ja realiseerimisel varade allahindluskulu“. Klientidelt tagasinõutud varade müügi tulem kajastatakse kasumi või kahjumina kasumiaruande kirjel „Kasum vara müügist“ ja kujuneb lepingu objektiks oleva vara jääkväärtuse ja vara müügihinna vahest.

Finantsvarad õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande

Varad, mis ei vasta soetusmaksumuse või õiglasest väärtuses muutusega läbi koondkasumi kriteeriumile, kajastatakse õiglasest väärtuses muutustega läbi kasumiaruande. Kasum või kahjum

võlainstrumentidelt muutustega läbi kasumiaruande kajastatakse vastava perioodi, mil õiglase väärtuse muutus on toimunud, kasumiaruandes real „Neto kasum/-kahjum õiglases väärtuses läbi tulude ja kulude aruande kajastatud finantsvaradelt ja –kohustistelt“. Sellised õiglase väärtuse kasumid ja kahjumid sisaldavad ka vastavatelt instrumentidelt teenitud lepingulisi intresse.

Seisuga 1. jaanuar 2018 ja 31. detsember 2018 olid järgnevad Ettevõtte finantsvarad klassifitseeritud selles kategoorias (vt lk.38 „*Finantsinstrumentide klassifitseerimine ja mõõtmine*“):

1. Muud nõuded klientidele (lisa 7)
2. Omakapitali instrumendid (lisa 8)

Klassifitseerimisel on arvesse võetud finantsvarade juhtimiseks ärimudelite hindamised ja finantsvarade rahavoogude hindamised, kas nad vastavad APIM nõuetele.

Kuld

Kuld on bilansis kajastatud vastavalt IAS2-le varuna. Kuld võetakse algselt arvele soetusmaksumuses ning seejärel hinnatakse igal bilansipäeval ümber õiglasesse väärtusesse (Tase 1) vastavalt Londoni börsi pärastlõunase kulla noteeringule („The London Bullion Market Association“). Õiglase väärtuse muutumine on kajastatud kasumiaruandes vastavalt kontodel ”Muud tegevustulud” ja ”Muud tegevuskulud”.

Kinnisvarainvesteeringud

Maa või hoone, mis on soetatud renditulu teenimise või turuväärtuse tõusu eesmärgil ja mida ei kasutata Grupi enda majandustegevuses ega hoita müügiks tavapärase äritegevuse käigus, kajastatakse kinnisvarainvesteeringuna.

Kinnisvarainvesteeringud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja muudest otseselt soetamisega seotud kuludest. Edasi kajastatakse kinnisvarainvesteeringud õiglases väärtuses, mis baseerub juhtkonna hinnangul tulenevalt igaaastasest sõltumatu hindaja poolt määratud turuhinnast, mis põhineb võrreldavatel tehingutel kinnisvaraobjektidega samas piirkonnas või investeeringu diskonteeritud tulevaste perioodide eeldatavatest rahavoogudest (vt lisa 10). Õiglases väärtuse kajastatud kinnisvarainvesteeringutelt amortisatsiooni ei arvestata. Kinnisvarainvesteeringult saadud renditulud ja haldamisega seotud kulud on kajastatud kasumiaruandes vastavalt kontodel ”Muud tegevustulud” ja ”Muud tegevuskulud”. Kinnisvarainvesteeringute ümberhindlusest saadud kasumid ja kahjumid kajastatakse kasumiaruandes real „Kinnisvara ümberhindlus“.

Finantskohustused

Finantskohustuste hulka kuuluvad klientide deposiidid, teiselt pangalt võetud laen, allutatud kohustused ja muud kohustused. Grupp klassifitseerib kõik finantskohustused kategooriasse „Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantskohustused“.

Võlgnevused klientidele

Deposiidid võetakse arvele väärtuspäeval õiglases väärtuses, millest on maha arvatud tehingukulud, ning edaspidi kajastatakse neid korrigeeritud soetusmaksumuses kasutades efektiivse intressimäära meetodit ja kajastatakse real „Võlgnevused klientidele“, tekkepõhiselt arvestatud intressid kajastatakse vastaval kohustuse kirjel. Vastavad intressikulud kajastatakse kasumiaruande real „Intressikulu“.

Võlgnevused krediidasutustele, sihtotstarbelised ressursid ja allutatud kohustused

Võlakohustused võetakse esialgselt arvele õiglases väärtuses, millest on maha arvatud tehingukulud (laekumisel saadud raha summas, vähendatuna tehingukulude võrra). Võetud laene

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials I.S.
Kuupäev/date 29.03.2019
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

kajastatakse edaspidi korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades efektiivse intressimäära meetodit; laekunud summade (millest on maha arvatud tehingukulud) ja lunastusväärtuse vahe kajastatakse kasumiaruandes instrumendi tähtaja jooksul kasutades efektiivset intressimäära. Efektiivne intressimäär on määr, mis diskonteerib täpselt oodatavat tulevast rahavoogu läbi tähtaja bilansilise väärtuseni. Vastavad intressikulud kajastatakse kasumiaruandes real „Intressikulu“. Valitsuse laenufondide (Maaelu Edendamise SA, KredEx SA) sihtotstarbelise ressursina saadud rahalised vahendid näidatakse bilansis kohustustekirje „Muud võlad“ koosseisus. Allutatud kohustused näidatakse bilansis kohustustekirje „Allutatud kohustused“ koosseisus (kohustused, mille esialgne tähtaeg on vähemalt viis aastat ning Panga pankroti korral makstakse see tagasi pärast kõigi teiste võlausaldajate nõuete rahuldamist).

Rendiarvestus

Grupp kui rentnik

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Kuni 31.12.2018 muud rendilepingud on kajastatud kasutusrendina. Kasutusrendimaksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kasumiaruandes kuluna. Grupp kasutab kasutusrenti peamiselt hoonete/ruumide rentimiseks. Rendikulud kajastatakse kasumiaruande real „Administratiivkulud“ (lisa 24). Alates 01.01.2019 elimineerib IFRS 16 rendilepingute klassifitseerimise kasutus- ja kapitalirentideks nagu seda tegi IAS 17 ning Grupp käsitleb sõlmitud tööruumide rendilepingud kapitalirendina.

Materiaalne põhivara

Põhivarana on finantsseisundi aruandes kajastatud ehitised, sõidukid, kontoritehnika, parendused renditud põhivarale ja muud pikaajalise kasutusega varad. Põhivaraks loetakse vara, mille kasutusiga on üle 1 aasta.

Materiaalsed põhivarad võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast (k.a. tollimaks ja muud mittetagastatavad maksud) ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta. Hilisemate parendustega seotud kulutused lisatakse materiaalse põhivara soetusmaksumusele ainult juhul, kui need vastavad materiaalse põhivara mõistele ja vara finantsseisundi aruandes kajastamise kriteeriumitele (s.h. tõenäoline osalemine tulevikus majandusliku kasu tekitamisel). Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused kajastatakse perioodikuludes.

Materiaalsed põhivarad kajastatakse edaspidi nende soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad kahjumid.

Põhivara kulumit on arvestatud lineaarsel meetodil põhivara hinnangulise kasutusea järgi järgnevalt:

Ehitised	50 aastat
Sõidukid	6 aastat
Kontoritehnika	3-10 aastat
Rendipindade parendused	lähtudes rendilepingu tähtajast

Kasum ja kahjum põhivara müügist kajastatakse tehingu toimumise hetkel.

Vara väärtuse langus

Igal bilansipäeval hinnatakse, kas esineb tunnuseid, mis viitavad soetusmaksumuses või korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantsvara, materiaalse ja immateriaalse põhivara

väärtuse langusele. Juhul, kui Panga juhatusel on kahtlusi mõne varaobjekti väärtuse langemise suhtes alla selle bilansilise väärtuse, viiakse läbi vara väärtuse test.

Materiaalne põhivara

Materiaalse põhivara vara väärtuse testi käigus leitakse vara kaetav väärtus. Juhul, kui väärtuse test ei ole teostatav üksiku varaobjekti osas, viiakse väärtuse test läbi väikseima varade grupi, kuhu see vara kuulub, ehk raha teeniva üksuse kohta.

Vara kaetav väärtus on vara õiglane väärtus, millest on maha lahutatud müügikulutused, või selle kasutusväärtus, vastavalt sellele kumb on kõrgem.

Kasutusväärtus on vara kasutamisest ja kasutusjärgsest müügist eeldatavalt saadavate rahavoogude nüüdisväärtus, kasutades diskontomäärana sarnase riskitasemega investeeringute oodatavat tulusust.

Vara hinnatakse alla kaetavale väärtusele juhul, kui vara kaetav väärtus on väiksem selle vara bilansilisest jääkmaksumusest. Allahindlus kajastatakse tekkepõhiselt aruandeperioodi kasumiaruandes kuluna. Alla hinnatud varade osas hinnatakse igal bilansipäeval, kas vara kaetav väärtus on tõusnud ja selleks viiakse läbi vara väärtuse test. Kui vara väärtuse testi tulemusel ilmneb, et vara kaetav väärtus on tõusnud ja varasema allahindluse kajastamine ei ole enam põhjendatud, siis suurendatakse vara bilansilist maksumust. Bilansilise maksumuse ülempiiriks on vara jääkmaksumus, mis oleks kujunenud, arvestades vahepealsel perioodil normaalset amortisatsiooni.

Allahindluse tühistamist kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes kulu vähendamisenä.

Tulumaks

Ettevõtte tulumaks

Alates 2018. aasta teisest kvartalist kehtima alanud tulumaksuseadus muutis krediidasutuste maksustamist, mille tulemusena krediidasutused maksavad avansilist tulumaksu, mis moodustab 14% krediidasutuse raamatupidamislikust kasumist (vt lisa 28). Tulumaks tuleb tasuda järgneva kvartali kolmanda kuu 10. päevaks. Kasumi jaotamisel tuleb maksta veel täiendavat tulumaksu kuni 6%, mis teeb maksumääraks kokku kuni 20%. Lisamaksu määr oneline dividendimaksete korrapärasusest. Kui dividende ei maksta, ettemakstud maksu ei tagastata. Avansilist tulumaksu kajastatakse jooksva perioodi tulumaksukuluna.

Seisuga 31.12.2018 bilansis ei kajastata tingimuslikku tulumaksukohustust Grupi vaba omakapitali suhtes, mis kaasneks vaba omakapitali väljamaksmisel või kapitali vähendamisel. Väljamaksega kaasnev tulumaks kajastatakse dividendide väljakuulutamise või muude omakapitali vähendavate väljamaksete tegemise hetkel kasumiaruandes kuluna.

Dividendide väljamaksmisel tasumisele kuuluvat tulumaksu vähendatakse tütaretevõtetele saadud dividendidelt arvatatud 20/80 suuruse osa võrra.

Alates 2019. aastast on võimalik dividendide väljamaksetele rakendada maksumäärat 14/86. Seda soodsamat maksumäärat saab kasutada dividendimaksetele, mis ulatub kuni kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendide väljamakseni, mis on maksustatud 20/80 maksumääraga.

Kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendimakse arvestamisel on 2018.a. esimene arvesse võetav aasta.

Finants- ja tegevusgarantiid

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only
Initialid/initials <u>1.5.</u>
Kuupäev/date <u>29.03.2019</u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Finantsgarantiid on lepingud, mis nõuavad garantii andjalt ettenähtud maksete tegemist garantii saajale talle tekitatud kahju hüvitamiseks, kui konkreetne võlgnik ei ole teinud makseid tähtaegselt, vastavalt võlakohustuste tingimustele. Finantsgarantiid võetakse finantsaruannetes algselt arvele õiglasel väärtuses garantii andmise päeval. Seejärel kajastatakse garantiist tulenevaid kohustusi garantii jääkväärtuses tulenevalt sellest, kumb on kõrgem, kas amortiseerimata teenustasud või moodustatud eraldis vastavalt IAS 37, lähtudes ettevõtte kogemusest ja juhtkonna hinnangust. Koondkasumiaruandes kajastatakse garantii eluea jooksul garantiilt lineaarselt teenitud teenustasutulu. Garantiikohustuse tasumiseks väljamakstavad summad kajastatakse bilansis eraldisena kuupäeval, mil selgub, et on tõenäoline, et garantii kuulub väljamaksmisele.

Tegevusgarantiid on lepingud, mis pakuvad kompensatsiooni juhul, kui teine osapool ei suuda täita lepingulisi kohustusi. Sellised lepingud kannavad lisaks krediidiriskile ka mitte-finantsilist tegevuse riski. Tegevusgarantiid võetakse algselt arvele nende õiglasel väärtuses, mis tavapäraselt võrdub saadud teenustasudega. Tasude summa amortiseeritakse lineaarselt lepinguperioodi vältel. Iga aruandeperioodi lõppedes hinnatakse tegevusgarantiid algselt arvele võetud tasude amortiseerimata jäägi ulatuses. Kui Grupil on lepinguline õigus kliendilt sisse nõuda garantiilepingu alusel täitmiseks kulunud summast, võetakse sellised summad garantii saajale rahalise kahju korvamise hetkel arvele kui laenuõuded.

Eraldised ja tingimuslikud kohustused

Bilansis kajastatakse eraldisena enne bilansipäeva toimunud kohustavast sündmusest tulenevaid kohustusi, millel on kas seaduslik või lepinguline alus või mis tulenevad ettevõtte senisest tegevuspraktikast (seaduslik või tõlgenduslik), mis nõuavad varast loobumist, mille realiseerumine on tõenäoline (on rohkem tõenäoline kui mitte, et vahendite väljavool on vajalik kohustuse rahuldamiseks) ja mille summa suurust on võimalik usaldusväärselt mõõta, kuid mille realiseerimise aeg või summa ei ole täpselt teada. Eraldiste kajastamisel bilansis lähtutakse juhtkonna hinnangust eraldiste täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta. Eraldis kajastatakse bilansis summas, mis on juhtkonna hinnangu kohaselt bilansipäeva seisuga vajalik eraldisega seotud kohustuse rahuldamiseks või üleandmiseks kolmandale osapoolle. Eraldiste kulu ja eraldiste bilansilise maksumuse muutuste kulu kajastatakse aruandeperioodi kuludes. Eraldisi ei moodustata tulevaste perioodide kahjumite katmiseks. ECL valmisolekulaenuidelt kajastatakse eraldisena, st finantsseisundi aruandes kui kohustust.

Juhul, kui eraldis realiseerub tõenäoliselt hiljem kui 12 kuu jooksul pärast bilansipäeva, kajastatakse seda diskonteeritud väärtuses (eraldisega seotud väljamaksete nüüdisväärtuse summas), välja arvatud juhul, kui diskonteerimise mõju on ebaoluline.

Muude tingimuslike kohustuste osas, mille realiseerumine on vähem tõenäoline kui mitterealiseerumine või millega seotud kulusid ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, kuid mis teatud tingimustel võivad tulevikus muutuda kohustusteks, kajastatakse raamatupidamise aastaaruande lisades tingimuslike kohustustena. Kui ettevõtte on vastutav ühiselt või eraldi vastutav osalise kahju katmise eest, siis kajastatakse see ülejäänud osa kahjust, mille katmise eest on vastutavad teised osapooled tingimusliku kohustusena. Tingimuslikud kohustused võivad ajas muutuda esialgselt ootusest erineval viisil. Seetõttu hinnatakse neid järjepidevalt tuvastamaks, kas on muutunud tõenäoliseks, et tulenevalt kohustusest on tõenäoliselt Grupil vaja varast loobuda. Kui on muutunud tõenäoliseks, et seni tingimusliku kohustusena kajastatud kohustuse tulemusena peab ettevõtte varast loobuma, võtab Grupp arvele eraldise selle perioodi raamatupidamise

aastaruandes, millal vastav tõenäosuse muutus toimus (välja arvatud väga harvadel juhtudel kui kohustusega seotud kulu ei ole võimalik usaldusväärset hinnata) (vt lisa 14).

Töötajate hüvitised

Grupp ei paku oma töötajatele eraldi pensioniskeeme ega muid pensionihüvitisi. Grupil on kohustus maksta jooksvalt riikliku pensionifondi osamakseid, mis moodustavad osa sotsiaalmaksu kulust.

Töösuhete lõpetamise hüvitised kuuluvad maksmisele tulenevalt kas kontserni otsusest lõpetada töösuhe töötajaga enne tavapärasest pensionile jäämise kuupäeva või töötaja otsusest aktsepteerida vabatahtlikult töösuhete lõpetamist vastutasuks nende hüvitiste eest. Kontsernis kajastatakse töösuhete lõpetamise hüvitisi siis, kui kontsern suudab tõendada, et on võtnud endale kohustuse kas lõpetada töösuhe töötaja(te)ga vastavalt ametlikule üksikasjalikule plaanile töösuhete lõpetamiseks ja puudub reaalne võimalus seda tagasi võtta või maksta töösuhete lõpetamise hüvitisi pakkumise tulemusel, mille eesmärgiks oli võimaldada vabatahtlikku töölt lahkumist. Kui töösuhete lõpetamise hüvitis kuulub väljamaksmisele hiljem kui 12 kuud pärast bilansipäeva, on hüvitisi diskonteeritud selle nüüdisväärtuseni.

Tulude ja kulude kajastamine

Arvestuspõhimõtted alates 01.01.2018.

Tulud on kirjendatud tekkepõhise arvestusprintsipi alusel. Tulu kajastatakse siis, kui on tekkinud põhjendatud eeldus, et tehingust tulenevad hüved laekuvad Grupile ning tulu on usaldusväärset määratav. Tulu Grupi tavapärase äritegevuse käigus osutatud teenuste eest kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglasel väärtusel. Kulud kajastatakse kui Grupil on tekkinud kohustus vastava kulu osas ja/või kui Grupp on saanud kaupu või teenuseid, ja viimane on varasem.

Intressitulu ja intressikulu on kajastatud kasumiaruandes kõikide instrumentide osas, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades efektiivse intressimäära meetodit.

Efektiivse intressimäära meetod on finantsvara või –kohustuse korrigeeritud soetusmaksumuse arvestamise ja intressitulu või intressikulu vastavale perioodile jaotamise meetod. Efektiivne intressimäär on määr, mis diskonteerib täpselt eeldatava tulevase rahavoo läbi finantsinstrumendi eeldatava eluea finantsvara või -kohustuse bilansilise väärtuseni. Efektiivse intressimäära arvutamisel hindab ettevõtte rahavooge arvestades finantsinstrumendi kõiki lepingulisi tingimusi, kuid ei arvesta tulevase krediidikahjumeid. Arvutusse kaasatakse kõik lepingulised olulised pooltevahelised tasutud või saadud teenustasud, mis on efektiivse intressimäära lahutamatuks osaks, tehingukulud ja kõik muud täiendavad maksed või mahaarvamised.

Liisingitegevuse finantstulu („Muu samalaadne tulu“, vt Lisa 17) jagatakse rendiperioodile arvestusega, et rendileandja tulususe määr on igal ajahetkel kapitalirendi netoinvesteeringu jäägi suhtes sama.

Teenustasutulu all kajastatakse grupi tavapärase tegevuse raames osutatud teenuste eest saadud või saadaoleva müügitulu õiglasel väärtusel. See ei rakendu müügitulule rendilepingutest ja finantsinstrumentidest või teisest lepingulistest kohustustest, mis on IFRS 9 „Finantsinstrumendid“ rakendusallas.

Tasud, mida võetakse arvesse korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantsinstrumendi efektiivse intressimäära arvutamisel, jaotatakse instrumendi eeldatava tähtaja peale rakendades efektiivse intressimäära meetodit ja kajastatakse neto intressituluna.

Teenustasutulu kajastatakse lineaarselt kogu teenuse osutamise perioodi jooksul, kui klient samaaegselt saab ja tarbib Grupi tegevusest tulenevaid eeliseid. Muutuvtasu kajastatakse selles ulatuses, mille osas on tõenäoline, et tagasipööramist ei toimu.

Muud teenustasu tulu kajastatakse hetkel, mil Grupp täidab oma täitmiskohustuse, mis tavaliselt toimub selle aluseks oleva tehingu teostamisel. Saadud või saadav tasu väljendab tehingu hinda konkreetsete täitmiskohustuste teenuste eest. Peamised teenustasude tüübid on kirjeldatud allpool (vt ka Lisa 20, 22):

- Ülekanded: kajastatakse konkreetsetel ajahetkel (*point in time*)
- Konto hooldustasu: kajastatakse perioodi jooksul, millal teenust osutatakse (*over time*)
- Pangakaardid: lepingu- ja hooldustasud kajastatakse perioodi jooksul, millal teenust osutatakse (*over time*), muud - kajastatakse konkreetsetel ajahetkel (*point in time*)
- Valuutavahetustehingute tulu: kajastatakse konkreetsetel ajahetkel (*point in time*)

Kulud, mis on otseselt seotud teenustasutulude genereerimisega, kajastatakse kui teenustasukulud.

Makstud teenustasud ja muud kulud kantakse kuludesse nende toimumise hetkel.

Valuutavahetustehingute puhastulu kajastatakse real "Neto kasum/kahjum finantstehingutelt" saadud või saadaoleva tasu õiglasest väärtusest; see tekib kursivahena arvestusvaluuta ja muude valuutade vahelistes vahetustehingutes.

Reservkapital

Reservkapital on Eesti Äriseadustikuga ette nähtud kohustuslik reserv, mida võib üldkoosoleku otsusel kasutada kahjumi katmiseks, kui seda pole võimalik katta aktsiaseltsi vabast omakapitalist, samuti aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitali moodustatakse kasumieraldistest ning seda ei saa jaotada aktsionäridele.

Uued finantsaruandluse standardid ja Rahvusvahelise Finantsaruandluse Tõlgenduste Komitee (IFRIC) tõlgendused

Uute või muudetud standardite ja tõlgenduste rakendamine

Järgmised uued või muudetud standardid ja tõlgendused muutusid Grupile kohustuslikuks alates 01.01.2018:

IFRS 9, „Finantsinstrumendid“: klassifitseerimine ja mõõtmine (rakendus 1. jaanuaril 2018 alanud aruandeperioodidele).

Lubatud oli standardi varasem rakendamine, kuid Grupp ei ole seda teinud. Grupp kasutas esmasel IFRS 9 standardi rakendamisel 2018. aastaaruandes vabastust 2017 võrdlusandmeid mitte korrigeerida.

Uue standardi peamised reeglid on järgmised:

- Finantsvarad tuleb klassifitseerida ühte kolmest mõõtmiskategooriast – varad, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (AC), varad, mida kajastatakse õiglasest väärtusest muutustega läbi muu koondkasumiaruande (FVOCI), ja varad, mida kajastatakse õiglasest väärtusest muutustega läbi kasumiaruande (FVTPL).
- Võlainstrumendi klassifitseerimine sõltub ettevõtte ärimudelil finantsvarade haldamisel ning sellest, kas vara lepingulised rahavood sisaldavad ainult põhiosa- ja intressimakseid („APIM“). Kui võlainstrumenti hoitakse sissenõudmise eesmärgil ja APIM nõue on täidetud, võib instrumenti kajastada korrigeeritud soetusmaksumuses. Võlainstrumendid, mis vastavad APIM nõudele ja mida hoitakse portfellis, kus ettevõtte hoiab varasid nii sissenõudmise kui ka müümise eesmärgil, võib kajastada õiglasest väärtusest läbi koondkasumiaruande. Finantsvarad,

mis ei sisalda APIM rahavoogusid, tuleb mõõta õiglasel väärtuses läbi kasumiaruande (näiteks derivatiivid). Varjatud („embedded“) derivatiive ei eraldata enam finantsvaradest, vaid kaasatakse APIM tingimuse hindamisel.

- Omakapitaliinstrumentid tuleb alati kajastada õiglasel väärtuses. Samas võib juhtkond teha tagasivõtmatu valiku kajastada õiglase väärtuse muutused läbi muu koondkasumiaruande, eeldusel, et instrumenti ei hoita kauplemiseesmärgil. Kui omakapitaliinstrumenti hoitakse kauplemiseesmärgil, tuleb selle õiglase väärtuse muutused kajastada kasumiaruandes.
- Enamus IAS 39 nõudeid finantskohustuste klassifitseerimiseks ja mõõtmiseks kanti muutmata kujul üle IFRS 9-sse. Peamiseks muudatuseks on see, et finantskohustuste puhul, mis on määratud kajastamiseks õiglasel väärtuses läbi kasumiaruande, peab ettevõtte enda krediidiriski muutusest tulenevad õiglase väärtuse muutused kajastama muus koondkasumiaruandes.
- IFRS 9 kehtestab uue mudeli väärtuse languse kahjumite kajastamiseks – oodatava krediidikahjumi mudeli. See on „kolmetasandiline“ lähenemine, mille aluseks on finantsvarade krediidikvaliteedi muutumine pärast esialgset arvelevõtmist. Praktikas tähendavad uued reeglid seda, et ettevõtetel tuleb finantsvarade, mille osas ei ole väärtuse languse tunnuseid, arvelevõtmisel kajastada koheselt kahjum, mis on võrdne 12-kuulise oodatava krediidikahjumiga (nõuded ostjatele puhul kogu nende eluea jooksul oodatava krediidikahjumiga). Kui on toimunud oluline krediidiriski suurenemine, tuleb väärtuse langust mõõta, kasutades kogu eluea jooksul oodatavat krediidikahjumit, mitte 12 kuu jooksul oodatavat krediidikahjumit. Mudel sisaldab lihtsustusi rendi- ja ostjatele nõuete osas.
- Riskimaandamisarvestuse nõudeid muudeti, et siduda raamatupidamisarvestus paremini riskijuhtimisega. Standard pakub ettevõtetele arvestuspõhimõtte valikut rakendada kas IFRS 9 riskimaandamisarvestuse nõudeid või jätkata IAS 39 rakendamist kõikidele riskimaandamisinstrumentidele, kuna standard ei käsitle hetkel makro-riskimaandamisarvestust.

Allpool on kirjeldatud mõju, mida avaldas IFRS 9 vastuvõtmine Grupile.

Finantsinstrumentide klassifitseerimine ja mõõtmine

Järgnevas tabelis on toodud finantsvarade bilansiline maksumus võttes arvesse nende varasemaid mõõtmiskategooriaid kooskõlas IAS 39-ga ning uusi mõõtmiskategooriaid IFRS 9-le üleminekul 1. jaanuaril 2018:

	(tuhandetes eurodes)				
	Mõõtmiskategooria		Bilansiline jääkväärtus vastavalt IAS 39-le 31.12.2017	Mõju ümberarvestus	Bilansiline jääkväärtus vastavalt IFRS 9-le 01.01.2018
	IAS 39	IFRS 9		ECL	
Nõuded keskpangale (lisa 5)	L&R	AC	69 847	-	69 847
Nõuded krediidiasutustele (lisa 6)	L&R	AC	95 761	-	95 761
Nõuded klientidele (lisa 7)	L&R	AC	46 131	-477	45 654
Nõuded klientidele (lisa 7)	L&R	FVTPL	478	-	478
Omakapitali instrumendid (lisa 8)	FVTPL	FVTPL	37	-	37
Finantsvarad kokku			212 254	-477	211 777

Ümberklassifitseerimisel on arvesse võetud finantsvarade juhtimiseks ärimudelite hindamised ja finantsvarade rahavoogude hindamised, kas nad vastavad APIM nõuetele.

Seisuga 01.01.2018 osa nõuetest klientidele klassifitseeriti ümber kategooriasse õiglasel väärtuses läbi kasumiaruande kajastamisega (FVTPL). Tegemist on kinnisvaraga tagatud inkassofirmale ja kolmandale firmale loovutatud nõudega, mis ei sisalda APIM rahavoogusid.

Järgnevas tabelis on toodud korrigeeritud soetusmaksumuses finantsvarade ja kohustuse allahindlus kooskõlas IAS 39-ga ning uus allahindlus IFRS 9-le üleminekul 1. jaanuaril 2018:

31.12.2017

(tuhandetes eurodes)

Finantsvarad korrigeeritud soetusmaksumuses	Nõuete allahindlus vastavalt IAS 39-le 31.12.2017	Ümberklas- sifitseerimise mõju	Ümber- hindluse mõju	Nõuete allahindlus vastavalt IFRS 9-le 01.01.2018
Nõuded keskpangale (lisa 5)	-	-	-	-
Nõuded krediitiasutustele (lisa 6)	-	-	-	-
Nõuded klientidele (lisa 7)	-25	-	-477	-502
Kokku allahindlus	-25	-	-477	-502

31.12.2017

(tuhandetes eurodes)

Finantskohustused	Eraldis vastavalt IAS 37-le 31.12.2017	Ümberklas- sifitseerimise mõju	Ümber- hindluse mõju	Eraldis vastavalt IFRS 9-le 01.01.2018
Eraldised (lisa 14)	-	-	38	38
Kokku allahindlus	-	-	38	38

IFRS 15 „Müügitulu lepingutelt klientidega“, muudatus standardi IFRS 15 jõustamise osas (rakendus 1. jaanuaril 2018 alanud aruandeperioodidele).

Uue standardi põhiprintsiibi kohaselt kajastatakse müügitulu siis, kui kaup või teenus antakse kliendile üle, ning müügitulu kajastatakse tehinguhinnas. Koos müüdüd kaubad ja teenused, mis on eristatavad, tuleb kajastada eraldi ning lepinguhinnast antavad hinnaalandused tuleb reeglina allokeerida eraldi elementidele. Kui saadav tasu võib teatud põhjustel muutuda, kajastatakse müügituluna miinimumsumma, kui sellega ei kaasne olulist tühistamise/tagasimaksmise riski. Klientidega lepingute saamise tagamiseks tehtud kulutused tuleb kapitaliseerida ja amortiseerida selle perioodi jooksul, mil leping tekitab tulusid.

Standardi rakendamine ei avaldanud olulist mõju Grupi finantsseisundile, majandustulemustele ega rahavoogudele.

IFRS 15 „Müügitulu lepingutelt klientidega“ muudatused“ (rakendus 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandeperioodidele).

Muudatused ei muuda standardi põhiprintsiipe, vaid selgitavad, kuidas neid printsiipe tuleks rakendada. Muudatused selgitavad, kuidas tuvastada teostamiskohustusi (lubadust kliendile üle anda kaupa või osutada teenust) lepingus; kuidas määrata, kas ettevõtte on müügitulepingu põhiosutaja (principal) (kauba või teenuse pakkuja) või agent (vastutav kauba või teenuse pakkumise korraldamise eest); ning kuidas määrata, kas müügitulu litsentsi andmise eest tuleb kajastada konkreetset ajahetkel või perioodi jooksul. Neile selgitustele lisaks sisaldavad muudatused kaks täiendavat lihtsustust eesmärgiga vähendada ettevõtte kulusid ja keerukust standardi esmakordsel rakendamisel.

Standardi rakendamine ei avaldanud olulist mõju Grupi finantsseisundile, majandustulemustele ega rahavoogudele.

Uued standardid, tõlgendused ja nende muudatused

Välja on antud uusi või muudetud standardeid ja tõlgendusi, mis muutuvad Grupile kohustuslikuks alates 01.01.2019 või hilisematel perioodidel ja mida Grupp ei ole rakendanud ennetähtaegselt.

IFRS 16 „Rendilepingud“ (rakendub 1. jaanuaril 2019 või hiljem algavatele aruandeperioodidele).

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u>1.5.</u> Kuupäev/date <u>29.03.2019</u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn
--

Uus standard sätestab rendilepingute arvelevõtmise, mõõtmise, esituse ja avalikustamise põhimõtted. Kõikide rendilepingute tulemusena saab rendilevõtja õiguse kasutada vara alates rendilepingu algusest ning – juhul kui rendimakseid tehakse üle perioodi – ka finantseeringu. Sellest tulenevalt elimineerib IFRS 16 rendilepingute klassifitseerimise kasutus- ja kapitalirentideks nagu seda tegi IAS 17 ning selle asemel kehtestab ühe arvestusmudeli rendilevõtjate jaoks. Rendilevõtjad peavad (a) arvele võtma varad ja kohustused kõikide üle 12-kuuliste rendilepingute osas, v.a juhul kui renditav vara on väikese väärtusega; ning (b) kajastama kasumiaruandes kulumit renditavadelt varadelt ja intressikulu rendikohustustelt. IFRS 16 põhimõtted rendileandjate jaoks jäävad sisuliselt samaks IAS 17 põhimõtetega, ehk et rendileandja jagab jätkuvalt oma rendilepingud kasutus- ja kapitalirentideks ning kajastab neid rendiliike erinevalt.

Alates 01.jaanuar 2019 kajastab Grupp kasutusõiguse vara ja rendikohustust summas 281 tuhat eurot, mille tulemusel bilansimaht suureneb.

„Ennetähtaegne tagasimakse negatiivse kompensatsiooniga“ - IFRS 9 muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2019 või hiljem algavatele aruandeperioodidele).

Muudatus võimaldab kajastada teatud laene ja võlaväärtpabereid korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil ka juhul, kui neid võib ennetähtaegselt tagasi maksta summas, mis on väiksem kui korrigeeritud soetusmaksumus, näiteks kui tagasimakse toimub õiglasest väärtusest või kui tagasimakse sisaldab mõistlikku kompensatsiooni laenuandjale, olles mõõdetud selle instrumendi järelejäänud elueal toimuva turuintresside kasvu mõju nüüdisväärtuse summas. Lisaks on standardi otsuste aluste (basis of conclusions) osasse lisatud info, mis kinnitab kehtivaid IFRS 9 juhiseid, mis sätestavad, et kui korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavaid finantskohustusi muudetakse või vahetatakse selliselt, et neid bilansist ei eemaldata, tuleb tekkinud kasum või kahjum kajastada kasumiaruandes. Seetõttu ei saa ettevõtteid enamustel juhtudel muuta laenu sisemist intressimäära laenu järelejäänud elueaks, et vältida laenutingimuste muutmise hetkel mõju kasumiaruandele. Grupp hindab muudatuse mõju finantsaruandele.

Ülejäänud uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis veel ei kehti, ei ole eeldatavasti olulist mõju Grupile.

Lisa 3. Olulised raamatupidamisarvestuslikud juhtkonna otsused ja hinnangud

Konsolideeritud finantsaruande esitamine vastavalt Rahvusvahelistele Finantsaruandluse Standarditele, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, eeldab juhtkonnapoolsete hinnangute andmist ning eelduste tegemist, mis mõjutavad aruande kuupäeva seisuga kajastatud varasid ja kohustusi ning nendega seotud tulusid ja kulusid, samuti tingimuslike varade ja kohustuste avalikustamist. Kuigi mitmed aruandes esitatud finantsnäitajad põhinevad juhtkonna teadmistel ja hinnangul, mis on tehtud juhtkonna parima teadmise kohaselt, võivad tegelikud tulemused nendest hinnangutest erineda. Täpsem hinnangute ülevaade on toodud vastavate arvestuspõhimõtete või lisade all.

Antud hinnanguid kaalutakse pidevalt ajaloolise kogemuse ja muude tegurite põhjal, sh. ootused tuleviku sündmuste kohta, mida on antud tingimustes mõistlikeks hinnatud. Muutused hinnangutes võivad omada olulist mõju selle perioodi finantsaruannetele, mille hinnanguid muudeti. Juhtkond usub, et aluseks olevad eeldused on kohased ning nende põhjal koostatud Grupi majandusaasta finantsaruanded kajastavad Grupi finantsseisundit ja majandustulemusi õigesti ning õiglaselt.

Olulisi hinnanguid on kasutatud eelkõige järgmistes valdkondades:

- Laenude ja nõuete allahindlused (oodatava krediidikahjumi ehk ECL mudel rakendati alates 01.01.2018), sh. tagatiste õiglasest väärtuse hindamine (Lisa 1.2, 4, 7)

- Kinnisvarainvesteeringute õiglane väärtus (Lisa 4, 10)
- Finantsvarade ja kohustuste õiglane väärtus (Lisa 4, 8, 14)

Laenude ja nõuete allahindlused

Peamised valdkonnad, mis vajavad olulisi juhtkonnapoolseid hinnanguid oodatava krediidikajumi (ECL) arvutamisel, sisaldavad:

- krediidiriski olulise suurenemise kriteeriumite hindamine ja laenude klassifitseerimine faasi 1, 2 või 3;
- ECL arvutamise meetodika koostamisel kasutatud raamatupidamislike tõlgenduste, sh lihtsustamiste, hindamine. Peamisi lihtsustusi on tehtud sellistes valdkondades nagu:
 - ühiste (kaalutud) eluagsete PD koefitsientide määramine erinevate nõuete gruppide lõikes, mis arvestavad gruppides olevate toodete erineva elueaga;
 - stsenaariumite rakendamine ECLi prognoosimisel;
- ECL mudelis kasutatavate olulisemate parameetrite arvutamine, sealhulgas maksejõuetuse tõenäosus (PD), kahjumäär maksejõuetuse korral (LGD) ja laenu suurus maksejõuetuse hetkel (EAD);
- makromajanduslike indikaatorite valik ja tulevikku vaatava informatsiooni kaasamine ECL mudelisse, sealhulgas nende usaldusväärne prognoosimine tulevikuperioodideks ning erinevate stsenaariumite kaalutud mõju arvestamine;
- ECL-i prognoosimine faasi 3 individuaalselt hinnatavatele laenudele.

Oodatava krediidikahjumi (ECL) arvutamise ja hindamise mudel vajab oma iseloomult mitmetes aspektides juhtkonna hinnangute kasutamist (vt üleval ja viidatud lisades). Mudeleid, hinnanguid ja sisendeid vaadatakse üle regulaarselt Grupi kindlaks määratud töötajate poolt ning kinnitatakse juhtkonna poolt. Allpool on toodud peamiste hinnangute mõju sensitiivsusanalüüs.

SICR:

Uueks mõisteks on vastavalt IFRS 9-le krediidiriski oluline suurenemine (SICR) ja selle hindamine vajab ka olulisi hinnanguid. Igal bilansipäeval hindab Grupp kas krediidirisk on oluliselt suurenenud võrreldes esmase kajastamisega võttes arvesse finantsinstrumendi eluea maksejõuetuse tõenäosuse muutust, kasutades selleks kriteeriume, mis on ka kasutusel Grupi riskijuhtimise protsessides (krediidiriski juhtimise põhimõtted ja kriteeriumid on toodud lisas 2 „*Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte*“ ja lisas 4 „*Riskijuhtimine. 4.1. Krediidirisk*“).

Krediidiriski oluline suurenemine väljendub muutuses eluea maksejõuetuse tõenäosuses (PD), võrreldes bilansipäeval stsenaariumitega kaalutud eluea PD muutust stsenaariumitega kaalutud esmase kajastamise eluea PD-ga. Sisemise meetodika kohaselt tähendab see nõude krediidiklassi kahanemist vähemalt 1,5 punkti võrra.

Grupp on teinud sensitiivsusanalüüsi ECLile mõju suhtes (seisuga 31.12.2018), kui SICRi kriteeriumid oleks nõude krediidiklassi kahanemine 1) 1 punkti võrra; 2) 2 punkti võrra. Tulemuseks on allahindluste 1) suurenemine 40 tuhat eurot võrra; 2) vähenemine 2 tuhat eurot võrra.

PD:

PD aluseks on kliendile omistatud riskiklass, mille määramise meetodika kirjeldatud lisas 4 „*Riskijuhtimine*“. Kaalutud keskmisi 12-kuu ja eluagseid PD-määrad kinnitatakse juriidiliste isikute ja eraisikute riskiklasside lõikes ning need arvestavad juhtkonna hinnangul gruppides olevate toodete erineva elueaga.

Sensitiivsusanalüüs ECLile mõju suhtes PD määrade suhtelisel muutumisel +/-10% võrra andis tulemusena samasuunaline allahindluste muutumine +51/-51 tuhat eurot võrra, siinjuures 12 kuu ja eluaegsele ECL'ile mõju on vastavalt +/-15 tuhat eurot ja +/-36 tuhat eurot.

LGD:

LGD aluseks on vastav tagatise reiting, mille määramise meetodika kirjeldatud lisas 4 "Riskijuhtimine".

Kui LGD määrad oleks 10% võrra suuremad/väiksemad (suhtelisel muutumisel), siis ECL oleks vastavalt 50 tuhat eurot suurem/51 tuhat eurot väiksem.

Makromajanduslike indikaatorite valik:

Juhtkonna hinnangul, portfell on homogeenselt seotud valitud makromajanduslike indikaatoritega (vt detaile lisas 1.2). Juhtkond on kaalunud erinevate sektori-spetsiifilistega mõjudega arvestamist, kuid sellise detailsusega prognoosimine ei avaldaks olulist mõju ECLi lõpptulemusele, tulenevalt portfelli spetsiifikast.

Erinevate stsenaariumite kaalumise tulemusena leitud makromajanduslik koefitsient kasutatakse portfelli ECLi kohandamiseks. Juhtkonna hinnangul, ühise koefitsiendi rakendamine tervele portfelliga on asjakohane, kuna portfelli spetsiifikast tulenevalt on stsenaariumite realiseerumise tõenäosus erinevate nõuete gruppide puhul olulises osas sama.

Sensitiivsusanalüüs makromajandusliku koefitsiendi muutumisele tundlikkuse suhtes näitas, et selle koefitsiendi muutumisel +/-10% võrra oleks mõju ECLile vastavalt +51/-51 tuhat eurot võrra allahindluste muutumine.

Muud hinnangud:

Vahendite paigutamisel teistesse pankadesse 2018. aastal hindas juhtkond Venemaa vastu kehtestatud sanktsioonide otsest mõju. Seoses sellega on seisuga 31.12.2018 kõikide Venemaa pankade positsioonide vastu rakendatud riskikaal 100% (lisa 6).

Vastavalt IAS 40-le hinnatakse igal bilansipäeval õiglase väärtuse meetodil kajastatud kinnisvarainvesteeringute õiglast väärtust, peegeldamaks bilansipäeval eksisteerivaid turutingimusi. Kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtus on summa, mille eest on võimalik vahetada vara teadlike, huvitatud ja sõltumatute osapoolte vahelises tehingus. „Huvitatud müüja“ ei ole sundmüüja, kes on valmis müüma iga hinna eest. Õiglase väärtuse parimaks indikatsiooniks on aktiivse turu hind sarnastele kinnistutele sarnases asukohas ja olukorras (lisa 4, 10).

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only
Initsiaalid/initials <u> L.S. </u>
Kuupäev/date <u> 29.03.2019 </u>
PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 4. Riskijuhtimine

Riskide juhtimise üldpõhimõtted

Pangandus on seotud riskide võtmisega. Riskina käsitletakse krediidasutuse varade väärtuse võimalikku vähenemist tegevuse käigus esinevate oodatud või ootamatute asjaolude mõjul.

Riskijuhtimise baaspõhimõtted on sätestatud Tallinna Äripanga AS Riskijuhtimise ja kapitalijuhtimise strateegias, kinnitatud Panga nõukogu poolt 18.05.2018.a. Kooskõlas vastuvõetud Riskijuhtimise strateegiaga juhtimisotsuseid seoses äritegevuse ning mistahes transaktsiooni teostamisega tehakse üksnes peale sellise transaktsiooni tulemusena tekkivate riskide analüüsi.

Riskide juhtimise protsess hõlmab riskide tuvastamist, hindamist, analüüsi, kontrolli ja raporteerimise süsteemi. Selleks kasutatakse riskiindikaatoreid, ehk kvantitatiivseid näitajaid, mis võimaldavad mõõta riskide jooksvat taset ja hinnata, kas need asuvad lubatud piirides, tuvastada nõrku kohti, kindlaks määrata täiendavate materiaalsete ja inimressursside kaasamise vajadust riskide maandamiseks.

Põhimõtteliselt eristatakse kolme liiki põhiriske: krediidi-, turu- ja operatsioonirisk. Iga riskiliik koosneb omakorda iseseisvatest riskide alaliikidest: kontsentratsiooniriskist, tagatiste ümberhindamise riskist, valuuta- ja intressiriskist, maariskist, likviidsusriskist, ja teistest riskidest, mis sõltuvad krediidasutuse suurusel, äristrateegiast ja äritegevuse mastaabist.

Riskide juhtimine on krediidasutuse juhtimissüsteemi lahutamatuks osaks, mis tuleneb Eesti seadusandluse nõuetest (sh Krediidasutuste seadusest), Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrusest (EL) nr 575/2013 (CRR) ja direktiivist (CRD IV), Eesti Panga, Finantsinspektsiooni ja teiste järelevalveorganite normatiivnõuetest. Igapäevases praktikas põhineb riskide juhtimine kinnitatud Riskistrateegial, Riskide juhtimise meetodikal, Valuutariski juhtimise poliitikal, Krediidipoliitikal, Intressiriski juhtimise poliitikal, Operatsiooniriskide juhtimise poliitikal, Likviidsusstrateegial, Likviidsusriski juhtimise poliitikal, Stressitestide läbiviimise juhendil, Riskijuhtimise grupi põhimäärusel, talitluspidevuse plaanidel.

Grupi riskijuhtimise süsteem on ülesehitatud 3 kaitseliini mudeli baasil, vastavuses millega riskide võtmine, juhtimine ning siseaudit on teineteisest rangelt eraldatud.

1. kaitseliin – riskide võtmine. Äriüksuste eesmärgiks on tulususe ja riski optimaalse tasakaalu ning sätestatud ärieesmärkide saavutamine, võetud riskide monitoorimine, osalemine riskide identifitseerimises ning hindamises, normatiiv- ning regulatiivsete dokumentide nõuete järgimine, k.a. riskijuhtimise osas.

2. kaitseliin - riskijuhtimine. Riskijuhtimise funktsioon näeb ette riskijuhtimise standardite põhimõtete, limiitide ning piirangute väljatöötamist, riskitasemete monitoorimine, aruandluse koostamist, tegeliku riskitaseme riskiisule vastavuse kontrolli. Teise liini üksuste ülesannete hulka kuulub samuti koolituste läbiviimine, nõustamine, üldriskiprofiili modelleerimine ja agregeerimine ning vastavuskontroll;

3. kaitseliin – audit. Sise- ja välsiauditi funktsioonideks on riskijuhtimise protsesside standarditele vastavuse hindamine, riskivõtmise välishindamine. Siseaudit teostab esimese ja teise kaitseliinide tegevuse kontrolli, kindlustades kaitset kontrollimehhanismide funktsioneerimise tõsiste rikkumiste vastu.

Riski testimine

Riskijuhtimise süsteem hõlmab stressitestide läbiviimist, mis on vajalikud riskide taseme hindamiseks ja optimaalsete juhatuse otsuste vastuvõtmiseks muutuva turukonjunktuaaringimustes (erinevad majandustsükli faasid, välistmajanduslikud ja välispoliitilised tegurid, intressimäärade tõus või langus jne.). Põhiliste finantsriskide testimine toimub regulaarselt vastavalt testimise kavale. Plaaniväline testimine viiakse läbi panga poolt strateegiliste otsuste vastuvõtmisel või suurte investeerimisprojektide hindamiseks. Stressitestid haaravad põhiriskiliike: krediidirisk, tururisk, likviidsuse risk, intressirisk ja kinnisvara-investeeringute ümberhindamise risk.

Testimise aluseks on stsenaariumimeetod. Riski tase hindab kehtestatud siseste normatiivide täitmist ja lubatud kapitaliseerituse taseme järgimist Pillar 2 ja Pillar 1 raames. Riski lubatud taseme testimist kasutatakse äristrateegia alternatiivsete variantide analüüsilisel.

Iga stsenaarium sisaldab sündmuste mõju hindamist vähemalt järgmistest aspektidest:

- a) olemasolev kapital;
- b) olemasolev likviidsus;
- c) omavahendid ja adekvaatsuse minimaalne määr;
- d) kasumlikkus;
- e) riskistrateegia limiidid;
- f) riskiisu riskitaluvuse määrad.

Riskide limiteerimine

Grupis on kehtestatud limiitide ja piirangute süsteem, mille eesmärgiks on aktsepteeritava riskitaseme hoidmine sätestatud riskiisu raames. Limiidid ja normatiivid on toodud Riskijuhtimise metoodikas. APJK likviidsuse juhtimise grupi ning Riskide juhtimise grupi näol teostab kehtestatud piirangute järgimise on-line monitooringut- Monitooringu tulemustest raporteeritakse juhatuse, Riskijuhtimise komitee liikmetele ning Riskikontrolli juhile kümnepäevase sagedusega. Riskijuhtimist teostatakse kolme juhtimistaseme lõikes:

- Panga nõukogu
- Panga juhatuse
- erinevad riskikomiteed, -grupid ja vastutavad töötajad

Riskijuhtimise raamistik

- Panga Nõukogu
- Auditikomitee
- Panga Juhatuse
- Kõrge riskiga klientide aktsepteerimise komitee
- Krediidikomitee
- Aktivate ja Passivate juhtimise komitee
- Riskijuhtimise grupp
- Riskijuhtimise komitee
- Likviidsuse ja finantsriskide juhtimise grupp
- Talitluspidevuse protsessi juhtimise komitee
- Vastavuskontrolli komitee
- Siseauditi osakond

Panga Nõukogu kinnitab kontserni arengu põhisuunad, töötab välja krediidiasutuse strateegia, määratleb Panga poolt võetava riski taset (riskitaluvus) nende riskide osas, millega Pank puutub

kokku äristrateegia elluviimise käigus. Panga nõukogu kinnitab kõigi finantsriskide juhtimise põhimõtted ja riskide kontrolli ning juhtimissüsteemi loomise alused tulenevalt vastuvõetavast kontserni arengustrateegiast.

Auditikomitee ülesandeks on tagada majandustegevuse ja riskijuhtimise vastavus Panga eesmärkidele. Komitee ülesanne on Panga juhtkonna nõustamine järelevalve teostamisega seotud küsimustes, sealhulgas raamatupidamise korraldamise, välisauditi teostamise, sisekontrollisüsteemi toimimise, finants- ja operatsiooniriskide juhtimise ja tegevuse seaduslikkuse monitooringu ning eelarve koostamise ja majandusaasta aruande kinnitamise osas.

Panga juhatus töötab välja riskide juhtimise süsteemi majandus- ja organisatsioonilisi elemente, tagab kontrolli süsteemi toimimise üle vastavalt Krediidiasutuste seaduse nõuetele, järelevalveorganite soovitudele, Panga nõukogu otsustele ja kehtivale seadusandlusele. Esitab nõukogule kontserni arengustrateegia realiseerimise plaanid, arvestades riskide taseme minimeerimist ning tulukuse ja aktive vajaliku suuruse tagamist.

Kogu vastutus Grupi riskipoliitika rakendamise ning kõikidest riskitüüpidest tekkivate kahjude eest lasub Panga juhatusel. Juhatus delegeerib oma vastutuse raames riskide juhtimise funktsioone pideval alusel tegutsevatele komiteedele ning Riskide juhtimise gruppidele.

Kõrge riskiga klientide aktsepteerimise komitee eesmärk on nii olemasolevate kui ka potentsiaalsete kõrge riskiga klientide vastavuse kontroll AML nõuetele ja Panga riskiisule.

Krediidikomitee on ainus täievoliline tööorgan, kes võtab vastu otsuseid panga või tema tütarettevõtete poolt võetavate krediidiriskide lubatud tasemete üle krediitide andmisel. Krediidikomitee koosseisu määrab Panga nõukogu.

Aktivate-passivate juhtimise komitee (APJK) on finantsriskide sh likviidsusriskide juhtimise kollegiaalse tööorganiks. Komitee koosseisu kuulub likviidsuse ja finantsriskide juhtimise grupp.

Komitee põhiülesanded on:

- Riskide juhtimise metoodikas välja toodud näitajate regulaarne monitoorimine
- Ressursside hinnaparametrite ja nende paigutamise suundade kindlaksmääramine
- Aktivate ja passivate struktuuri optimeerimine
- Finantsriskide juhtimise metoodikate ja protseduuride väljatöötamine
- Otsuste vastuvõtmine Panga likviidsuse tagamise osas
- Intressimäärade poliitika väljatöötamine
- Omakapitali planeerimise protsessi organiseerimine
- Riskide katteks kapitali piisavuse arvutamine, arvestades ICAAP nõudeid

“Riskide juhtimise metoodika” põhjal teostab likviidsuse ja finantsriskide juhtimise grupp igakuiselt monitooringut, jälgimaks pangasiseste normatiivide täitmist. Samuti esitatakse Panga juhatusel, Riskikontrolli juhtile, Aktivate-passivate juhtimise ja Riskijuhtimise komiteele analüütiline likviidsuse raport. Iga kümme päeva likviidsuse ja finantsriskide juhtimise grupp esitab üldnimetatud riskijuhtimise organitele raport “Riski juhtimise metoodikas” ettenähtud finantsriskide normatiividest kinnipidamise kohta ja majandusliku efektiivsuse näitajad.

Riskijuhtimise grupp teostab põhiliste finantsriskide operatiivset kontrolli ning regulaarset monitooringut vastavuse osas Nõukogu, Juhatus ja Riskijuhtimise komitee poolt kehtestatud normatiividele ja liimitidele. Täites tööorgani rolli, Riskijuhtimise komitee viib läbi riskide testimise, tagab vajalikku teabe olemasolu testimis- ja monitooringuprotseduuride tarbeks, määratleb põhiliste riskide profile. Riskijuhtimise grupi ülesannete hulgas on väljatöötamine ja

kontroll riski parameetrite kvaliteetse ja kvantitatiivse täitmise eest, panga Nõukogu, panga Juhatus ja riskikontrolli juhiregulaarne informeerimine riski tasemest ning metodoloogilise ja praktilise tegevuse osutamine ICAAP materjalide ettevalmistamisel.

Riskijuhtimise komitee on Panga riskijuhtimise süsteemi kollegiaalne organ, mille põhiülesanneteks on:

- panga varade väärtuse ja kasumi kasvu tagamine riskide efektiivse juhtimise teel kehtestatud piirides;
- panga juhatusele ettepanekute väljatöötamine Panga tegevuse prioriteetide osas riskide valdkonnas, s.h. oluliste riskide tuvastamine, riskijuhtimise meetmete väljatöötamine, riskijuhtimise süsteemi täiustamine ja arendamine;
- kontroll Panga tegevusega seotud finantsriskide tuvastamise ja hindamise üle;
- stressitestimise eeskirjade ja riskide protseduuride väljatöötamine;
- regulatiivsete normatiivide ja rahvusvaheliste standardite täitmise kontroll ja monitooring
- Riskijuhtimise komitee teeb oma tegevuses tihedat koostööd Panga krediitkomitee ning Aktivate ja passivate juhtimise komiteega.

Likviidsuse ja Finantsriskide juhtimise töögrupp on loodud ja funktsioneerib APJK koosseisus. Grupp juhindub oma tegevuses Likviidsuse juhtimise töögrupi protseduureeglitest. Ta teostab kontrolli Panga jooksva likviidsuse, Panga korrespondentkontodel ja kassas olevate vahendite piisavuse üle, et tagada klientide rahaliste ja mitterahaliste vahendite vajaduse rahuldamist. Töögrupp teostab regulaarset monitooringut hindamisnäitajate (limiidid, proportsioonid, protsentide piirangud) järgimise kohta.

Operatsiooniriski juhtimise grupp juhindub oma töös panga juhatuse poolt kinnitatud “Operatsiooniriskide juhtimise poliitikast”, teostab igakuiselt operatsiooniriskide monitooringut, arvutab operatsiooniriski näitajat ja teavitab operatsiooniriski tasemest Panga juhatust ja Finantsinspektsiooni.

Talitluspidevuse protsessi juhtimise komitee on Grupi kollegiaalseks tööorganiks, mille eesmärgiks on Grupi tegevuse jätkamise tagamine erakorraliste sündmuste korral. Komitee koosseisu ja Grupi talitluspidevusplaani kinnitab Panga juhatust.

Vastavuskontrolli komitee põhikohustused on seadusandluse ja vastavate järelevalveorganite nõuete järgimine, järelevalveorganite ettekirjutuste korrektne, täielik ja õigeaegne täitmine, poliitikate, sätete ja muude siseaktide ja panga juhtorganite otsuste täitmine, huvide konflikti juhtimine, ebaseaduslikul teel saadud rahaliste vahendite legaliseerimise ja terrorismi finantseerimise ning korruptiivse tegevuse ja kelmuste tõkestamine; toodete ja teenuste kontroll nende vastavusele seadusandluse.

4.1 Krediidirisk

Krediidirisk tuleneb tõenäolisest kahjust, mis võib tekkida võlaõiguslikest lepingutest (nt. laenulepingutest) tulenevate kliendipoolsete kohustuste ebakorrektsel täitmisel või mittetäitmisel või muude tegurite tõttu (sh. tagatise ebapiisavus).

Krediidirisk moodustab suurima osa Grupi koguriskist ja see kaasneb peaaegu kõikide krediittoodetega nagu laenud, liising, krediitkaardid, garantiid ja teistesse pankadesse paigutatud vahendid. Viimasel ajal on pangatehingute teostamisel krediidirisk veel rohkem seotud turu-, intresside- ja maariskidega.

Tekkimise allika ja allokeerimise järgi võib krediidiriski jagada kaheks grupiks:

1. Klientide laenuportfelli risk, kui klient ei ole võimeline või ei soovi täita oma lepingulisi kohustusi.
2. Pankadevaheline krediidirisk, mis on tingitud korrespondentpanka poolt oma kohustuste mittetäitmise tõenäosusest.

Krediidiriski suhtes avatud finantsvaradeks on nõuded klientidele ja krediidasutustele ning muud nõuded. Maksimaalne krediidiriskile avatud positsioon on nende finantsvarade bilansiline väärtus. (tuhandetes eurodes)

Maksimaalne krediidiriski avatud positsioon	Lisa	31.12.2018	31.12.2017
Nõuded keskpangale	5	80 392	69 847
Nõuded krediidasutustele	6	60 116	95 761
Nõuded klientidele (AC)	7	54 612	46 609
Nõuded klientidele (FVTPL)	7	478	-
Muud finantsvarad	8	344	316
Finantsvarad kokku		195 942	212 533
Bilansivälised kohustused, v.a.tegevusgarantiid	16	2 500	4 494
Maksimaalne krediidiriski avatud positsioon		198 442	217 027

Juhtkonna poolt läbiviidud analüüsi tulemuste kohaselt on korrespondentpankades nõudmiseni ja tähtajaliste hoiuste saldode oodatav krediidikahjum ebaoluline summa seisuga 01.01.2018 ja 31.12.2018; seega, Grupp ei kajastanud hoiuste oodatavat krediidikahjumit.

Oma laenutegevuses juhindub Tallinna Äripanga Grupp Eesti Vabariigi seadusandlusest ning Tallinna Äripanga normatiivaktidest, sealhulgas nõukogu poolt kinnitatud krediidipoliitikast.

Krediidiriski võtmise otsustab krediidikomitee. Määruse (EL) nr 575/2013 (CRR) järgi loetakse suure riskikontsentratsiooniga laenuks ühele isikule või seotud isikute grupile antud laenu, mis ületab 10% krediidasutuse aktsepteeritud kapitalist. Krediidikomitee otsust Kliendi või temaga seotud grupi laenuprojekti osas (väljaarvatud tüdrettevõtted), mille suurus on võrdne või ületab 10% Panga või Grupi omavahenditest, kinnitab kirjalikult Panga Nõukogu. 500 tuhat eurot ületava laenu välja andmise kinnitab riskijuht. Krediidiportfelli optimaalset suurust jälgitakse regulaarselt, et see oleks vastavuses panga sisemise normatiiviga.

Grupi riskivõtmise põhimõtted on alljärgnevad:

1. risk peab olema hinnatav ja mõõdetav;
2. risk peab olema nõuetekohaselt tagatud;
3. tagatis peab olema nõuetekohaselt kindlustatud;

4. riskid peavad olema hajutatud erinevate majandusharude ja piirkondade vahel ning tähtaegade ja tagatiste abil;
5. tugeva järelevalvesüsteemiga peab olema tagatud võimalike probleemide avastamine võimalikult varases staadiumis.

Krediidiriski hindamine toimub nii enne laenu väljastamist kui ka hiljem kvartaalselt teostatava monitooringu alusel.

Krediidiriski mõõtmine hõlmab endas alljärgnevaid tegevusi:

- krediidiklientide senise tegevuse hindamine;
- juhtkonna ja omanike riskitaseme hindamine;
- tagatiste hindamine;
- tagatiste kindlustatus;
- äriplaani ning esitatud rahavoogude prognooside analüüs ja hindamine;
- potentsiaalse kliendi usaldusväarsus ja tunnus;
- positiivne krediidiajalugu;
- laenuaotleja riigiriski hindamine.

Välja antud ja välja antavad laenud kaetakse täielikult Grupi omavahendite ja kaasatud vahendite poolt (sh. sihtotstarbelised laenud ja nõudmiseni hoiused). Pank järgib riskikontsentratsiooni regulatiivseid norme, mille kohaselt ei tohi ühele laenusajaile või seotud isikute grupile väljastatud laenude ja muude laenuõuete summa ületada 25% panga (või Grupi) omavahenditest ja Grupiga seotud isikutele – 5%.

Pangasisese regulatsiooni järgi ei saa ühele majandusharule või tööstusharule väljaantud laenude maht (väljaarvatud tütarettevõtetele antud laenud) ületada 25% laenuportfelli. Krediidikomitee otsuse alusel võib eraldi võetud majandusharu või tööstusharu osakaal olla suurendatud kuni 35% laenuportfelli kogumahust. „Varipaanganduse“ mõiste alla sattuvatele ettevõtetele väljanatud laenude maht ei saa ületada 15% Panga portfelli.

Alates 01.01.2018 juurutati Grupis oodatava krediidikahjumi (ECL) mudelit. ECL mudeli peamised põhimõtted on kirjeldatud lisan 2 „Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte“, **Laenude ja nõuete hindamine**. ECL mudeli peamised sisendid (PD, LGD) põhinevad muuhulgas allpool kirjeldatud laenuportfelli monitoorimise tulemustel, mis väljenduvad laenu krediidiklassi ja tagatise klassi määramisel.

Kaks korda aastas (kõrge riskiga laenude puhul 4 korda aastas) teostatakse laenuportfelli monitooring, mille käigus vaadeldakse iga üksik laen ja klient eraldi. Hindamisel pöörab Grupp tähelepanu laenulepingu tingimuste täitmisele, sh. lepingujärgsete maksete õigeaegsusele, kliendi finantsseisundile, tagatise seisundile ning Grupile vajaliku informatsiooni ja dokumentatsiooni esitamisele. Allpool toodud kriteeriumid kasutatakse krediidiklassi määramisel.

Kriteerium 1: maksedistsipliin

1. Viimase aasta jooksul on laenu põhiosa ja intressid tasutud vastavalt graafikule (lepingu tingimustele) või tekkivad graafikust kuni 7 päeva kõrvalekalded (max. 3 korda aastas) või oli üks graafikust kõrvalekalle 8-st kuni 15 päevani.
2. Viimase aasta jooksul on laenu põhisumma ja intresside tasumisel tekkinud maksegraafikust kõrvalekalded kuni 7 päevani (üle 3 korda aastas), 8-st kuni 15-päevani (max. 3 korda aastas) või 1 kord aastas 16-st kuni 30-päevani.
3. Viimase aasta jooksul on laenu põhisumma ja intresside tasumisel tekkinud maksegraafikust kõrvalekalded 8-st kuni 15 päevani (üle 3 korda aastas), 16-st kuni 30-päevani (üle 1 korra aastas) või max. 2 korda aastas 31-st kuni 60-päevani.

4. Viimase aasta jooksul on laenu põhisumma ja intresside tasumisel tekkinud maksegraafikust kõrvalekalded 31-st kuni 60 päevani (2 korda aastas) või 61-st kuni 90-päevani.
5. Viimase aasta jooksul on laenu põhisumma ja intresside tasumisel tekkinud maksegraafikust üle 90 päeva kõrvalekalded.

Kriteerium 2: maksevõime

Maksevõime hinnatakse lähtudes Kleindi finantsseisundist ja Kliendiga ja tema omanikega seotud muudest faktoritest. Kliendi finantsseisundi iseloomustus:

1. Hea finantsseis, võime maksta laenu põhiosa ja intresse on hea ning tõenäoline, et see olukord säilib tulevikus.
2. Stabiilne finantsseis, kuid konkreetsed finantsnäitajad viitavad tähelepanu pööramise vajadusele.
3. On olemas finantsnäitajad, mille tõttu tekib kahtlus laenusaaaja võime osas korrektselt laenu tagasi maksta.
4. On olemas finantsnäitajad, mis viitavad laenusaaaja võimetusele korrektselt laenu tagasi maksta.
5. Laenusaaaja finantsseis näitab laenusaaaja võimetust laenu tagasi maksta.

Laenusaaaja finantsolukorra reitingu aluseks on: likviidsus, müügi rentaablus, omakapitali osakaal bilansist, intressikulude kattekordaja, üldise finantsseisundi hindamine.

Laenusaaaja ettevõtte ja omanike reitingu aluseks on:

- ettevõtte suurus;
- ettevõtte vanus;
- ettevõtte konkurentsivõimelisus;
- kliendibaas;
- makseajalugu;
- omanike maine;
- omanike kogemus ettevõtte konkreetses tegevusvaldkonnas;
- majandusharu risk, kus tegutseb ettevõtte.

Kliendi maksevõime reiting = (Finantsseisundi reiting + Ettevõtte ja omanike reiting)/2

Kriteerium 3: tagatis

A – 1. järjekoha hüpoteek likviidsele kinnisvara objektile, käsipant, transpordivahendi pant hindamisväärtusega vähemalt 140% laenusummast;

B – pandid reitinguga A hinnangulise maksumusega vähemalt 125% laenusummast, 2. või järgneva järjekoha hüpoteek likviidsele pandile, väärtpaperipant, ettevõtte garantii, mille omakapital ületab 3 või enam korda käendatavat summat, eraisiku käendus (alla 35 000 EUR laenusumma juures).

C - kommertspant, mittelikviidne kinnisvara, garantii firmalt, mille omakapital on 2 ja rohkem korda suurem kui garanteeritav summa.

D – laen on kaetud mitmete erinevate tagatistega, mille hinnanguline väärtus on kokku 100- 125% laenusummast

E - laen on kaetud mitmete erinevate tagatistega, mille hinnanguline väärtus on kokku vähem kui 100% laenusummast

Kui tagatisi on mitu, siis kasutatakse põhitagatise reitingut või arvutatakse kõikide tagatiste keskmiselt kaalutud reiting.

Laenu hindamise valem:

Laenu krediitklass = (maksedistsipliini reiting + laenusaaaja maksevõime reiting) / 2

Eraisikute suhtes kasutatakse üksnes kriteeriume: maksedistsipliini reiting ja maksevõime reiting. Siinjuures erakliendi maksevõime reiting 1 – kui kliendi finantsolukord vastab vastutustundliku

laenamise nõuetele ja 5 – kui kliendi finantsolukord ei vasta mingil hetkel vastutustundliku laenamise nõuetele (töö kaotus, sissetuleku langus, perekonna koosseisu muutus jne).

Kiirliisingu nõuete ja lihtsustatud korras läbivaatavate projektide nõuete hindamine toimub lihtsustatud korras Krediidinfo reitingute ja viivitatud päevade arvu alusel.

Krediitkaartide ja kaartide Deebet+ klassi määratakse sõltuvalt viivitatud päevade arvust.

Krediidiklass on aluseks kliendi krediidiriski realiseerumise tõenäosuse hindamiseks oodatava krediidikahjumi hindamise ja arvutamise meetodikas, mis on kirjeldatud lisa 1 „1.2 Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte“. Samuti krediidiklass on üks oluline indikatsioon määramiseks, kas krediidirisk on arvele võtmise hetkest oluliselt kasvanud.

Tagatiskatte hindamine ja LGD (Loss given default) numbri määramine.

Peale krediitiklassi ja tagatise reitingu leidmist on vaja samuti hinnata laenu tagatiskatet. Selle jaoks leitakse LGD näitaja. Antud näitaja määrab Panga võimalike kaotuste suurust tagatisvara sundrealiseerimise juhul.

Kliendi lepingujärgsete maksete õigeaegsuse ja tema finantsseisundi hindamisel lähtutakse 5-punkti süsteemist, 1 kuni 5, kus 1 kirjeldab kõige tugevamat ja 5 kõige nõrgemat klienti. Eraldi hinnatakse kliendi tagatise lähtudes vormistatud tagatise liigist, tema väärtusest, väärtuse muutusest, tagatise likviidsusest ja tema kindlustamisest.

Klientide bilansiväliste positsioonide riskiklasside määramine toimub analoogselt bilansiliste positsioonide riskiklasside arvutamisega.

Vaatamata kliendi laenuõuete suurusele pööratakse tähelepanu laenusumma tagastamisele kas ühe summana lepingu lõpus (nn. bullet-laen) või proportsionaalsete osadena. Bullet-laenud on võetud eritählepanu alla.

Tagatise väärtuse arvestamisel võetakse arvesse selle turuhinda. Probleemsete laenude puhul teostab Grupp tagatise väärtuse ümberhindamist selle maksumuse kindlakstegemiseks kinnisvaraturul hindade langemise tingimustes. Tagatiste väärtust enne ja peale ümberhindamist arvestatakse probleemsete nõuete hindamisel ja omakapitali piisavuse sisemiste nõuete arvutamisel (ICAAP, Pillar 3).

Samuti jälgitakse tähelepanelikumalt kliente, kelle kohustused Grupi ees ületavad 10% Grupi aktsepteeritud kapitalist.

Ülalnimetatud algandmete alusel toimub monitooringu käigus Grupi laenuportfelli hindamine. Krediidikomitee hindab ebatõenäoliste laenude ulatust ja nõuete laekumise tõenäosust kvartaalselt. Iga kahjutunnusega laenuõude jaoks, mille puhul on tuvastatud nõude väärtuse langus, moodustatakse eraldi laenu allahindlus, millest moodustub kokku panga laenuportfelli allahindlus.

Esmaselt hindavad laenuportfelli laenuosakonna töötajad, kelle poolt koostatud allahindluste ülevaate ja ettepanekute alusel otsustab Krediidikomitee laenude allahindluse vajaduse ja ulatuse. Siseauditi osakond ja Finantsinspeksioon teostavad kontrolli panga tegevuse üle laenude jälgimise ja allahindamise osas.

Analüüs „Grupi nõuded klientidele“ on toodud järgmiste klasside ja alamklasside lõikes (lisa 7):

1. laenud juriidilistele isikutele:
-investeeringislaenud

- arvelduslaenud
- liisingud
- muud laenud
- 2. laenud eraisikule:
 - eluasemelaenud ja liisingud
 - muud laenud ja liisingud.

Tähtajaks tasumata, allahinnatud nõuded klientidele ja nõuete tagatised on esitatud lisas 7.

Kuni 01.01.2018 kehtinud metoodika järgi oli *Laenu hindamise valem järgmine:*

Laenu reiting =(maksedistsipliini reiting + laenusaaaja finantsseisundi reiting + tagatise reiting) / 3.

Eraisikute suhtes kasutuses olnud üksnes kriteeriume: maksedistsipliini reiting ja tagatise reiting. Kliendi lepingujärgsete maksete õigeaegsuse ja tema finantsseisundi hindamisel oli kasutusel 5-punkti süsteem, A kuni E, kus A kirjeldas kõige tugevamat ja E kõige nõrgemat klienti (vt. lisa 7 „*Finantsvarade krediitkvaliteet seisuga 31.12.2017*“). Eraldi oli hinnatud kliendi tagatise lähtudes vormistatud tagatise liigist, tema väärtusest, väärtuse muutusest, tagatise likviidsusest ja tema kindlustamisest.

Klientide bilansiväliste positsioonide riskiklasside määramine toimus analoogselt bilansiliste positsioonide riskiklasside arvutamise. Juhul, kui uue võlaõigusliku lepingu sõlmimisel kliendil bilansiline positsioon puudus, määrati bilansivälise positsiooni riskiklassiks A.

Riskide kontsentreerumine

(tuhandetes eurodes)

	31.12.2018		31.12.2017	
	arv/summa	% aktsepteeritud kapitalist	arv/summa	% omavahenditest
1. Suure riskikontsentratsiooniga klientide arv	6	-	6	-
2. Suure riskikontsentratsiooniga klientide riskipositsiooni summa	29 560	114,7%	33 558	128,5%
3. Grupiga seotud isikute riskipositsiooni summa	994	3,9%	1 174	4,5%

Pangandusmääruse ja Krediidiasutuse seaduse järgi loetakse suure riskikontsentratsiooniga laenuks ühele isikule või seotud isikute grupile antud laenu, mis ületab 10% krediidiasutuse aktsepteeritud kapitalist.

Järgnevalt on seisuga 31. detsember 2018 ja 2017 esitatud Grupi nõuete jaotus majandussektorite lõikes. Nõude all on kajastatud nõuded Eesti Pangale, nõuded klientidele (sh liisingnõuded) ja krediidiasutustele ning muud nõuded ja muud finantsvarad.

Tähtajaks tasumata laen on laen, mille graafikujärgne osa- või intressimakse ei ole tähtajaks laekunud.

Nõuete allahindluse mõiste on toodud raamatupidamise aastaaruande lisa 2 „*Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte*“.

Nõuete jaotus majandussektorite lõikes

31.12.2018

(tuhandetes eurodes)

Tegevusharu	Bilansilised nõuded (bruto)			s.h. tähtajaks tasumata	Nõuete allahindlus	Bilansivä- lised tehingud	Bilansivälis- tehingute eraldised	Tegevus- haru osakaal
	nõuded	väärt- paberid	intressi nõuded					
Põllumajandus, jahindus ja metsandus	2 748	-	2	236	-41	30	-	1.4%
Töötlev tööstus	8 393	-	37	2 459	-99	188	-	4.3%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	3 295	-	2	-	-9	60	-	1.7%
Ehitus	3 265	-	10	37	-60	530	-	1.9%
Hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite, mootorrataste ja isiklike tarbeesemete ning kodumasinate remont	4 942	-	35	1 180	-49	497	1	2.7%
Veondus, laondus ja side	4 502	-	9	49	-28	1 568	14	3.0%
Finantsvahendus	66 858	-	44	935	-58	-	-	33.4%
Keskpank	80 392	-	-	0	-	-	-	40.2%
Kinnisvaraalaane tegevus	7 348	-	13	28	-19	568	1	4.0%
Haldus- ja abitegevused	5 414	-	2	82	-62	5	-	2.7%
Muud tegevusharud	3 822	37	9	558	-82	121	-	2.0%
Eraisikud	5 147	-	9	321	-21	394	6	2.8%
Kokku	196 126	37	172	5 885	-528	3 961	22	100.0%

31.12.2017

(tuhandetes eurodes)

Tegevusharu	Bilansilised nõuded (bruto)			s.h. tähtajaks tasumata	Nõuete allahindlus	Bilansivä- lised tehingud	Tegevus- haru osakaal
	nõuded	väärt- paberid	intressi nõuded				
Põllumajandus, jahindus ja metsandus	2 250	-	2	6	-	34	1.0%
Töötlev tööstus	6 525	-	22	248	-3	1 412	3.6%
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	3 002	-	2	-	-	-	1.4%
Ehitus	5 780	-	12	12	-9	1 115	3.2%
Hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite, mootorrataste ja isiklike tarbeesemete ning kodumasinate remont	5 796	-	41	1 073	-9	1 521	3.4%
Veondus, laondus ja side	2 562	-	8	-	-	135	1.2%
Finantsvahendus	100 935	-	35	13	-	173	46.5%
Keskpank	69 847	-	-	-	-	-	32.0%
Kinnisvaraalaane tegevus	2 606	-	6	13	-	761	1.5%
Haldus- ja abitegevused	5 448	-	18	7	-	286	2.6%
Muud tegevusharud	2 807	37	4	666	-4	8	1.3%
Eraisikud	4 684	-	8	280	-	321	2.3%
Kokku	212 242	37	158	2 318	-25	5 766	100.0%

Vaata ka lisa 6, 7.

4.2 Maarisk

Rahvusvahelistes mastaapides tegutsevate krediidasutuste, sh. Tallinna Äripanga Grupi jaoks on oluline hinnata adekvaatselt maariski. Maarisk koosneb kahest komponendist: majanduslikust ja poliitilisest riskist.

Majanduslik risk hõlmab üldist majandus- ja finantsjuhtimise taset riigis (nii makromajanduses kui ettevõtetes), riigi konkurentsivõimet maailmaturul, maksebilansi olukorda, rahvusvaluuta stabiilsust jms.

Poliitilise riski suuruse määrab poliitilise süsteemi stabiilsus, suhted naaberriikidega ja julgeoleku-garantiid. Poliitilise riski hindamisel on mõeldud sellele, kuidas nimetatud tegurid võivad mõjutada omandiõigust.

Reaalsed majanduslikud ja poliitilised riskid on omavahel läbipõimunud ja neid tuleb hinnata ühtse tervikuna.

Maariski võib defineerida järgmisel viisil:

- konverteerimise risk (valuuta devalveerimine rusk);
- rahaliste vahendite ülekande risk;
- välispoliitilised riskid (sanktsioonid, piirangud ja muud);
- riigi maksevõimetuse risk (defaulti risk).

Maariski maandamiseks kasutab Grupp järgmisi meetmeid:

- *Konverteerimise risk*
 - Grupp ei teosta operatsioone nende riikide valutatadega, mille konverteerimine on piiratud;
 - Grupp ei teosta operatsioone nende riikidega, mille rahvusvaheline maine on ebaselge või ebastabiilne.
- *Rahaliste vahendite ülekande riskid*
 - Kõik valuuta ostu-müügi operatsioonid teostatakse läbi diilingusüsteemi Bloomberg;
 - Pank ei ava korrespondentkontosid riikides, kus poliitilised ja/või majanduslikud riskid on kõrged.
- *Välispoliitilised riskid*

Riskid, mis on põhjustatud rahvusvaheliste sanktsioonide ja piirangute rakendamisest mõjuga finantsoperatsiooni suurusele ja teostamise ajale.
- *Riigi maksevõimetuse risk*
 - Vastavat riski reguleeritakse läbi range korrespondentpankade valiku;
 - Riigiriski hindamiseks kasutab Grupp rahvusvaheliste reitinguagentuuride andmeid;
 - Grupp teostab monitooringut massimeedia ja vastaspoolte riikide meediaagentuuride teadete üle.

Kõiki ülalnimetatud riske analüüsib, haldab ja kontrollib APJK, Riskijuhtimise komitee ja Panga juhatus. Vajadusel kaasatakse ka vastavaid kogemusi omavaid Panga nõukogu liikmeid ja Audiitkomitee. Maariski minimeerimise vahendina on krediidi- ja finantsasutustes paigutatud vara limiitide kinnitamine Juhatuselt ning nende regulaarne ülevaade riikide lõikes: OECD, USA, Suurbritannia, Kanada, Venemaa ja muud.

Järgnevalt on seisuga 31. detsember 2018 ja 2017 esitatud eraldi Grupi nõuete kontsentreerumine geograafiliste piirkondade lõikes. Nõude all on kajastatud nõuded Eesti Pangale, nõuded klientidele (sh liisingnõuded) ja krediidasutustele ning muud nõuded ja muud finantsvarad.

Tähtajaks tasumata laen on laen, mille graafikujärgne osa- või intressimakse ei ole tähtajaks laekunud.

Nõuete allahindluse mõiste on toodud raamatupidamise aastaaruande lisa 3 „Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte“.

Nõuete jaotus geograafiliste piirkondade lõikes

31.12.2018

(tuhandetes eurodes)

Piirkond	Bilansilised nõuded (bruto)					Nõuete allahindlus	Bilansi- välised tehingud	Bilansivälis- tehingute eraldised	Piirkonna osakaal (%)
	nõuded	väärt- paberid	sh intressi nõuded	sh tähtajaks tasumata					
Eesti	145 400	-	143	5 885	-527	3 853	20	74.5%	
Austria	29 980	-	3	-	-	-	-	15.0%	
Leedu	18 015	-	25	-	-	-	-	9.0%	
Prantsusmaa	670	-	-	-	-	51	1	0.4%	
Venemaa	1 502	-	-	-	-	2	-	0.8%	
Muud riigid	559	37	1	-	-1	55	1	0.3%	
Kokku	196 126	37	172	5 885	-528	3 961	22	100.0%	

31.12.2017

(tuhandetes eurodes)

Piirkond	Bilansilised nõuded (bruto)					Nõuete allahindlus	Bilansi- välised tehingud	Bilansivälis- tehingute eraldised	Piirkonna osakaal (%)
	nõuded	väärt- paberid	sh intressi nõuded	sh tähtajaks tasumata					
Eesti	149 925	-	138	2 279	-25	5 484	-	71.3%	
Austria	52 778	-	11	-	-	-	-	24.2%	
Leedu	6 897	-	9	-	-	1	-	3.2%	
Prantsusmaa	1 770	-	-	5	-	-	-	0.8%	
Venemaa	712	-	-	21	-	46	-	0.3%	
Muud riigid	160	37	-	13	-	235	-	0.2%	
Kokku	212 242	37	158	2 318	-25	5 766	-	100.0%	

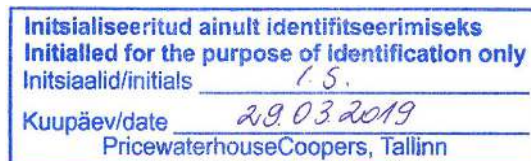
4.3 Tururisk

Tururisk kujutab endast kahjumi võimalust, mis on põhjustatud ebasoodsatest finantsturgude liikumistest – valuutakursside, intressimäärade, väärtpaberite ja väärismetallide väärtuse muutustest. Tururisk omab makroökonomilist iseloomu. Tururiskist on mõjutatavad enamuse pangateenustest, sh. laenud ja hoiused. Pank ei teosta spekulatiivseid tehinguid fondi- ja valuutaturgudel, seetõttu puudub pangal selline tururiski koostisosa nagu fondi risk. Tururiski juhtimisel kasutab Grupp järgmisi meetmeid:

- riskist loobumine
- riskide limiteerimine
- stressitestimine.

Grupi jaoks eksisteerib kaks peamist tururiski:

- valuutarisk;
- intressimäära risk;

Valuutariski juhtimiseks kasutatakse järgmisi meetmeid:

- olemasolevate valuutaressursside katteks olevate varade nomineerimine samas valuutas;
- avatud valuuta netopositsioon (AVVP) ei või ületada 10 % omakapitali summast, s.h. vene rublade jaoks on kehtestatud normatiiv 5% AVVP-st;

- sisemiste normatiivide pidev jälgimine „Riskijuhtimise meetodika“ ja „Likviidsusriski strateegia“ alusel;
- Grupp ei ava ega hoia spekulatiivseid positsioone mistahes välisvaluutas;
- erinevate riskide hindamise tulemuste omavaheline seostamine.

Tururiskide juhtimisega tegelevad APJK ja Likviidsuse ja Finantsriskide juhtimise grupp., samuti laenuosakonna ning arvelduste ja dokumentaarsete operatsioonide divisjoni töötajad. Intressi- ja ajaliste mittevastavuste juhtimist intressiriskile avatud varade ja intressikandvate kohustuste vahel teostab APJK koos Riskijuhtimise grupiga. Alates 2015. aastast viiakse regulaarselt läbi tururiski stressitestid erinevate kriisi- ja šokistsenaariumite põhjal. Stressitestimine viiakse läbi vastavalt stressitestimise kavale vähemalt 2 korda aastas.

Tabelites on toodud välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustused euro ekvivalendis tuhandetes eurodes.

Finantsvarade ja kohustuste jaotus valuutade lõikes

31.12.2018

(tuhandetes eurodes)

	EUR	USD	GBP	RUB	CHF	MUU	Kokku
Aktiva							
Sularaha ja nõuded keskpangale	81 382	170	22	-	-	1	81 575
Nõuded krediitiasutustele	20 280	38 345	670	393	40	388	60 116
Nõuded klientidele-neto ja muud nõuded	54 560	530	-	-	-	-	55 090
Väärtpaberid	37	-	-	-	-	-	37
Muu vara (lisa 8)	344	-	-	-	-	-	344
Varad kokku	156 603	39 045	692	393	40	389	197 162
Passiva							
Võlgnevused krediitiasutustele	-	-	-	-	-	-	-
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	144 703	36 092	695	456	63	348	182 357
Muud kohustused (lisa 14)	2 164	2 943	34	0	9	3	5 153
Kohustused kokku	146 867	39 035	729	456	72	351	187 510
Bilansiline netopositsioon	9 736	10	-37	-63	-32	38	9 652

31.12.2017

(tuhandetes eurodes)

	EUR	USD	CHF	GBP	RUB	MUU	Kokku
Aktiva							
Sularaha ja nõuded keskpangale	70 464	232	-	51	-	5	70 752
Nõuded krediitiasutustele	22 616	71 293	1 090	286	316	160	95 761
Nõuded klientidele-neto ja muud nõuded	46 462	147	-	-	-	-	46 609
Väärtpaberid	37	-	-	-	-	-	37
Muu vara (lisa 8)	316	-	-	-	-	-	316
Varad kokku	139 895	71 672	1 090	337	316	165	213 475
Passiva							
Võlgnevused krediitiasutustele	71	-	-	-	-	-	71
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	127 937	68 178	1 092	335	316	146	198 004
Muud kohustused (lisa 14)	2 996	3 508	-	54	-	15	6 573
Kohustused kokku	131 004	71 686	1 092	389	316	161	204 648
Bilansiline netopositsioon	8 891	-14	-2	-52	-	4	8 827

Seisuga 31.12.2018 ja 31.12.2017 ei olnud Grupil fikseeritud netopositsiooni, mis ületaks 1% omavahendite taset. Grupi valuutade netopositsioonide taset bilansikuupäeva seisuga kajastab

aasta jooksul tekkivat iseloomulikku valuutapositionide taset. Netopositionide arvutamisel ei võeta arvesse eurot.

Alljärgnevas tabelis on toodud tundlikkuse analüüs bilansipäeva seisuga võimalike mõistlike valuutakursside muutuste suhtes.

	31.12.2018	31.12.2017
tuhandetes eurodes		
Valuutade tugevnemine 5% (2017: 5%)		
USD tugevnemine 10% (2017: 10%)	1	-1
CHF tugevnemine 5% (2017: 5%)	-2	-
GBP tugevnemine 10% (2017: 10%)	-4	-5
SEK tugevnemine 5% (2017: 5%)	1	1
CAD tugevnemine 10% (2017: 10%)	2	-
CNY tugevnemine 5% (2017: 5%)	-	-1
JPY tugevnemine 5% (2017: 5%)	-	-1
Muu (välja arvatud EUR) tugevnemine 5% (2017: 5%)	-	1
Kokku	-2	-6
Valuutade nõrgenemine 5% (2017: 5%)		
USD nõrgenemine 10% (2017: 10%)	-1	1
CHF nõrgenemine 5% (2017: 5%)	2	-
GBP nõrgenemine 10% (2017: 10%)	4	5
SEK nõrgenemine 5% (2017: 5%)	-1	-1
CAD nõrgenemine 10% (2017: 10%)	-2	-
CNY nõrgenemine 5% (2017: 5%)	-	1
JPY nõrgenemine 5% (2017: 5%)	-	1
Muu (välja arvatud EUR) nõrgenemine 5% (2017: 5%)	-	-1
Kokku	2	6

4.4 Rahavooline intressirisk

Rahavooline intressirisk on finantsinstrumendi tulevaste rahavoogude kõikumise risk turuintressimäärade muutustest tingituna. Neto intressitulu on mõjutatud välistest teguritest nagu muutused Euribori määras, intressikõvera muutustest ja konkurentsivõimest. Grupp mõeldab neto intressitulu riski kui võimalikku muutust tuludes.

Intressiriskide mõju hindamiseks krediidasutuse tegevuse tulemustele viiakse läbi stressiteste. Aruandeperioodil tehti 2 plaanilist stressitesti erinevate intressimäärade muutmise stsenaariumide järgi ajaperioodide lõikes. Intressiriski stressitestimist teostavad Riskijuhtimise grupi liikmed.

Aastal 2018 Euroopa Keskpank jätkas negatiivse intressimäärade poliitikaga. Intressimäär jäi samaks (-0,4%). Aasta jooksul kõikus 6M Euribor negatiivses intervallis: 0,236% - 0,279%, mis tõi endaga kaasa enneolematu olukorra pankadevahelisel krediiditurul, kus raha paigutamine korrespondentpankadesse oli krediidasutuste jaoks tasuline teist aastat järjest. Alates 2017. aastast hakkas pank rakendama negatiivset intressimära mõningate mitteresidentidest kliendigruppide arvelduskontodel olevate kontojääkide suhtes. Niisugune sümmeetriline lähenemine võimaldas vähendada panga kulusid nostrokntodel korrespondentpankades.

Intressiriski juhtimine põhineb 04.12.2015.a. Finantsinspektsiooni poolt vastuvõetud soovituslikust juhendist "Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski juhtimise kohta", mis kehtestab esmaseid testimispõhimõtteid, hinanguid ja intressimääramuutuste mõju netointressitulule (puhtaskasumile) ning panga majanduslikule väärtusele. Baseli Pangajärelvale

komitee põhimõtted koosnevad stressitestides šokistsenaariumitest, kus intressimäär muutub +/- 200 bp.

Intressiriski juhtimise aluseks on Panga Nõukogu poolt kinnitatud Intressideriski juhtimise poliitika. Poliitika määrab intressiriski monitooringu põhilised kontrollivormid ja -meetodid. Intressiriskide juhtimise poliitikas on kehtestatud nominaal- ja baasintressimäära arvutamise protseduur; nõuded krediidi baasintressimäära arvutamiseks; minimaalsed nõuded intressimarginaalile, mis põhinevad EBA suunistel "Kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski juhtimise kohta".

Intressiriski analüüsimisel kasutatakse GAP-analüüsi, ehk Grupis kasutatavate finantsinstrumentide pikade ja lühikeste positsioonide analüüsi meetodit ajaintervallide lõikes 1 kuni 12 kuud. Intressiriski analüüs teostatakse aasta tulemustel saadud absoluutse GAP suuruse suhtes. Intressiriski hindamiseks on läbiviidud testimine šokistsenaariumi põhjal. Intressimäära kasvades aruandeaastal +200 baaspunkti võrra (euro), netointressitulu aastaga suureneb arvestuslikult 283 tuhande euro võrra. Intressimäära kangusega – 200 baaspunkti võrra väheneb see näitaja arvestuslikult -1 103 tuhande euro võrra. Panga majandusliku väärtuse muutmise hindamiseks intervallis 1 kuu kuni 5 aastat kasutatakse kestusmeetodit. Läbiviidud stressitestide alusel, intressimäärade languse puhul 200 baaspunkti võrra Grupi majanduslik väärtus väheneb 157 tuh. euro võrra ning intressimäärade kasvu puhul 200 baaspunkti võrra vastavalt tõuseb 157 tuh. euro võrra.

Grupp võtab intressiriski lähtudes intressiriskile avatud varadest ja kohustustest ning nende vahe suurusest. Vastavalt Intressiriski juhtimise poliitikale minimaalne intressimarginaal on 200 baaspunkti kaasatava ressursi brutohinnast. Intressiriski suurusele piirangute seadmine on panga Aktivate ja passivate komiteesse kuuluva Likviidsuse ja finantsriskide juhtimise grupi jooksvaks ülesandeks.

Alljärgnevas tabelis on toodud Grupi intressiriski analüüs. Grupi finantsvarad ja kohustused on toodud bilansilises maksumuses, klassifitseeritud lepingulise intressi fikseerimise või tähtaja järgi, sõltuvalt, milline toimub varem.

Intressiriskile avatud varad ja kohustused intressi fikseerimise perioodi järgi

31.12.2018

(tuhandetes eurodes)

	Nõudmi- seni	kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-2 aastat	2-5 aastat	Üle 5 aasta	Kokku
Aktiva							
Nõuded keskpangale	80 392	-	-	-	-	-	80 392
Nõuded krediitiasutustele, bruto	46 988	13 100	-	-	-	-	60 088
Nõuded klientidele, bruto	529	39 418	3 959	234	3 210	6 870	54 220
Väärtpaberid	-	-	-	-	-	37	37
Aktiva kokku	127 909	52 518	3 959	234	3 210	6 907	194 737
Passiva							
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	140 039	6 665	16 896	10 537	5 724	2 159	182 020
Passiva kokku	140 039	6 665	16 896	10 537	5 724	2 159	182 020
Kokku vahe intressi fikseerimise perioodide järgi	-12 130	45 853	-12 937	-10 303	-2 514	4 748	12 717

31.12.2017

(tuhandetes eurodes)

	Nõudmi- seni	kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-2 aastat	2-5 aastat	Üle 5 aasta	Kokku
Aktiva							
Nõuded keskpangale	69 847	-	-	-	-	-	69 847
Nõuded krediidasutustele, bruto	74 894	20 845	-	-	-	-	95 739
Nõuded klientidele, bruto	147	30 570	5 429	259	2 717	6 330	45 452
Väärtpaberid	-	-	-	-	-	37	37
Aktiva kokku	144 888	51 415	5 429	259	2 717	6 367	211 075
Passiva							
Võlgnevused krediidasutustele	71	-	-	-	-	-	71
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	154 512	9 936	15 184	8 176	7 607	2 328	197 743
Passiva kokku	154 583	9 936	15 184	8 176	7 607	2 328	197 814
Kokku vahe intressi fikseerimise perioodide järgi	-9 695	41 479	-9 755	-7 917	-4 890	4 039	13 261

Seisuga 31.12.2018 ja 31.12.2017 ning vastavate perioodide jooksul ei ole grupp avatud õiglase väärtuse intressimäärariskile, sest ei olnud grupil õiglasest väärtuses kajastatud kohustusi ning õiglasest väärtuses kajastatud finantsvarasid ei ole tundlikud õiglase väärtuse intressimäära suhtes.

4.5 Likviidsusrisk

Likviidsus iseloomustab Grupi võimet täita endale võetud kohustusi igal konkreetsel ajahetkel, samuti Grupi võimet teatud perioodi jooksul muuta ebasoodsat likviidsuse taset või vähemalt olemasoleva taseme konstantsena hoidmist aktiva ja passiva struktuuri muutmise ja lisavõõrkapitali kaasamise abil ning finantspüsivuse suurendamist tulude kasvu näol.

Likviidsusrisk tuleneb varade ja kohustuste tähtaegade erinevusest, varade poolel asuvate vahendite realiseerimise kiirusest kohustuste katmiseks, üldisest varade struktuurist ja kohustuste intressitundlikkusest.

Likviidsusriski juhtimisel juhindub Grupp järgmistest reeglitest:

- Likviidsuse strateegia;
- Finantsinspektsiooni soovituslik juhend: „Nõuded likviidsusriski juhtimisele“;
- Grupi likviidsusriski reguleerimise aluseks on Euroopa Keskpanga määrus kohustuslike reservide kohaldamise kohta;
- kehtestatud normatiivide ja limiitide jälgimine (nii regulatiivseid kui ka Grupi siseseid) – aluseks on Riskijuhtimise meetodika, Riskistrateegia, Likviidsusriski strateegia ja Likviidsuse juhtimise poliitika;
- Likviidsusriski stressitestide tulemuste analüüs;
- Panga kassalimiidi täitmine;
- hoiuste ja laenude mahtude prognoosimine;
- avatud valuutapositioni jälgimine ja tasakaalustamine;
- Grupi ressursibaasi stabiilsus tagatakse konkurentsivõimeliste intressimäärade pakkumisega tähtajalistele hoiustele;
- tähtajaliste hoiuste lõpetamise tingimused (30-päevaline etteteatamine);
- uute pangasiseste normatiivide rakendamine likviidsusriski üle järelevalve teostamiseks ja monitoorimiseks.

Likviidsuse strateegia sisaldab:

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u> L.S. </u> Kuupäev/date <u> 29.03.2019 </u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn
--

- otsuste vastuvõtmise süsteemi;
- finantseerimise ja operatsioonide likviidsuse hoidmise lähenemisi;
- likviidsusriski suuruse normatiive;
- likviidsuspuhvrite struktuuri ja suuruse kontrolli;
- likviidsuse planeerimise protseduure sündmuste arengu erinevate stsenaariumide korral;
- likviidsuse talitluspidevuse plaan.

Likviidsusriski juhtimisega tegeleb APJK koos Likviidsuse ja Finantsriskide juhtimise gruppiga ja Riskijuhtimise komiteega. APJK koos likviidsuse ja finantsriskide juhtimise grupiga teostab varade monitooringut, kontrolli ja ümberpaigutamist eesmärgiga saavutada võimalikult optimaalset bilansistruktuuri säilitades vastuvõetavat likviidsuse taset, samas sellist likviidsusreservi säilitamist, et tagada tekkivate plaaniväliste finantsvajaduste rahuldamist (tulusate investeerimis- ja laenuhingute tagamine, ettenägematute ja hooajaliste laenuõudluse kõikumiste kompenseerimine ning hoiuste ootamatu väljavoolu kompenseerimine).

Likviidsusriski juhtimise strateegilisi küsimusi APJK arutab regulaarselt, mitte vähem kui üks kord kuus.

Likviidsuse ja Finantsriskide juhtimise grupp kontrollib likviidsustaset pidevalt (igapäevaselt) ning raporteerib Panga juhatusesele. Vastavalt Likviidsusriski strateegiale esitab grupp regulaarselt juhatuse liikmetele likviidsuse raporti, mis sisaldab igakuiselt arvatavat likviidsuse koefitsienti ja teisi regulatiivseid ja sisenormatiive likviidsuse osas.

Likviidsusrisk

31.12.2018

(tuhandetes eurodes)

	Nõudmi- seni	kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-2 aastat	2-5 aastat	üle 5 aasta	Kokku
Finantskohustused							
Võlgnevused krediidiasutustele	-	-	-	-	-	-	-
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	140 375	6 698	17 183	10 898	5 997	2 206	183 357
Muud kohustused*	5 153	-	-	-	-	-	5 153
Garantiid ja laenudega seotud bilansi- välised kohustused**	3 658	-	-	-	-	-	3 658
Kasutamata faktooringud	303	-	-	-	-	-	303
Kokku finantskohustused	149 489	6 698	17 183	10 898	5 997	2 206	192 471
Finantsvarad							
Sularaha ja nõuded keskpangale	81 575	-	-	-	-	-	81 575
Nõuded krediidiasutustele	46 988	13 128	-	-	-	-	60 116
Nõuded klientidele, neto	1 754	4 354	9 056	4 903	15 343	19 680	55 090
Muud varad***	344	-	-	-	-	37	381
Kokku finantsvarad	130 661	17 482	9 056	4 903	15 343	19 717	197 162
Järelejäänud tähtaegade erinevus	-18 828	10 784	-8 127	-5 995	9 346	17 511	4 691

31.12.2017

(tuhandetes eurodes)

	Nõudmi- seni	kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-2 aastat	2-5 aastat	üle 5 aasta	Kokku
Finantskohustused							
Võlgnevused krediidiasutustele	71	-	-	-	-	-	71
Võlgnevused klientidele ja muud võlad	154 773	9 971	15 418	8 456	7 962	2 376	198 956
Muud kohustused*	6 573	-	-	-	-	-	6 573
Garantiid ja laenudega seotud bilansi- välised kohustused**	4 074	-	-	-	-	-	4 074
Kasutamata faktooringud	1 692	-	-	-	-	-	1 692
Kokku finantskohustused	167 183	9 971	15 418	8 456	7 962	2 376	211 366

Finantsvarad

Sularaha ja nõuded keskpangale	70 752	-	-	-	-	-	70 752
Nõuded krediidiasutustele	74 894	20 867	-	-	-	-	95 761
Nõuded klientidele, neto	1 191	5 949	7 795	6 896	11 985	12 793	46 609
Muud varad***	316	-	-	-	-	37	353
Kokku finantsvarad	147 153	26 816	7 795	6 896	11 985	12 830	213 475
Järelejäänud tähtaegade erinevus	-20 030	16 845	-7 623	-1 560	4 023	10 454	2 109

* muud kohustused sisaldavad maksed teel ja muud finantskohustused (vt lisa 14).

** laenudega seotud bilansivälised kohustused on bilansikuupäeva seisuga kasutamata laenulimiidid (vt lisa 16).

*** muud varad sisaldavad muud finantsvarad, intressinõuded on kaasatud nõuete hulka (vt lisa 8).

Ülaltoodud tabelist on toodud finantskohustuste eeldatavad diskonteerimata rahavood ja finantsvarade diskonteeritud väärtused. Kohustuste täitmiseks on Grupil olemas järgmised varad: raha, kontojääk keskpangas, hoiused teistes pankades ning laenud ja nõuded klientidele. Tabelites on toodud välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused euro ekvivalendis.

Aruande perioodil säilitas Grupp likviidsuse taseme, mis on piisav klientide ja järelevalveorganite kõigi nõuete täimiseks. Arvutatud perioodi lõpule eelneva kaheteistkümne kuu lõpu andmete aritmeetiliste keskmistena likviidsuskattekindruse ehk LCR (%) oli 2018: 442% ja 2017: 400% (regulatiivne miinimumnõue 100%). Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud avalikustatav teave Grupi likviidsuskattekindruse avalikustamise kohta on toodud Tallinna Äripanga 2018. aasta riski ja kapitali (Pillar 3) raportis panga koduleheküljel.

4.6 Operatsioonirisk

Operatsioonirisk tähendab riski, mis grupisiseste või -väliste tegurite mõjul võib negatiivselt mõjutada Grupi tegevust ning viia kahjumi tekkimiseni. Operatsioonirisk koosneb alljärgnevast:

- infotehnoloogiline risk (IT risk);
- protseduuririsk;
- personalirisk;
- juriidiline risk;
- välised riskid.

Operatsiooniriski maandamiseks on Tallinna Äripanga Grupis tehingute administreerimiseks loodud kontrollsüsteem, mis tagab teostatud tehingutele mitmekordse järelevalve. Vastavuses "Operatsiooniriskide juhtimise poliitikaga" toimub Grupis igakuiselt operatsiooniriski monitooring, mis näeb ette kõikide operatsiooniriski kahjujuhtumite ja intsidentide kontrollimist. Aruandeperioodil olid kindlaks määratud ka operatsiooniriskide intsidentide registreerimise ajalised kriteeriumid. Kriteeriumite määrasid alandati pangasiseste operatsiooniriskide monitoorimiseks.

Monitooringu tulemuste alusel arvutatakse välja operatsiooniriski näitaja (OR), mis näitab kaalutud keskmist IT riskide, protseduureeglite-, personali-, juriidiliste- ja välisriskide osas. Operatsiooniriski näitaja edastatakse Panga juhatusele, Nõukogudele ja siseauditile informeerimiseks. Igaaastase juhatuse liikmete ja Grupi juhtivate töötajate anketeerimise käigus koostatakse riskide kaart, mis kujutab endast riskijuhtumite mudelit (skooringu mudel). Riskide kaart annab võimaluse tuua välja suurema riski tsoonid, samuti määrata erinevate riskide kaalu koefitsiente, mida kasutatakse OR juures ja ICAAP-I raamides kapitali nõue arvestuseks. Operatsiooniriski aruanded esitatakse kvartaalselt juhtkonnale (operatsiooniriski raport) ja Finantsinspeksioonile.

Minimaliseerimaks *infotehnoloogilise riski* faktoreid on loodud sisemine infokaitse süsteem ja protseduurireeglid, mis piiravad mittesanktsioneeritud juurdepääsu pangasisesele põhiinformatsioonile.

Võimaliku *protseduuririski* maandamiseks kasutab Grupp protseduurireegleid, mis peavad tagama teenuste igakülgse kaetuse lepingute, kontrolltoimingute ja tõese raamatupidamisliku kajastamisega. Iga toimingu ja toote kohta koostatakse pangas protseduurireeglistik ja tootekaart.

Nimetatud süsteemi toimimist ning efektiivsust kontrollivad Riskijuhtimise komitee, Vastavuskontrolli komitee ning siseauditi osakond, kes viivad protseduurireeglitest kinnipidamise tagamiseks regulaarselt läbi sõlmitud või sõlmimisel olevatele lepingute kontrolli ning analüüsi võimalike riskide väljaselgitamiseks. Oluliseks peetakse vastavusriskide rahapesu riski tõkestamise süsteemi kontrolli.

Personaliriski reguleeritakse töötajate valiku ning paigutusprintsipi abil. Personali valiku printsibiiks on eelnevalt hinnata kandidaati professionaalset sobivust, kvalifikatsiooni ning lojaalsust.

Töötajaile on kehtestatud pädevuse piirid, millede ületamisel ning Grupile sellega kahju tekitamisel kannab töötaja isiklikku varalist vastutust tekitatud kahju ulatuses.

Juriidiline risk. Grupp kasutab tehingute teostamisel standardseid lepinguid. Kõik lepingutingimused kooskõlastatakse Vastavuskontrolli komitee ja Juriidilise osakonnaga, vajaduse korral tellitakse juriidiline ekspertiis. Märkimisväärset osa nõuete tagamisega seotud lepingutest kontrollitakse notaribüroodes.

Välised riskid. Grupi ruumidesse ja kommunikatsioonisüsteemidesse sissemurdmise välised riskid on kindlustatud IT kaitse süsteemiga, turvalisuse tagamise sisereeglitega, videosalvestussüsteemi tehniliste vahenditega. Süsteemide välised riskid fikseeritakse ja arhiiveeritakse. Füüsilise turvalisuse tagamine ja kriminaalsete riskide kontroll kuulub Panga haldusdivisjoni tegevuse valdkonda.

Kõiki operatsiooniriske kontrollivad ja haldavad operatsiooniriski juht ja siseauditi osakond.

Operatsiooniriskide kapitalinõude arvutamisel rakendatakse Basel II ja Basel III kapitaliadekvaatsuse reeglite alusel baasmeetodit. Baasmeetodi puhul on operatsiooniriski kapitalinõue 15% Grupi põhitegevuse puhastulust.

4.7 Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine

Pank pöörab jätkuvalt kõrgendatud tähelepanu tagamiseks oma organisatsioonilise ülesehituse ja rakendatavate meetmete vastavus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise (AML/CTF) nõuetele vastavust. Pank pole seejuures piirdunud ainult õigusaktidest ning AML/CTF osas kehtivate juhendite ja suuniste nõuete järgimisega, vaid jälgib pidevalt nii Eesti kui ka lähi- ja EL liikmesriikide pangandusturgudel toimuvaid sündmusi ja tendentse, kohandamaks operatiivselt Panga olemasolevaid lahendusi ja kohaldatavaid meetmeid eesmärgiga vähendada kaasnevaid operatsiooni-, vastavus- ja reputatsiooniriske. Panga organisatsiooniline lahend tugineb kolme kaitseliini põhimõttele, mida on täpsemalt kirjeldatud alapeatükis "Riskide juhtimise üldpõhimõtted". Lisaks on moodustatud Kõrge riskiga klientide aktsepteerimise komitee, mis vaatab läbi nii uute kliendikandidaatide taotlusi kui ka ärisuhteid olemasolevate klientidega tagamiseks Panga riskiisust ja –taluvusest tulenevate nõuete jälgimist.

2018. aastal uuendatud äristrateegia rakendamise käigus langetas Pank aasta lõpul otsuse loobuda maksuvabades ja madala maksumääraga riikides/territooriumitel registreeritud juriidiliste isikute teenindamise ning alates 01.12.2018 puuduvad Pangal ärisuhted nimetatud juriidiliste isikutega. Lisaks on Pank oluliselt vähendanud ärisuhteid mitteresidentidega. AML/CTF nõuete täitmist tagatakse riskijuhtimise meetmetega. Seejuures rakendab Pank oma toodete ja teenuste juurutamisel ja igapäevasel juhtimisel riskipõhist lähenemist. Lisaks on Pank määratlenud oma klientide suhtes riskiisu ja –taluvuse ning kohaldab meetmeid nendest kinnipidamiseks.

Pank peab oluliseks tagada vajalike ressursside olemasolu AML/CTF nõuete täitmise, sh Panga organisatsioonilise lahendi piisavuse ning Panga toimimise efektiivsuse tagamiseks. Selliselt suurendas Pank 2018. aastal rahapesu tõkestamise osakonna töötajate arvu ca kaks korda ning seisab jooksvalt ka edaspidi hea selle eest, et tagada töötajate ja nende kompetentsuse piisavus. Sealjuures on Pank kehtestanud koolituskava tagamaks nii rahapesu tõkestamise osakonna töötajate koolitusvajadus kui ka Panga ülejäänud töötajate AML/CTF alane teadlikkus. Pank peab samaväärselt oluliseks nii rahapesu tõkestamise osakonna korraldatavaid sisekoolitusi kui ka väliskoolitusi tagamaks lisaks esimese kaitseliini töötajatele ka teise ja kolmanda kaitseliini sõltumatu koolitusvajadus vastava ala asjatundjatelt väljastpoolt Panka. Olulise sisendina väärtustab Pank teiste turuosaliste, järelevalveasutuste jm huvirühmadelt saadavat sisendit, sh uute trendide osas.

Pank jätkas 2018. aastal tegevusi parendamaks IT- jm automaatseid lahendusi kohase riskijuhtimise, sh skriiningu- ja monitooringu võimekust. Pank võttis lõplikult kasutusele Accuity Compliance Link süsteemi ning alustas pangasisese CRM süsteemi väljatöötamisega. Samuti vaatas Pank oluliselt üle AML/CTF riskijuhtimise süsteemi ning tegi selles olulisi muudatusi lähtudes nii Panga äristrateegia muutustest, pangandusturu viimastest sündmustest ja trendidest kui ka regulaatorite ja järelevalveorganite juhustest ja soovitustest.

Pank peab oluliseks, et Eesti pangandussüsteemi ei kuritarvitataks rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil ning järgib, et Panga/Grupi organisatsiooniline lahend, tehniline võimekus ja ressursid oleksid igal ajahetkel piisavad ja kohased tagamaks AML/CTF nõuete täitmine. Lisaks ülaltoodule teeb Pank pidevat koostööd Finantsinspeksiooniga tagamaks AML/CTF regulatsiooni täitmine.

4.8 Finantsvarade ja kohustuste õiglane väärtus

Grupp kajastab järgmisi finantsvarasid õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande:

31.12.2018						(tuhandetes eurodes)
Finantsvarad õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	Lisa	Tase 1	Tase 2	Tase 3	Kokku	
Nõuded klientidele*	7	-		478	478	
Omakapitaliinstrumendid (väärtpaberid)	8	37	-	-	37	
Kokku finantsvarad õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande		37	-	478	515	

*ümberklassifitseeritud kategooriast „Laenu ja nõuded“, APIM test läbimata

31.12.2017						(tuhandetes eurodes)
Finantsvarad õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande	Lisa	Tase 1	Tase 2	Tase 3	Kokku	
Nõuded klientidele	7	-	-	-	-	
Omakapitaliinstrumendid (väärtpaberid)	8	37	-	-	37	
Kokku finantsvarad õiglaselt väärtuses muutustega läbi kasumiaruande		37	-	-	37	

IFRS 13 määrab kindlaks õiglase väärtuse hindamistehnikate hierarhia, mis põhineb sellel, kas hindamistehnika sisendid on jälgitavad või mitte.

Hierarhias kasutatud tesemed:

- Tase 1 – aktiivsel turul noteeritud hindnoteeritud (korrigeerimata) turuhinnad aktiivsel turul identsetele varadele ja kohustustele;
- Tase 2 – hindamistehnikad, mille puhul õiglase väärtuse hindamise seisukohalt olulised madalaima taseme sisendid on otseselt või kaudselt jälgitavad;
- Tase 3 – hindamistehnikad, mille puhul õiglase väärtuse hindamise seisukohalt olulised madalaima taseme sisendid ei ole jälgitavad. Ülalpool tabelis toodud Nõuded klientidele olid hinnatud diskonteeritud tulevaste rahavoogude põhjal kasutades turuintressimäära.

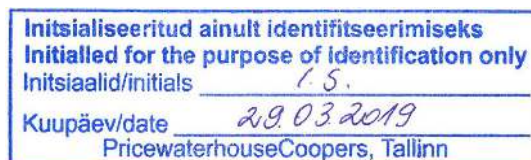
Tallinna Äripanga juhatus on hinnanud bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud varade ja kohustuste õiglast väärtust. Õiglase väärtuse tuvastamiseks diskonteeritakse tulevikurahavood turuintressikõvera alusel (Tase 3) (vt lk 24 „*Finantsvarad ja –kohustused*“).

Laenude puhul vaadeldakse igat klienti eraldi ning intressimäärad erinevad tulenevalt kliendi riskitasemest, mistõttu nende laenude tuleviku rahavoogude diskonteerimiseks ei ole võimalik rakendada homogeenset ja sarnastel tehingutel põhinevat võrreldavat intressimäära. Valdav osa laenudest on ujuva intressimääraga, ehk vastavad turuintressi muutustele. Klientide riskimarginaalides ei toimunud olulisi muudatusi võrreldes arvelevõtmisega. Seega, seisuga 31.12.2018.a. ega 31.12.2017a. laenude õiglase väärtus ei erine nende bilansilisest väärtusest.

Muud nõuded, viitvõlad ja muud kohustused on tekkinud tavapärase äritegevuse käigus ja kuuluvad tasumisele lühiajaliselt, mistõttu juhtkonna hinnangul nende õiglase väärtus oluliselt ei erine bilansilisest väärtusest. Need nõuded ja kohustused ei kannu intressi.

Fikseeritud intressimääradega klientide hoiused on lühiajalised ning hoiuste hinnastamisel järgitakse turutingimusi. 2018. aastal ei ole turu intressikõver oluliselt muutunud, mistõttu tulevikurahavoogude diskonteerimise tulemusena leitav hoiuste õiglase väärtus oluliselt ei erine nende bilansilisest väärtusest.

Vt ka finantsvarade ja finantskohustuste tähtajalist struktuuri likviidsusriski juures käesolevas lisas.

4.9 Kapitali juhtimine ja kapitali adekvaatsus

Grupp kasutab riskipõhist kapitali planeerimist, tagades, et kõik riskid oleksid igal ajahetkel piisavalt kaetud omavahenditega. Kapitali planeerimisel lähtub Grupp riskistrateegiast, riskipoliitikast ja regulatiivdokumentidest (Krediidiasutuste seadusest ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 575/2013, ehk kapitalinõuete määrusest).

Kapitalivajaduse planeerimine toimub regulatiivse **kapitali adekvaatsuse** arvutamise baasil, millele liidetakse juurde kapitalinõuded täiendavate riskide katteks. Selliste otsuste langetamise instrumendiks on kapitali piisavuse stressitestimine Pillar 1 ja Pillar 2 adekvaatsuse kriteeriumite alusel. Kapitali adekvaatsus väljendab panga omavahendite piisavust krediidiriski, tururiski ja operatsiooniriski katmiseks ning vastavust krediidiasutuse majandustegevusele.

Alates 2014. aasta algusest Euroopa Liidus kehtib pankadele ühtne kapitali adekvaatsuse miinimumnõue (baasnõue 8%), kuid lisaks sellele Eestis on kehtestatud täiendavad kapitalipuhvri nõuded:

- kapitali säilitamise puhver 2.5%
- süsteemse riski puhver 1.0% (2% kuni 31.07.2016)
- vastutsükliline puhver 0-2.5% (alates 01.01.2016).

Alates 2016. aastast peavad kõik EL krediidiasutused hoidma omavahendeid vastutsüklilise kapitalipuhvri nõude täitmiseks. Vastutsüklilise puhvri nõue on krediidiasutuse koguriskipositsiooni ja vastutsükliliste kapitalipuhvrite kaalutud keskmise määra korrutis. Vastutsüklilise puhvri määr kehtestatakse geograafilisel põhimõttel riikide lõikes vastava riigi määratud asutuse poolt. Eestis kehtib alates 2016. aastast vastutsüklilise kapitalipuhvri nõue 0%.

Omavahendid

Vastavalt pangandusmäärusele koosnevad krediidiasutuse või konsolideerimisgrupi omavahendid esimese ja teise taseme omavahenditest.

Esimese taseme omavahendid koosnevad esimese taseme põhiomavahenditest ja täiendatavatest esimese taseme omavahenditest.

Tallinna Äripanga Grupi esimese taseme põhiomavahendite koosseisu kuuluvad:

- a) sissemakstud kapitaliinstrumendid ehk aktsiakapital;
- b) jaotamata kasum;
- c) muud reservid;

Punktides a–c osutatud kirjeid tunnustatakse esimese taseme põhiomavahenditena ainult siis, kui krediidiasutus saab neid piiramatult ja viivitamatult kasutada, et katta riskid või kahju kohe, kui need tekivad.

Punkti b kohaldamisel võib krediidiasutus kajastada aruandeperioodi vahekasumit või aastakasumit esimese taseme põhiomavahendites enne, kui ta on teinud ametliku otsuse, millega kinnitatakse aruandeaasta lõplik kasum, ainult pädeva asutuse eelneval loal. 2017. aasta novembris Finantsinspektsiooni poolt anti Tallinna Äripanga AS-le luba 2017. aasta vahekasumi konsolideeritud baasil summas 1 567 tuhat eurot esimese taseme põhiomandite kajastamiseks.

Täiendavaid esimese taseme omavahendeid ja teise taseme omavahendeid Tallinna Äripanga Grupp ei oma.

Vastavalt regulatiivnõuetele krediidasutuse omavahendid peavad olema vähemalt 5 miljoni eurot ja koguomavahendite suhe koguriskipositsioonis (koguomavahendite suhtarv) peab olema vähemalt 11.5% (12.5% kuni 31.07.2016). Grupile kehtivad ka Pillar 1 riskide ja Pillar 2 riskide lisanõuded, mis võtavad arvesse Grupi spetsiifilisi omadusi ja riski profiile. Grupi kapitaliks ehk omavahenditeks on esimese ja teise taseme omavahendid nagu need on määratud kapitalinõuete määruses (31.12.2018: 25 776 tuhat eurot, 31.12.2017: 26 125 tuhat eurot). Esimese taseme põhiomavahendite mahaarvamisenä on kajastatud osa kasumist, mida ei ole omavahenditesse kaasatud ning milles kajastub vara väärtuse langus ehk oodatav kahjum, arvestatud vastavalt IFRS 9 („Komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr.183/2014“) (vt peatükk 2.10).

Juhkonna hinnangul, Grupp on vastavuses kõikidega välis- ja sisemiste kapitali juhtimise nõuetega seisuga 31.12.2018 ja 31.12.2017.

Kapitalivajaduse leidmiseks prognoositakse bilansipositsioone, võttes aluseks võimalikke muutusi erinevate riskiga kaalutud varade ja omakapitalikirjete lõikes ning soovitud kapitalitasemete hoidmise. Kapitali planeerimisel ja äriplaani koostamisel kesk- ja lühiajalises perspektiivis arvestatakse selliseid näitajaid nagu kapitaliseerituse tase, minimaalne ja soovitav omakapitali määr, omakapitali kordaja (leverage), tähtjaliste hoiuste katmise tase kontserni omavahenditega, kõrglikviidsete aktive summa ning vastuvõetud riski ja likviidsusestrateegiad.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud avalikustatav teave Grupi omavahendite, kapitalinõuete ja adekvaatsuse normatiivide täitmise kohta on toodud Tallinna Äripanga 2018. aasta riski ja kapitali (Pillar 3) raportis panga koduleheküljel www.tbb.ee.

Lisa 5. Nõuded keskpangale

Vastavalt Euroopa Keskpanga nõuetele on kehtestatud Eestis tegutsevatele krediidasutustele kohustusliku reservi nõue. Kohustusliku reservi nõude arvestuse baasi hulka kuuluvad kõik krediidasutuse poolt võõrvahendite kaasamise teel saadud bilansilised kohustused ja tingimuslikest kohustustest konsolideerimisgruppi kuuluvate residentsete finantseerimisasutuste kohustuste katteks väljastatud finantsgarantiid. Kohustusliku reservi nõude suurus arvutatakse kuu lõpu bilansi alusel ja peab olema täidetud aruandeperioodil keskmisena. 2018 ja 2017 aasta jooksul oli Tallinna Äripank nimetatud nõudega vastavuses. Seisuga 31. detsember 2018 moodustavad nõuded keskpangale 80 392 tuhat eurot (31.12.2017: 69 847 tuhat eurot). Reservinõue 31.12.2018 seisuga oli 1 490 tuhat eurot (31.12.2017: 1 612 tuhat eurot), seega on vabu vahendeid Eesti Pangas seisuga 31.12.2018 78 902 tuhat eurot (31.12.2017: 68 235 tuhat eurot), mis on kajastatud raha ekvivalentidena.

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Arvelduskonto päevalõpu jääk kuu keskmisena	64 228	59 338
Kohustusliku reservi nõue kuu keskmisena	1 563	1 674
Kohustusliku reservi ületäitmine kuu keskmisena	62 356	58 779

2018. aastal ja 2017. aastal Grupp ei ole saanud intressitulu keskpangas arvelduseks hoitavatelt vahenditelt.

2014. aastast kehtestas Euroopa Keskpank hoiustamise püsivõimaluse negatiivse intressimäära. Negatiivne intressimäär kehtib ka kohustusliku reservi nõudeid ületavatele keskmistele reservihoiustele ja muudele eurosüsteemis hoitavatele hoiustele. Muudatus jõustus 11. juunil 2014. 2018. aastal olid Grupi negatiivse intressimäära kulud 256 tuhat eurot (2017: 187 tuhat eurot).

Lisa 6. Nõuded krediidasutustele

Nõuded krediidasutustele jagunevad järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)		
	Lisa	31.12.2018	31.12.2017
Nõudmiseni deposiidid:			
OECD maade pankades		20 645	33 905
Eesti pankades		9 966	15 699
SRÜ maade pankades		656	692
Nõudmiseni deposiidid kokku		31 267	50 296
Üleölaenud:			
OECD maade pankades		15 721	6 671
Eesti pankades		-	17 929
Üleölaenud kokku		15 721	24 600
Tähtajalised deposiidid:			
OECD maade pankades		13 128	20 865
Eesti pankades		-	-
Tähtajalised deposiidid kokku		13 128	20 865
Kokku nõuded krediidasutustele		60 116	95 761

Tähtajaliste deposiitide lõpptähtajad on 2019. aastal. Seisuga 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017 oli tähtajaliste deposiitide keskmine intressimäär vastavalt 1,98% ja 1,08%.

Järgnevalt on seisuga 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017 toodud krediidasutustele nõuete analüüs krediidikvaliteedi järgi Standard and Poor's ja Fitch's reitingute põhjal (nõuded, mis ei ole aegunud ega allahinnatud).

31.12.2018

	(tuhandetes eurodes)		
	Nõudmiseni deposiidid	Tähtajalised deposiidid	Kokku
Nõuded krediidasutustele			
- reitinguga A-1+ kuni A-1	20 721	8 759	29 480
- reitinguga A-2	25 611	4 369	29 980
- reitinguga BBB- kuni B	656	-	656
Kokku	46 988	13 128	60 116

31.12.2017

	(tuhandetes eurodes)		
	Nõudmiseni deposiidid	Tähtajalised deposiidid	Kokku
Nõuded krediidasutustele			
- reitinguga A-1+ kuni A-1	38 112	4 178	42 290
- reitinguga A-2	36 092	8 347	44 439
- reitinguga BBB- kuni B	664	8 340	9 004
- ilma reitinguta	28	-	28
Kokku	74 896	20 865	95 761

Vastavalt kapitalinõuete määrusele võib nõuetele reitinguta krediidasutuste vastu, mille tegelik tähtaeg on kuni kolm kuud, määrata riskikaal 20%. 31.12.2018 seisuga ilma reitinguta positsioonid olid nõuded Venemaa panga vastu, millele rakendatud riskikaal 100%.

Grupp lähtub vahendite paigutamisel teistesse krediidasutustesse eelkõige varasemast koostööst omandatud kogemustest. Regulaarselt jälgitakse nende krediidasutuste finantsaruandeid, kus vahendeid hoitakse ning jälgitakse nõuete kvaliteeti.

Lisa 7. Nõuded klientidele

Nõude liik	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Laenud klientidele (AC), neto	54 612	46 609
Laenud juriidilistele isikutele	49 993	41 950
- Investeeringislaenud	40 253	31 684
- Arvelduslaenud	4 859	5 184
- Liisingud	4 054	3 209
- Muud laenud	827	1 873
Laenud eraisikutele	5 147	4 684
- Eluasemelaenud ja liisingud	4 407	3 834
- Muud laenud ja liisingud	740	850
Laenude allahindlus	-528	-25
Nõuded klientidele (FVTPL)*	478	-
- Muud nõuded	478	-
Kokku nõuded klientidele	55 090	46 609

*vt lisa 2 „Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte“ ja 4 „Riskijuhtimine. Finantsvarade ja kohustuste õiglane väärtus“ (4.7 Finantsvarade ja kohustuste õiglane väärtus)

Juriidilistele isikutele muude laenude ja muude nõuete all on kajastatud:

- pangas: nõuded finantseerimisasutusele, krediitkaardivõlgnevused, loovutatud nõuded;
- liisingus: faktooring, võlaajutamise lepingud ja liisingu poolt lõpetatud lepingud.

Eraisikutele muude laenude ja liisingute all on kajastatud:

- pangas: kõik laenud eraisikutele, mis ei ole eluasemelaenud (arvelduslaen, plaaniline laen, krediitkaardivõlgnevus);
- liisingus: kõik muud liisingud, mis ei ole eluasemega seotud (näiteks sõiduautode liisingud).

Allärgnevalt toodud tabelites osaliselt puuduvad võrdlusandmed 2017 aasta eest, sest Grupp kasutas esmasel IFRS 9 standardi rakendamisel 2018. aastaaruandes vabastust 2017 võrdlusandmeid mitte korrigeerida. Finantsvarade krediitkvaliteet seisuga 31.12.2017 on toodud lk 76

Finantsvarade krediitkvaliteet laenu liikide ja krediitklasside lõikes

31.12.2018	(tuhandetes eurodes)				
	Investeeringislaenud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
		12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediitklass 1	22 298	-	-	-	22 298
Krediitklass 2	12 834	4 738	-	-	17 572
Krediitklass 3	-	65	94	-	159
Krediitklass 4	-	222	-	-	222
Krediitklass 5	-	-	2	-	2
Bruto jääkväärtus	35 132	5 025	96	96	40 253
Allahindlus	-102	-133	-2	-2	-237
Bilansiline jääkväärtus	35 030	4 892	94	94	40 016

31.12.2018

(tuhandetes eurodes)

Arvelduslaenuid	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	972	-	-	972
Krediidiklass 2	1 844	914	-	2 758
Krediidiklass 3	-	-	100	100
Krediidiklass 4	-	-	-	-
Krediidiklass 5	-	-	1 029	1 029
Bruto jääkväärtus	2 816	914	1 129	4 859
Allahindlus	-6	-19	-	-25
Bilansiline jääkväärtus	2 810	895	1 129	4 834

31.12.2018

(tuhandetes eurodes)

Liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	1 826	84	-	1 910
Krediidiklass 2	636	459	1	1 096
Krediidiklass 3	-	884	54	938
Krediidiklass 4	-	56	12	68
Krediidiklass 5	-	7	35	42
Bruto jääkväärtus	2 462	1 490	102	4 054
Allahindlus	-17	-192	-36	-245
Bilansiline jääkväärtus	2 445	1 298	66	3 809

31.12.2018

(tuhandetes eurodes)

Muud laenuid	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	827	-	-	827
Krediidiklass 2	-	-	-	-
Krediidiklass 3	-	-	-	-
Krediidiklass 4	-	-	-	-
Krediidiklass 5	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus	827	-	-	827
Allahindlus	-	-	-	-
Bilansiline jääkväärtus	827	-	-	827

31.12.2018

(tuhandetes eurodes)

Eluasemelaenuid ja liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	3 755	-	-	3 755
Krediidiklass 2	517	-	-	517
Krediidiklass 3	-	-	-	-
Krediidiklass 4	-	135	-	135
Krediidiklass 5	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus	4 272	135	-	4 407
Allahindlus	-3	-5	-	-8
Bilansiline jääkväärtus	4 269	130	-	4 399

31.12.2018

(tuhandetes eurodes)

Muud laenud ja liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Krediidiklass 1	383	265	29	677
Krediidiklass 2	60	-	-	60
Krediidiklass 3	-	-	-	-
Krediidiklass 4	3	-	-	3
Krediidiklass 5	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus	446	265	29	740
Allahindlus	-3	-10	-	-13
Bilansiline jääkväärtus	443	255	29	727

Nõuded tagatise liigi järgi

31.12.2018

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Hüpoteek	Kommerts- pant	Käendus	Liising- vara	Tagamata	Muud*	Kokku
Laenud juriidilistele isikutele	45 093	-	554	3 731	536	79	49 993
Investeeringislaenu	40 174	-	17	-	-	62	40 253
Arvelduslaenu	4 859	-	-	-	-	-	4 859
Liisingud	60	-	263	3 731	-	-	4 054
Muud laenu	-	-	274	-	536	17	827
Laenu eraisikutele	4 689	-	267	55	101	35	5 147
Eluasemelaenu ja liisingud	4 407	-	-	-	-	-	4 407
Muud laenu ja liisingud	282	-	267	55	101	35	740
Kokku laenu klientidele (bruto jääkväärtus)	49 782	-	821	3 786	637	114	55 140

31.12.2017

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Hüpoteek	Kommerts- pant	Käendus	Liising- vara	Tagamata	Muud*	Kokku
Laenu juriidilistele isikutele	30 181	2 894	5 207	2 983	222	463	41 950
Investeeringislaenu	25 140	2 622	3 472	-	-	450	31 684
Arvelduslaenu	4 453	272	459	-	-	-	5 184
Liisingud	111	-	115	2 983	-	-	3 209
Muud laenu	477	-	1 161	-	222	13	1 873
Laenu eraisikutele	4 276	-	281	17	83	27	4 684
Eluasemelaenu ja liisingud	3 834	-	-	-	-	-	3 834
Muud laenu ja liisingud	442	-	281	17	83	27	850
Kokku laenu klientidele (bruto jääkväärtus)	34 457	2 894	5 488	3 000	305	490	46 634

* Muud nõuete tagatised sisaldavad laekumisi kontole, tagatishoiuseid.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials 1.5.
 Kuupäev/date 29.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Tagatiste piisavus
31.12.2018

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Nõuded piisava tagatisega		Nõuded mittepiisava tagatisega	
	Nõuete Bilansiline väärtus	Tagatise õiglane väärtus	Nõuete Bilansiline väärtus	Tagatise õiglane väärtus
Investeeringislaenu	40 253	83 279	-	-
Arvelduslaenu	4 725	8 235	134	130
Liisingud	4 054	4 054	-	-
Muud laenu	817	886	10	1
Eluasemelaenu ja liisingud eraisikutele	4 407	6 862	-	-
Muud laenu ja liisingud eraisikutele	639	1 472	101	-
Kokku laenu klientidele	54 895	104 788	245	131

Allahinnatud ja viivitatud laenu tagatised
31.12.2018

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Nõuded piisava tagatisega		Nõuded mittepiisava tagatisega	
	Nõuete Bilansiline väärtus	Tagatise õiglane väärtus	Nõuete Bilansiline väärtus	Tagatise õiglane väärtus
Tähtaja ületanud kogumipõhiselt allahinnatud laenu	4 306	8 999	253	-
Investeeringislaenu	2 632	6 154	-	-
Arvelduslaenu	1 326	2 373	-	-
Liisingud	32	42	249	-
Muud laenu	-	-	-	-
Eluasemelaenu ja liisingud eraisikutele	316	430	-	-
Muud laenu ja liisingud eraisikutele	-	-	4	-
Tähtaja ületanud individuaalselt allahinnatud laenu	1 278	2,187	48	-
Investeeringislaenu	96	253	-	-
Arvelduslaenu	1 129	1 825	-	-
Liisingud	53	109	48	-
Kokku laenu klientidele	5 584	11 186	301	-

Valdav osa Faas 3 nõuetest on piisava ja kvaliteetse tagatisega (1.järjekoha hüpoteegid), mistõttu Faas 3 nõuete ECL on paljude nende lepingute puhul null.

31.12.2017

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Nõuded piisava tagatisega		Nõuded mittepiisava tagatisega	
	Nõuete Bilansiline väärtus	Tagatise õiglane väärtus	Nõuete Bilansiline väärtus	Tagatise õiglane väärtus
Tähtaja ületanud, kuid allahindamata	2 105	3 799	185	15
Investeeringislaenu	702	1 591	-	-
Arvelduslaenu	1 130	1 760	-	-
Liisingud	45	71	118	-
Muud laenu	12	95	3	-
Eluasemelaenu ja liisingud eraisikutele	200	267	-	-

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials 1.5.
 Kuupäev/date 29.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Muud laenud ja liisingud eraisikutele	16	15	64	15
Tähtaja ületanud ja individuaalselt allahinnatud	6	13	22	-
Investeeringislaenud	6	13	-	-
Liisingud	-	-	22	-
Kokku laenud klientidele	2 111	3 812	207	15

Nõuete allahindluse muutuste analüüs

(tuhandetes eurodes)

Nõuete koond allahindlus	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Allahindlus seisuga 01.01.2018	323	154	25	502
Liikumised:	-28	6	22	-
Faasist 1 Faasi 2	-29	29	-	-
Faasist 1 Faasi 3	-6	NA	6	-
Faasist 2 Faasi 1	7	-7	-	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-16	16	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad*	25	102	-	127
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	-146	119	-4	-31
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-43	-22	-4	-69
Mahakandmised	-	-	-1	-1
Allahindlus seisuga 31.12.2018	131	359	38	528

* Pikaajalised bullet-laenud esmasel kajastamisel on Faasis 2 vastavalt „Finantsinstrumentide oodatava kahjumi arvutamise meetodikale“.

(tuhandetes eurodes)

Investeeringislaenu	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Allahindlus seisuga 01.01.2018	232	8	3	243
Liikumised:	-24	18	6	-
Faasist 1 Faasi 2	-24	24	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-6	6	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad*	17	2	-	19
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	-108	106	-6	-8
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-15	-1	-	-16
Mahakandmised	-	-	-1	-1
Allahindlus seisuga 31.12.2018	102	133	2	237

* Pikaajalised bullet-laenud esmasel kajastamisel on Faasis 2 vastavalt „Finantsinstrumentide oodatava kahjumi arvutamise meetodikale“.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initiaalid/initials L.S.
 Kuupäev/date 29.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

(tuhandetes eurodes)

Arvelduslaenud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Allahindlus seisuga 01.01.2018	46	5	-	51
Liikumised:	0	-4	4	-
Faasist 1 Faasi 2	0	0	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	0	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	0	0	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-4	4	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	0	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	2	0	-	2
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	-22	19	-4	-7
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-20	-1	-	-21
Mahakandmised	-	-	-	-
Allahindlus seisuga 31.12.2018	6	19	-	25

(tuhandetes eurodes)

Liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Allahindlus seisuga 01.01.2018	34	121	22	177
Liikumised:	-2	-6	8	-
Faasist 1 Faasi 2	-5	5	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-2	NA	2	-
Faasist 2 Faasi 1	5	-5	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-6	6	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad*	5	99	-	104
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	-13	-21	10	-24
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-7	-2	-4	-12
Mahakandmised	-	-	-	-
Allahindlus seisuga 31.12.2018	17	192	36	245

* Pikaajalised bullet-laenud esmasel kajastamisel on Faasis 2 vastavalt „Finantsinstrumentide oodatava kahjumi arvutamise meetodikale“.

(tuhandetes eurodes)

Muud laenud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Allahindlus seisuga 01.01.2018	1	-	-	1
Liikumised:	-	-	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	-	-	-	-
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	-	-	-	-
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-1	-	-	-1
Mahakandmised	-	-	-	-
Allahindlus seisuga 31.12.2018	-	-	-	-

(tuhandetes eurodes)

Eluasemelaenud ja liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Allahindlus seisuga 01.01.2018	3	-	-	3
Liikumised:	-	-	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	1	-	-	1
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	-1	5	-	4
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-	-	-	-
Mahakandmised	-	-	-	-
Allahindlus seisuga 31.12.2018	3	5	-	8

(tuhandetes eurodes)

Muud laenud ja liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Allahindlus seisuga 01.01.2018	7	20	-	27
Liikumised:	-2	-2	4	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-4	NA	4	-
Faasist 2 Faasi 1	2	-2	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad*	-	1	-	1
Krediidiriski muutusest tingitud muutused	-2	10	-4	4
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-	-19	-	-19
Mahakandmised	-	-	-	-
Allahindlus seisuga 31.12.2018	3	10	-	13

* Pikaajalised bullet-laenud esmasel kajastamisel on Faasis 2 vastavalt „Finantsinstrumentide oodatava kahjumi arvutamise meetodikale“.

2017

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	31.12.2016	Tehtud uusi allahindlusi	Allahindluste vähendamine	Bilansist maha kantud	
				31.12.2017	31.12.2017
Laenud juriidilistele isikutele	-3	-592	-	570	-25
Investeeringulaenud	-3	-	-	-	-3
Liisingud	-	-22	-	-	-22
Muud laenud	-	-570	-	570	-
Laenud eraisikutele	-	-2	-	2	-
Muud laenud ja liisingud	-	-2	-	2	-
Kokku	-3	-594	-	572	-25

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials 1.5.
 Kuupäev/date 29.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Nõuete muutused bruto jääkväärtustes

(tuhandetes eurodes)

Nõuded kokku	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2018	44 844	733	1 057	46 634
Liikumised:	-6 153	5 847	306	-
Faasist 1 Faasi 2	-6 018	6 018	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-172	NA	172	-
Faasist 2 Faasi 1	37	-37	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-134	134	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad*	19 566	1 500	-	21 066
Muutused finantsvarade saldodes**	-2 875	77	1	-2 797
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-9 428	-327	-4	-9 759
Mahakandmised	-	-	-4	-4
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2018	45 954	7 830	1 356	55 140

* Pikaajalised bullet-laenud esmasel kajastamisel on Faasis 2 vastavalt „Finantsinstrumentide oodatava kahjumi arvutamise meetodikale“.

** tagasimaksud ja kõikuvate saldode muutused (arvelduskrediidid ja krediitkaardilaenud)

(tuhandetes eurodes)

Investeeringislaenu	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2018	31 506	172	6	31 684
Liikumised:	-4 405	4 277	128	-
Faasist 1 Faasi 2	-4 423	4 423	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	0	-
Faasist 2 Faasi 1	18	-18	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-128	128	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad*	16 620	892	0	17 512
Muutused finantsvarade saldodes	-1 874	-297	-34	-2 205
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-6 715	-19	0	-6 734
Mahakandmised	-	0	-4	-4
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2018	35 132	5 025	96	40 253

* Pikaajalised bullet-laenud esmasel kajastamisel on Faasis 2 vastavalt „Finantsinstrumentide oodatava kahjumi arvutamise meetodikale“.

(tuhandetes eurodes)

Arvelduslaenu	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2018	4 138	17	1 029	5 184
Liikumised:	-361	361	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-361	361	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	1 007	-	-	1 007
Muutused finantsvarade saldodes	-192	553	100	461
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-1 776	-17	-	-1 793
Mahakandmised	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2018	2 816	914	1 129	4 859

(tuhandetes eurodes)

Liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2018	2 667	520	22	3 209
Liikumised:	-579	515	64	-
Faasist 1 Faasi 2	-536	536	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-58	NA	58	-
Faasist 2 Faasi 1	15	-15	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-6	6	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad*	979	608	-	1587
Muutused finantsvarade saldodes	-448	-147	20	-575
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-157	-6	-4	-167
Mahakandmised	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2018	2 462	1 490	102	4 054

* Pikaajalised bullet-laenud esmasel kajastamisel on Faasis 2 vastavalt „Finantsinstrumentide oodatava kahjumi arvutamise meetodikale“.

(tuhandetes eurodes)

Muud laenud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2018	1 873	-	-	1 873
Liikumised:	-335	278	57	-
Faasist 1 Faasi 2	-280	280	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-57	NA	57	-
Faasist 2 Faasi 1	2	-2	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	31	-	-	31
Muutused finantsvarade saldodes	-58	-15	-57	-130
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-684	-263	-	-947
Mahakandmised	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2018	827	-	-	827

(tuhandetes eurodes)

Eluasemelaenud ja liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2018	3 834	-	-	3 834
Liikumised:	-138	138	-	-
Faasist 1 Faasi 2	-138	138	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-	NA	-	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	857	-	-	857
Muutused finantsvarade saldodes	-241	-3	-	-244
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-40	-	-	-40
Mahakandmised	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2018	4 272	135	0	4 407

(tuhandetes eurodes)

Muud laenud ja liisingud	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2018	826	24	-	850
Liikumised:	-335	278	57	-
Faasist 1 Faasi 2	-280	280	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-57	NA	57	-
Faasist 2 Faasi 1	2	-2	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	72	-	-	72
Muutused finantsvarade saldodes	-62	-14	-28	-104
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-56	-22	-	-78
Mahakandmised	-	-	-	-
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2018	445	266	29	740

Finantsvarade krediitkvaliteet seisuga 31.12.2017

2017

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Laenud juriidilistele isikutele				Laenud eraisikutele		Kokku
	Investeeringulaenu	Arvelduslaenu	Liisingud	Muud laenu	Eluaseme-laenu ja liisingud	Muud laenu ja liisingud	
Tähtaega mitte ületanud ja allahindamata	30 976	4 054	3 024	1 858	3 634	770	44 316
Tähtaja ületanud, kuid allahindamata	702	1 130	163	15	200	80	2 290
viivitatud kuni 30 päeva	562	-	158	13	200	58	991
viivitatud 30-60 päeva	140	101	3	-	-	21	265
viivitatud 60-90 päeva	-	-	-	-	-	1	1
viivitatud üle 90 päeva	-	1 029	2	2	-	-	1 033
Tähtaja ületanud ja individuaalselt allahinnatud	6	-	22	-	-	-	28
viivitatud 60-90 päeva	6	-	22	-	-	-	28
Kokku laenu klientidele	31 684	5 184	3 209	1 873	3 834	850	46 634
Miinus: laenuõuete allahindlus	-3	-	-22	-	-	-	-25
Kokku laenu klientidele, neto	31 681	5 184	3 187	1 873	3 834	850	46 609

2017

(tuhandetes eurodes)

Laenu liik	Laenud juriidilistele isikutele				Laenud eraisikutele		Kokku
	Investeeringulaenu	Arvelduslaenu	Liisingud	Muud laenu	Eluaseme-laenu ja liisingud	Muud laenu ja liisingud	
Tähtaega mitte ületanud ja allahindamata	30 976	4 054	3 024	1 858	3 634	770	44 316
Krediitklass 1	22 662	2 200	2 421	1 265	3 128	680	32 356
Krediitklass 2	8 283	1 837	595	593	506	73	11 887
Krediitklass 3	31	17	8	-	-	17	73

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 29.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Tähtaega ületanud, individuaalselt allahinnatud	708	1 130	163	37	200	80	2 318
Kokku laenuid klientidele	31 684	5 184	3 187	1 895	3 834	850	46 634
laenuõuete allahindlus	-3	-	-22	-	-	-	-25
Kokku laenuid klientidele, neto	31 681	5 184	3 165	1 895	3 834	850	46 609

Bilansiväliste riskipositsioonide muutused bruto jääkväärtustes (v.a.Tegevusgarantiid)

(tuhandetes eurodes)

Nõuded kokku	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Bruto jääkväärtus seisuga 01.01.2018	4 491	3	-	4 494
Liikumised:	-255	239	16	-
Faasist 1 Faasi 2	-242	242	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-16	NA	16	-
Faasist 2 Faasi 1	3	-3	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad				-
Muutused finantsvarade saldodes	1 136	-	-	1 136
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-1 024	-242	18	-1 248
Mahakandmised	-1 882	-	-	-1 882
Bruto jääkväärtus seisuga 31.12.2018	2 466	-	34	2 500

Bilansiväliste riskipositsioonide eraldiste muutuste analüüs

(tuhandetes eurodes)

Nõuete koond allahindlus	Faas 1	Faas 2	Faas 3	Kokku
	12 kuu ECL	Eluea ECL	Eluea ECL	
Eraldis seisuga 01.01.2018	35	-	-	35
Liikumised:	-3	-	3	-
Faasist 1 Faasi 2	-	-	NA	-
Faasist 1 Faasi 3	-3	NA	3	-
Faasist 2 Faasi 1	-	-	NA	-
Faasist 2 Faasi 3	NA	-	-	-
Faasist 3 Faasi 2	NA	-	-	-
Uued väljastatud või soetatud finantsvarad	2	-	-	2
Muutused finantsvarade saldodes	-	-	-3	-3
Finantsvarad, mille kajastamine on lõpetatud perioodi jooksul	-12	-	-	-12
Mahakandmised	-	-	-	-
Eraldis seisuga 31.12.2018	22	-	-	22

Bilansiväliste riskipositsioonide jaotus kohustuse liikide ja laenuklasside lõikes

2018

(tuhandetes eurodes)

Kohustuse liik	Tingimuslikud varad ja kohustused			Kokku
	Tegevusgarantiid	Laenulempiidid	Kasutamata faktooringud	
Kogumipõhiselt allahinnatud	1 461	2 164	303	3 927
Krediidiklass 1	1 461	1 988	303	3 751
Krediidiklass 2	-	176	-	176
Eraldis	-	22	-	22

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialled for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 29.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Individuaalselt allahinnatud	-	34	-	34
Krediidiklass 1	-	34	-	34
Eraldis	-	-	-	-

2017

(tuhandetes eurodes)

Kohustuse liik	Tingimuslikud varad ja kohustused			Kokku
	Tegevusgarantiid	Laenulimiidid	Kasutamata faktooringud	
Tähtaega mitte ületanud ja allahindamata	1 272	2 802	1 692	5 766
Krediidiklass 1	1 272	2 563	1 692	5 527
Krediidiklass 2	-	236	-	236
Krediidiklass 3	-	3	-	3

Järgnevalt on seisuga 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017 esitatud Grupi laenu klientidele lõpptähtaja järgi.

	(tuhandetes eurodes)	
	2018	2017
Nõudmiseni	530	147
Tähtajaks tasumata kuni 3 kuud	5 885	2 318
3-12 kuud	5 352	4 183
1-2 aasta	8 047	5 617
2-5 aastat	1 005	4 386
üle 5 aasta	12 194	8 745
Kokku laenu klientidele	55 140	46 634

Selles tabelis tähtajaks tasumata laen on laen, mille lõpptähtajaks ei ole tagasi makstud.

Liisingute neto- ja brutoinvesteeringud

Liisingute neto- ja brutoinvesteeringu ning tulevikus teenitava renditulu analüüs seisuga 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017 on järgnev:

(tuhandetes eurodes)	Nõuete nüüdisväärtus	
	31.12.2018	31.12.2017
Kokku nõuete brutoinvesteeringud	5 157	4 271
Tähtajaga kuni 1 aasta	1 659	1 207
Tähtajaga 1 kuni 5 aastat	3 258	2 859
Tähtajaga üle 5 aasta	240	205
Miinus: Tulevaste perioodide intressitulu	-1 085	-1 063
Kokku nõuete nüüdisväärtus	4 072	3 208
Sh.:		
pikaajalised nõuded (üle 1 aasta)	2 877	2 402
lühiajalised nõuded (alla 1 aasta)	1 195	806

Nõuded klientidele tegevusalade lõikes on esitatud lisan 4 „Riskijuhtimine“, lk. 52.

Nõuded klientidele valuutade lõikes on esitatud lisan 4 „Riskijuhtimine“, lk. 55.

Nõuded klientidele riikide lõikes on esitatud lisan 4 „Riskijuhtimine“, lk. 54.

Lisa 8. Muu vara

Muu vara jaguneb järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Muud finantsvarad, s.h	381	353
-rahad teel	150	248
-muu debitoorne võlgnevus	194	68
-väärtpaberid	37	37
Muud varad, s.h.	1 109	955
-ülevõetud vara	204	204
-ettemakstud tulevaste perioodide kulud	570	448
-muud varad	62	33
-mündid	22	22
-maksude ettemaksed	251	248
Kokku	1 490	1 308

Ülevõetud vara

	(tuhandetes eurodes)			
	Lennuk	Kinnisvara	Muu	Kokku
Jääk 31.12.2016	1 518	204	52	1 774
Jääk 31.12.2017	-	204	-	204
Jääk 31.12.2018	-	204	-	204

2018. aasta jooksul Grupp ei ole müünud laenulepingute alusel tagatisena hoitud vara. 2017. aasta märtsis Grupp on müünud ülevõetud lennuki neto realiseerimisväärtusega 1 490 tuhat eurot (s.h. allahindlus 28 tuhat eurot) ja muu ülevõetud vara summas 52 tuhat eurot. Ülevõetud varade realiseerimisest saadud vahenditega vähendatakse võlgnetavat summat. Kinnisvara on finantsseisundi aruande koostamise päeval ümber hinnatud sõltumatu eksperdi poolt õiglasesse väärtusesse lähtudes turul tehtud võrreldavatest tehingutest. Ülevõetud varad on Grupi finantsseisundi aruandes kajastatud kirjel „Muu vara“. Kahjumid ümberhindlusest on kajastatud kasumiaruandes.

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u> I.S. </u> Kuupäev/date <u> 29.03.2019 </u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn
--

Lisa 9. Põhivarad

Materiaalne põhivara jaguneb järgnevalt:

(tuhandetes eurodes)

	Parendused renditud põhivarale	Ehitised	Sõidukid	Kontori tehnika	Ettemak- sed	Kokku põhivarad
Soetusmaksumus						
Seisuga 31. detsember 2016	1 335	1 233	120	2 083	1 668	6 439
Soetamine	-	-	-	2	436	438
Amortiseerunud põhivara bilansist välja kandmine	-	-	-	-468	-	-468
Ümberklassifitseerimine põhivara ettemaksust	-	1 668	-	436	-2 104	-
Seisuga 31. detsember 2017	1 335	2 901	120	2 053	-	6 409
Soetamine	-	-	-	7	1 141	1 148
Amortiseerunud põhivara bilansist välja kandmine	-	-	-	-108	-	-108
Väljaminek seoses müügiga	-	-	-104	-	-	-104
Ümberklassifitseerimine põhivara ettemaksust	-	750	23	368	-1 141	-
Seisuga 31. detsember 2018	1 335	3 651	39	2 320	-	7 345
Akumuleeritud kulum						
Seisuga 31. detsember 2016	-796	-214	-99	-1 436	-	-2 545
Perioodi kulum	-37	-59	-19	-283	-	-398
Amortiseerunud põhivara bilansist välja kandmine	-	-	-	464	-	464
Seisuga 31. detsember 2017	-833	-273	-118	-1 255	-	-2 479
Perioodi kulum	-37	-70	-4	-366	-	-477
Amortiseerunud põhivara bilansist välja kandmine	-	-	-	108	-	108
Väljaminek seoses müügiga	-	-	104	-	-	104
Seisuga 31. detsember 2018	-870	-343	-18	-1 513	-	-2 744
Jääkväärtus						
Seisuga 31. detsember 2016	539	1 019	21	647	1 668	3 894
Seisuga 31. detsember 2017	502	2 628	2	798	-	3 930
Seisuga 31. detsember 2018	465	3 308	21	807	-	4 601

Ülalmainitud põhivarad ei ole panditud kolmandatele osapooltele.

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u> <i>l.s.</i> </u> Kuupäev/date <u> <i>29.03.2019</i> </u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 10. Kinnisvarainvesteeringud

Kinnisvarainvesteeringuna on kajastatud TBB Invest AS-i ja Morgan Trade AS-i poolt ostetud maad, mis on kajastatud õiglases väärtuses (vt lisa 25).

Kinnisvarainvesteeringu saldo muutuste analüüs:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Saldo aasta alguses	12 596	12 837
Soetatud	387	39
Müüdüd	-617	-313
Kasum õiglase väärtuse ümberhindlusest	78	122
Kahjum õiglase väärtuse ümberhindlusest	-593	-89
Saldo aasta lõpus	11 851	12 596

2018. aastal teenis Grupp kinnisvarainvesteeringutelt tulu summas 244 tuhat eurot, kinnisvarainvesteeringu haldamisega seotud otsesed kulud moodustasid 57 tuhat eurot, s.h. renditulu teenivatele kinnisvarainvesteeringutele tehtud kulud summas 22 tuhat eurot. 2017. aastal saadi tulu summas 145 tuhat eurot, ning kinnisvarainvesteeringu haldamisega seotud otsesed kulud moodustasid 59 tuhat eurot, s.h. renditulu teenivatele kinnisvarainvesteeringutele tehtud kulud summas 23 tuhat eurot.

Kinnisvarainvesteeringult saadud renditulud, haldamisega seotud kulud on kajastatud kasumiaruandes vastavalt kontodel „Muud tegevustulud” ja „Muud tegevuskulud”. Kinnisvarainvesteeringute ümberhindlusest saadud kasumid või kahjumid on kajastatud kasumiaruandes eraldi kontodel.

Kinnisvarainvesteeringud on seisuga 31.12.2018.a. (ka 31.12.2017) hinnatud osaliselt Grupi juhtkonna ja osaliselt sõltumatute kinnisvarahindajate poolt. Grupivälistel kinnisvarahindajatel on hindamiseks vajalik kvalifikatsioon ning eelnev kogemus sarnaste asukohtade ning turusegmentide hindamisel. Kõik sõltumatute ekspertide poolt tehtud hinnangud on üle vaadatud Grupi juhtkonna poolt. Juhtkond on hinnanud kõiki olulisi sisendeid, mida sõltumatu ekspert on oma hindamisaktis kasutanud ning väärtuse muutuse puhul teinud võrdluses eelmise aastaga ümberhindluse.

Grupi juhtkonna poolt tehtud kinnisvarainvesteeringu objektide hindamise aluseks on olnud eelnevatel aastatel professionaalsete hindajate poolt tehtud hindamisaktid, Maa-ametis deklareeritud andmed sooritatud kinnisvara tehingute kohta erinevates Eesti piirkondades ning City24 avaldatud andmed müügis olevate analoogsete kinnisvaraobjektide kohta.

Kinnisvarainvesteeringute turuväärtuse tase sõltub üldisest makromajanduslikust olukorrast, nõudluse ja pakkumise suhtest vastavat tüüpi kinnisvarainvesteeringute osas, intressimäärade, vaba kapitali kogusest ning likviidsusest finantsturgudel. Lisaks sellele sõltub konkreetse kinnisvaraobjekti õiglase väärtuse vara asukohast, selle kasutusõigustest, võimalikest alternatiividest antud piirkonnas ja konkreetsele kinnisvaraobjektile loodud arendusprojekti kontseptsioonist. Kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse hinnang põhineb hinnangutel, eeldustel ja ajaloolisel kogemusel korrigeerituna kehtivate turutingimuste ja teiste faktoritega, mida juhatus pidevalt oma parimate teadmistega ja olemasoleva informatsiooni baasil ümber hindab. Seetõttu on juba tulenevalt definitsioonist ja võttes arvesse, et hinnangute tegemisel on

lähtunud reast eeldustest, mis ei pruugi kõik hinnatud moel realiseeruda, tegemist olulise riskiga. See võib kaasa tuua olulise muudatuse kinnisvarainvesteeringute bilansilise väärtuse osas tulevastel perioodidel.

Grupi kinnisvarainvesteeringute õiglase väärtuse määramisel on kasutatud võrreldavate tehingute meetodit. Tulenevalt Eesti kinnisvaraturu vähesest likviidsusest on kõikide hindamiste puhul hindajad vähemal või rohkemal määral pidanud kasutama olulisi turul mittevadeldavaid sisendeid, mistõttu on kogu kinnisvarainvesteeringu õiglase väärtus määratud õiglase väärtuse hierarhia tasemel 3. 2018. aasta jooksul ei ole kinnisvarainvesteeringuid muudele õiglase väärtuse hierarhia tasemetele klassifitseeritud.

Võrdlustehingute meetodil kasutatud ruutmeetri hinna sisendi määramisel on lähtunud turutingimustel toimunud sarnaste objektidega tehingutest.

2018

(tuhandetes eurodes)

Piirkond	Sihtotstarve	Bilansiline väärtus	Väärtus (eur/m ²)	Võimalik muutus	Mõju väärtusele
Viimsi vald	Elamumaa, ärimaa, tootmismaa, sotsiaalmaa	7 100	34.01	+10% -10%	710 -710
Tallinn	Elamumaa, ärimaa, ühiskondlike ehitiste maa	3 833	118.36-1087.24	+10% -10%	35 -35
Harjumaa	Maatulundusmaa, elamumaa, tootmismaa, transpordimaa	521	0.20-357.14	+10% -10%	52 -52
Saaremaa	Elamumaa, maatulundusmaa	140	0.15-1.64	+10% -10%	14 -14
Raplamaa	Maatulundusmaa	133	0.31-0.80	+10% -10%	13 -13
Muu	Elamumaa, ärimaa, tootmismaa, maatulundusmaa	124	1.00-212.59	+10% -10%	12 -12
Kokku		11 851			

2017

(tuhandetes eurodes)

Piirkond	Sihtotstarve	Bilansiline väärtus	Väärtus (eur/m ²)	Võimalik muutus	Mõju väärtusele
Viimsi vald	Elamumaa, ärimaa, tootmismaa, sotsiaalmaa	7 045	33.75	+10% -10%	705 -705
Tallinn	Elamumaa, ärimaa, ühiskondlike ehitiste maa	3 747	118.36-1087.24	+10% -10%	34 -34
Harjumaa	Maatulundusmaa, elamumaa, tootmismaa, transpordimaa	1 165	0.20-357.14	+10% -10%	117 -117
Saaremaa	Elamumaa, maatulundusmaa	447	0.15-1.64	+10% -10%	45 -45
Raplamaa	Maatulundusmaa	68	0.31-0.80	+10% -10%	7 -7
Muu	Elamumaa, ärimaa, tootmismaa, maatulundusmaa	124	1.00-212.59	+10% -10%	12 -12
Kokku		12 596			

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialised for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials 1.5.
 Kuupäev/date 29.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 11. Võlgnevus krediidasutustele

Võlgnevus krediidasutustele jaguneb järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Nõudmiseni hoiused	-	71
Kokku	-	71

Lisa 12. Võlgnevus klientidele

Võlgnevus klientidele jaguneb sektorite kaupa järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Juriidilised isikud	129 134	140 782
Eraisikud	46 824	50 906
Kokku	175 958	191 688

Järgnevalt on toodud hoiuste analüüs tähtajalisuse järgi:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Nõudmiseni hoiused	140 375	154 773
Tähtajaga kuni 3 kuud	6 337	9 597
Tähtajaga 3 kuud kuni 1 aasta	16 034	14 479
Tähtajaga 1 aasta kuni 5 aastat	13 212	12 839
Kokku	175 958	191 688

Lisa 13. Muud võlad

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
KredEX	15	24
MES	6 384	6 292
Kokku	6 399	6 316

Muude võlgadena on kajastatud Maaelu Edendamise Sihtasutustelt (MES) saadud laenud põllumajandusettevõtete sihtfinantseerimiseks Panga kaudu.

2018. aastal teostab pank jätkuvalt 2014. aastal alustatud koostöö KredEx Sihtasutusega stardilaenude väljastamiseks. Koostöö eesmärgiks on alustavate ettevõtjate finantseerimisvõimaluste ühine parandamine. Pank finantseerib Sihtasutuselt saadavate rahaliste vahendite arvelt ettevõtja äritegevust.

Järgnevalt on toodud muude võlgade analüüs tähtajalisuse järgi:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Tähtajaga kuni 3 kuud	1	35
Tähtajaga 3 kuud kuni 1 aasta	379	270
Tähtajaga 1 aasta kuni 5 aastat	1 093	1 152
Tähtajaga üle 5 aasta	4 926	4 859
Kokku	6 399	6 316

Maaelu Edendamise Sihtasutustelt saadud laenude keskmine kaalutud sisemine intressimäär oli seisuga 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017 vastavalt 0,97% ja 0,99%. KredEx Sihtasutustelt saadud laenude keskmine kaalutud efektiivne intressimäär oli seisuga 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017 vastavalt 3,95% ja 3,95%.

Lisa 14. Muud kohustused ja viitvõlad

Muud kohustused ja viitvõlad jagunevad järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Finantskohustused, s.h.	5 153	6 573
-maksed teel	4 843	6 541
-muud võlad	288	32
-eraldised	22	-
Muud kohustused (viitvõlad)	346	363
Kokku	5 499	6 936

Lisaks vt lisa 4.

Lisa 15. Aktsiakapital

Seisuga 31. detsember 2018 koosnes Tallinna Äripanga aktsiakapital 25 500 000 lihtaktsiast nimiväärtusega 1 euro aktsia kohta (31.12.2017: 25 500 000 lihtaktsiat).

Vastavalt Krediidiasutuste seadusele peavad krediidiasutuse omavahendid olema vähemalt 5 miljonit eurot. Tallinna Äripanga aktsiakapital vastab toodud nõuetele.

Reservkapital (928 tuhat eurot seisuga 31.12.2018 ja 842 tuhat eurot seisuga 31.12.2017) on Eesti Äriseadustikuga ette nähtud kohustuslik reserv, mida võib üldkoosoleku otsusel kasutada kahjumi katmiseks, kui seda pole võimalik katta aktsiaseltsi vabast omakapitalist, samuti aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitali moodustatakse kasumieraldistest ning seda ei saa jaotada aktsionäridele.

Lisa 16. Tingimuslikud varad ja kohustused

	(tuhandetes eurodes)			
	31.12.2018		31.12.2017	
	Nõuded	Kohustused	Nõuded	Kohustused
Tühistamatud ja tühistatavad tehingud, s.h.	-	3 961	-	5 766
Tegevusgarantiid ja muud sarnased tühistamatud tehingud	-	1 461	-	1 272
Krediidiliinide ja arvelduskrediitide kasutamata osa	-	1 923	-	2 717
Muud tühistamatud tehingud*	-	274	-	85
Kasutamata faktooringud	-	303	-	1 692

*Muude tühistamatute tehingute all on kajastatud krediitkaardi limitide kasutamata jäägid.

Kohtuvaidlused

Seisuga 31. detsember 2018.a. oli Riigikohtu menetluses OÜ Johnny H.W (pankrotis) pankrotihaldur Veli Kraavi kassatsioonikaebus tsiviilasjas nr 2-16-8552 Tallinna Äripanga AS ja AS TBB liisingu vastu tehingute tagasivõitmise või solidaarselt kahju summas 2 740 tuhat eurot hüvitamise nõudes. Sama asja raames lahendati Tallinna Äripanga AS ja AS TBB liisingu kassatsioonikaebus Ringkonnakohtu otsusele. 13.02.2019.a. tegi Riigikohtu otsuse, millega jättis rahuldamata OÜ Johnny H.W (pankrotis) kassatsiooni ning rahuldada Tallinna Äripanga AS ja AS

TBB liisingu kaebuse, saates asja ringkonnakohtule uueks läbivaatamiseks. Eelpooltoodust tulenevalt hindab juhtkond ebatõenäoliseks võimaliku kahju saamise ning seetõttu ei ole Grupp moodustanud eraldisi võimalike kahjude hüvitamiseks.

Seisuga 31. detsember 2018. a. on Panga vastu käimas esimese astme kohtumenetlus tsiviilasjas nr 2-17-13128 OOO Resistes haginõudes võlgnevuse 4 174 tuhat euro, viivise 206 tuhat euro ja lisanduva viivise saamiseks. Pank leiab, et hagi ei kuulu rahuldamisele ning juhtkond hindab ebatõenäoliseks võimaliku kahju saamise ning seetõttu ei ole Grupp moodustanud eraldisi võimalike kahjude hüvitamiseks.

Potentsiaalsed maksurevisjonist tulenevad kohustused

Panga Grupi suhtes ei ole maksuhaldur 2018. aastal maksurevisjoni teostanud. Maksuhalduril on õigus kontrollida ettevõtja maksuarvestust kuni 5. aasta jooksul maksudeklaratsiooni esitamise tähtajast ning vigade tuvastamisel määrata täiendav maksusumma, intressid ning trahvi. Grupi juhtkonna hinnangul ei esine asjaolusid, mille tulemusena võiks maksuhaldur määrata ettevõtjale olulise täiendava maksusumma.

Potentsiaalne tulumaksukohustus dividendide jagamisest

Grupi jaotamata kasum seisuga 31. detsember 2018 moodustas 806 tuhat eurot (31. detsember 2017: kahjum -41 tuhat eurot). Dividendide väljamaksmisel omanikele kaasneb sellega tulumaksukulu 20/80 netodividendina väljamakstavalt summalt. Võttes arvesse regulatiivseid nõudeid neto-omavahenditele ja kapitalile ning „Dividendipoliitika“ dividendide väljamaksmise nn jääkdividendide põhimõtet ei ole bilansipäeva seisuga eksisteerinud jaotamata kasumist omanikele võimalik dividende välja maksta.

Lisa 17. Intressitulu

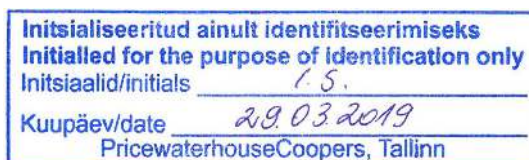
Intressitulu jaguneb järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Intressitulu efektiivse intressimäära meetodil	3 035	2 394
Laenudelt	2 264	1 807
Deposiitidelt	771	587
Muu samalaadne tulu	621	470
Liisingtegevusest	477	340
Muud	144	130
Kokku	3 656	2 864

Väljastatud laenude keskmine efektiivne intressimäär seisuga 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017 oli vastavalt 4,53 ja 4,26%.

Seisuga 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017 oli tähtajaliste deposiitide keskmine efektiivne intressimäär vastavalt 1,87% ja 1,08%.

Kapitalirendilepingute keskmine efektiivne intressimäär seisuga 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017 oli vastavalt 10,49% ja 10,98%.

Lisa 18. Intressikulu

Intressikulu jaguneb järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2017	31.12.2016
Laenudelt	-64	-66
Negatiivne hoivuseintress pankadele	-367	-313
Deposiitidelt	-598	-647
Kokku	-1 029	-1 026

Klientide tähtajaliste deposiitide keskmine efektiivne intressimäär seisuga 31 detsember 2018 ja 2017. aastal oli 1,59% ja 1,53%.

Maaelu Edendamise Sihtasutustelt saadud laenude keskmine kaalutud efektiivne intressimäär oli seisuga 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017 vastavalt 0,97% ja 0,99%.

KredEx Sihtasutustelt saadud laenude keskmine kaalutud efektiivne intressimäär oli seisuga 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017 vastavalt 3,96% ja 3,95%.

Lisa 19. Nõuete väärtuse langus

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Kasum	154	183
Kahjum (Lisa 3, 4, 7)	-166	-594
Kokku	-12	-411

Lisa 20. Teenustasutulu

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Ülekanded	1 538	1 851
Konto hooldustasu	541	280
Pangakaardid	437	370
Laenude ja liisingu teenindamine ja tegevusgarantiid	242	231
Sularahatehingud	34	67
Väärtpaberite tehingu- ja haldamistasu	15	17
Muud	186	220
Kokku	2 993	3 036

Lisa 21. Teenustasukulu

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Ülekannete teostamine	-498	-520
Kaarditeenused	-416	-322
Andmetötluse tasud	-344	-283
Laenude teenindamine ja tegevusgarantiide tasud	-66	-64
Inkassatsioon ja sularahateenused	-5	-21
Muud	-70	-68
Kokku	-1 399	-1 278

Lisa 22. Neto kasum/kahjum finantstehingutelt

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Valuutavahetustehingute puhastulu	1 788	2 314
Dividenditulu	1	5
Kokku	1 789	2 319

Lisa 23. Palga- ja sotsiaalmaksu kulu

Palga- ja sotsiaalmaksu kulud jagunevad järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Juhtkonna palk	-491	-503
Töötajate palk	-1 469	-1 387
Sotsiaalmaksud	-653	-631
Kokku	-2 613	-2 521

2018. ja 2017. aastal töötas Grupis keskmiselt vastavalt 75 ja 67 töötajat.

Lisa 24. Muud halduskulud

Muud halduskulud jagunevad järgnevalt:

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Turvateenused	-107	-91
Rent	-44	-62
Kommunaalteenused	-55	-52
Hooldus ja remont	-114	-85
Transport	-34	-43
Komanderingukulud	-12	-16
Kommunikatsiooni ja side kulud	-21	-19
Bürootarbed	-25	-23
Turundus	-6	-9
Esinduskulud	-8	-10
Koolituskulud	-17	-14
Muud kulud	-113	-148
Kokku	-556	-572

Lisa 25. Muud tegevustulud

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Kinnisvarainvesteeringult saadav muu tulu ja renditulu (lisa 10)	244	145
Trahvid ja viivised	108	73
Kasum kulla ümberhindlusest	58	56
Muud tegevustulud	48	377
Kokku	458	651

Lisa 26. Muud tegevuskulud

	(tuhandetes eurodes)	
	31.12.2018	31.12.2017
Tagatisfondi osamaksed	-91	-87
Finantsinspektsiooni järelvalvetasud	-94	-86
Kinnisvara haldamisega seotud kulud (lisa 10)	-57	-59
Ülevõetud vara teenindamise kulud (lisa 8)	-	-273
Kahjum ülevõetud vara ümberhindlusest (lisa 8)	-	-34
Kahjum kulla ümberhindlusest	-45	-62
Muud tegevuskulud	-399	-375
Kokku	-686	-976

Lisa 27. Seotud osapooled

Grupi aastaaruande koostamisel on seotud osapoolteks:

- olulist mõju omavad aktsionärid ja nendega seotud ettevõtted;
- juhatuse ja nõukogu liikmed ning nende poolt kontrollitavad äriühingud, siseauditi osakonna juht;
- eespool loetletud isikute lähikondlased ja nendega seotud ettevõtted.

Seisuga 31. detsember 2018 moodustas AS-i Leonarda Invest osalus 48,45% Panga aktsiatest (31.12.2017: 48,45%). Ülejäänud aktsionäride individuaalne osalus oli seisuga 31. detsember 2018 ja 31. detsember 2017 alla 10%. Ükski omanik ei oma kontrolli Grupi üle.

Tehingud seotud osapooltega toimuvad turuväärtuses. Seisuga 31.12.2018 ja 31.12.2017 ei ole mõlema perioodi jooksul Panga nõudeid seotud osapoolte vastu alla hinnatud.

Panga juhatuse liikme tagasikutsumisel enne volituste tähtaja lõppu, volituste tähtaegsel lõppemisel ja lepingu ülesütlemisel juhatuse liikme pooltel algatusel maksab Pank juhatuse liikmele hüvitisena sellel ajal juhatuse liikme kehtiva kaheksakuulise tasu summa. Väljamakstavat summat on nõukogul oma otsusega õigus vähendada või väljamaksmist ajatada, võttes arvesse Panga jooksvat majandusseisu, sh väljamaksmise mõju Panga omavahendite tasemele ja likviidsusele ning juhindudes mõistlikkuse põhimõttest. Panga Grupi kuuluvate teiste äriühingute juhatuse liikmete teenistuslepingute ülesütlemisel aktsiaseltsi poolt või lepingu ülesütlemisel juhatuse liikme poolt maksab aktsiaselts juhatuse liikmele ühekordse hüvitisena 2 (kahe) kuu tasu. Kompensatsiooni summad ei ole märkimisväärsed ning ei avalda mingit mõju Grupi majandusnäitajatele.

Seotud osapooltega 2018. ja 2017 aastatel toimunud tehingud ja saldod on kajastatud järgnevalt:

2018

	(tuhandetes eurodes)			
	Olulist mõju omavad aktsionärid ja nendega seotud ettevõtted	Juhatus ja nõukogu liikmed ning nende poolt kontrollitavad äriühingud, siseauditi osakonna juht	Eespool loetletud isikute lähikondlased ja nendega seotud ettevõtted	Kokku
Laenuõuete saldo 31.12.2018	-	348	206	554
Antud laenud	-	788	5 060	5 848
Laenude tagasimaksed	-	895	5 592	6 487

Saadud intressitulud	-	4	29	33
Hoiuste saldo 31.12.2018	168	102	1 201	1 471
Makstud intressikulud	-	-	26	26
Osutatud teenused	3	4	73	80
Ostetud teenused	-	-	37	37
Muud bilansivälised kohustused	-	239	549	788
Aruandeperioodil makstud palgad	-	491	-	491
Kinnisvara ja muude varade ost	750			750

2017

(tuhandetes eurodes)

	Olulist mõju omavad aktsionärid ja nendega seotud ettevõtted	Juhatuse ja nõukogu liikmed ning nende poolt kontrollitavad äriühingud, siseauditi osakonna juht	Eespool loetletud isikute lähikondlased ja nendega seotud ettevõtted	Kokku
Laenuõuete saldo 31.12.2017	-	455	738	1 193
Antud laenud	-	1 013	5 598	6 611
Laenude tagasimaksed	-	1 001	5 691	6 692
Saadud intressitulud	-	7	39	46
Hoiuste saldo 31.12.2017	-	508	4 997	5 505
Makstud intressikulud	-	4	13	17
Osutatud teenused	3	5	37	45
Ostetud teenused	-	-	288	288
Muud bilansivälised kohustused	-	181	396	577
Aruandeperioodil makstud palgad	-	503	-	503

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks
 Initialed for the purpose of identification only
 Initsiaalid/initials I.S.
 Kuupäev/date 29.03.2019
 PricewaterhouseCoopers, Tallinn

Lisa 28. Emaettevõtte konsolideerimata finantsseisundi aruanne, koondkasumiaruanne, omakapitali muutuste aruanne ja rahavoogude aruanne

TALLINNA ÄRIPANGA FINANTSSEISUNDI ARUANNE

	(tuhandetes eurodes)	
AKTIVA (VARAD)	31.12.2018	31.12.2017
Sularaha	1 183	905
Nõuded	205 652	222 705
Nõuded keskpangale	80 392	69 847
Nõuded krediitiasutustele	60 116	95 761
Nõuded klientidele	65 144	57 097
Muu vara	684	567
Kuld	367	356
Aktsiad ja muud väärtpaberid	2 582	3 052
Materiaalne põhivara	4 438	3 694
AKTIVA(VARAD) KOKKU	214 906	231 279
PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPIAL)		
Võlgnevus	182 356	198 075
Võlgnevused krediitiasutustele	-	71
Võlgnevused klientidele	175 957	191 688
Muud võlad	6 399	6 316
Muud kohustused ja viitvõlad	5 212	6 911
KOHUSTUSED KOKKU	187 568	204 986
Aktsiakapital	25 500	25 500
Reservid	915	829
Akumuleerunud kasum/ (-kahjum)	923	-36
OMAKAPITAL KOKKU	27 338	26 293
PASSIVA (KOHUSTUSED JA OMAKAPITAL) KOKKU	214 906	231 279

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u> I.S. </u> Kuupäev/date <u> 29.03.2019 </u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn
--

TALLINNA ÄRIPANGA KOONDKASUMIARUANNE

	(tuhandetes eurodes)	
	2018	2017
Neto intressitulu	2 388	1 693
Intressitulu efektiivse intressimäära meetodil	3 321	2 698
Muu samalaadne tulu	95	21
Intressikulu	-1 028	-1 026
Kasum/ kahjum tütarettevõtetesse tehtud investeeringu ümberhindamisest	-470	-436
Neto teenustasu tulu	1 576	1 719
Teenustasutulu	2 976	2 997
Teenustasukulu	-1 400	-1 278
Neto kasum finantstehingutelt	1 789	2 327
Administratiivkulud	-3 003	-2 928
Palgakulu	-1 856	-1 792
Palgaga seonduvad maksud	-618	-599
Muud halduskulud	-529	-537
Materiaalse põhivara kulum	-397	-309
Nõuete väärtuse muutus	80	-389
Kasum	176	183
Kahjum	-96	-572
Muud tegevustulud ja -kulud	-272	44
Muud tegevustulud	163	467
Muud tegevuskulud	-435	-423
Kasum enne maksustamist	1 691	1 721
Aruandeperioodi tulumaks	-161	-
Aruandeaasta puhaskasum/ kahjum	1 530	1 721
Aruandeaasta koondkasum/ kahjum	1 530	1 721

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u> I.S. </u> Kuupäev/date <u> 29.03.2019 </u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn
--

TALLINNA ÄRIPANGA RAHAVOOGUDE ARUANNE

	(tuhandetes eurodes)	
	2018	2017
Rahavood äritegevusest		
Kasum enne maksustamist	1 691	1 721
Korrigeerimised:		
Põhivara kulum ja väärtuse langus	397	309
Realiseerimata kasum/kahjum tütarettevõtete investeeingu ümberhindamisest	470	436
Puhasintressitulu	-2 388	-1 693
Nõuete krediitiasutustele ja klientidele muutus	-680	-5 637
Muude äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-129	76
Äritegevusega seotud kohustuste muutus	-17 494	12 902
Saadud intressid	3 424	2 676
Makstud intressid	-952	-1 052
Makstud tulumaks	-161	-
Kokku rahavood äritegevusest	-15 822	9 738
Rahavood investeerimistegevusest		
Materiaalse põhivara soetus	-1 141	-436
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-1 141	-436
Rahavood kokku	-16 963	9 302
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	144 036	134 734
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	127 073	144 036

Raha ja raha ekvivalendina käsitletakse käesolevas aruandes sularaha, korrespondentkontot Eesti Pangas, nõudmiseni hoiuseid ja üleöölaenusid teistes pankades.

	2018	2017
<i>Sularaha</i>	1 183	905
<i>Korrespondentkonto Eesti Pangas</i>	78 902	68 235
<i>Nõudmiseni hoiused ja üleöölaenud pankades</i>	46 988	74 896
Raha ja raha ekvivalendid kokku	127 073	144 036

<p>Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u> L.S. </u> Kuupäev/date <u> 29.03.2019 </u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn</p>
--

TALLINNA ÄRIPANGA OMAKAPITALI LIIKUMISE ARUANDED 2018. JA 2017. AASTA KOHTA

(tuhandetes eurodes)

	Aksia- kapital	Reservid	Jaotamata kasum	Kokku
Lõppsaldo 31.12.2016	25 500	768	-1 696	24 572
Kohustusliku reservkapitali suurendamine	-	61	-61	-
Aruandeaasta koondkasum	-	-	1 721	1 721
Lõppsaldo 31.12.2017	25 500	829	-36	26 293
Arvestuspõhimõtete muutuste mõju*	-	-	-485	-485
(Muutused seoses IFRS 9 esmase rakendamisega, Lisa 2)				
Uuendatud aasta algus 01.01.2018	25 500	829	-521	25 808
Kohustusliku reservkapitali suurendamine	-	86	-86	-
Aruandeaasta koondkasum	-	-	1 530	1 530
Lõppsaldo 31.12.2018	25 500	915	923	27 338
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste bilansiline väärtus				-2 545
Valitseva ja olulise mõju all olevate osaluste väärtus arvestatuna kapitaliosaluse meetodil				2 441
Korrigeeritud konsolideerimata omakapital 31.12.2018				27 234

*IFRS 9 „Finantsinstrumendid“ on kohaldatud alates 1. Jaanuar 2018

Initialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialled for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u> I.S. </u> Kuupäev/date <u> 29.03.2019 </u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn
--

Sõltumatu vandeaudiitori aruanne

Tallinna Äripanga AS aktsionäridele

Aruanne konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi kohta

Meie arvamus

Meie arvates kajastab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt Tallinna Äripanga AS ja selle tütarettevõtete (koos Kontsern) konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2018 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt.

Meie auditi arvamus on kooskõlas auditikomiteele 29. märtsil 2019 esitatud täiendava aruandega.

Mida me auditeerisime

Kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne sisaldab:

- konsolideeritud finantsseisundi aruannet seisuga 31. detsember 2018;
- konsolideeritud koondkasumiaruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta;
- konsolideeritud omakapitali liikumise aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta kohta; ja
- konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ja muud selgitavat infot.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega (ISA-d). Meie kohustused vastavalt nendele standarditele on täiendavalt kirjeldatud meie aruande osas „Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Sõltumatus

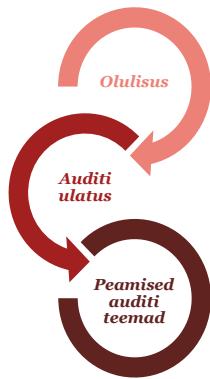
Oleme Kontsernist sõltumatud kooskõlas Rahvusvaheliste Arvestusekspertide Eetikakoodeksite Nõukogu (IESBA) poolt välja antud kutseliste arvestusekspertide eetikakoodeksiga (IESBA koodeks) ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduses sätestatud eetikanõuetega. Oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt IESBA koodeksile ja Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse eetikanõuetele.

Oma parima teadmise ja veendumuse kohaselt kinnitame, et meie poolt Kontsernile osutatud auditivälised teenused on olnud kooskõlas Eesti Vabariigis kehtivate seaduste ja regulatsioonidega ning et me ei ole osutanud auditiväliseid teenuseid, mis on keelatud Eesti Vabariigi audiitortegevuse seaduse §-i 59¹ poolt.

Meie poolt 2018. aasta jooksul Kontsernile osutatud auditivälised teenused on avalikustatud tegevusaruandes.

Ülevaade meie auditist

Kokkuvõte

Olulisus

Kontserni auditi olulisus on 272 tuhat eurot, mis on määratud kui 1% Kontserni omakapitalist.

Auditi ulatus

Kontserni auditi meeskond teostas täismahus auditi kõigis kontserni kuuluvates ettevõtetes

Peamised auditi teemad

- Klientidele antud laenude väärtuse langus

Oma auditi kujundamisel määrasime me olulisuse ja hindasime olulise väärkajastamise riske konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes. Erilist tähelepanu pöörasime valdkondadele, kus juhatus on kasutanud subjektiivseid hinnanguid, näiteks oluliste raamatupidamislike hinnangute puhul, mis tuginesid eeldustele ja tulevikusündmustele, mis on oma olemuselt ebakindlad. Nagu kõikides oma auditites, tegelesime riskiga, et juhtkond eirab sisekontrollisüsteemi, hinnates muu hulgas seda, kas on asjaolusid, mis viitavad pettusest tuleneda võivale olulise väärkajastamise riskile.

Olulisus

Meie auditi ulatust mõjutas meie poolt määratud olulisus. Auditi eesmärgiks on omandada põhjendatud kindlustunne selle kohta, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast. Neid loetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Tuginedes oma professionaalsele hinnangule määrasime olulisusele, sealhulgas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku olulisusele, teatud numbrilised piirmäärad, mis on toodud alljärgnevas tabelis. Need numbrilised piirmäärad koos kvalitatiiivsete kaalutlustega aitasid meil määrata meie auditi ulatust ja meie auditiprotseduuride olemust, ajastust ja mahtu ning hinnata väärkajastamiste mõju raamatupidamise aastaaruandele kui tervikule nii eraldiseisvalt kui summeerituna.

Kontserni auditi olulisus	272 tuhat eurot
Kuidas me selle määrasime	1% Kontserni omakapitalist
Rakendatud olulisuse kriteeriumi põhjendus	Arvutasime olulisuse lähtudes omakapitalist, kuna see on oluliseks finantsmõõdikuks, millest sõltub Kontserni väärtus ning mida jälgivad juhatus ja aktsionärid.

Peamised auditi teemad

Peamised auditi teemad on valdkonnad, mis olid meie professionaalse hinnangu kohaselt käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditis kõige olulisemad. Neid valdkondi käsitleti konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku auditeerimise ja sellele arvamuse avaldamise kontekstis ning me ei avalda nende valdkondade kohta eraldi arvamust.

Peamine auditi teema

Klientidele antud laenude väärtuse langus (detailsem informatsioon on toodud lisas 2 „Oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõte“, lisas 3 „Olulised raamatupidamisarvestuslikud juhtkonna otsused ja hinnangud“, lisas 4 „Riskijuhtimine“, lisas 7 „Nõuded klientidele“ ja lisas 19 „Nõuete väärtuse langus“).

Alates 1. jaanuarist 2018 rakendus uus raamatupidamisstandard IFRS 9, mis asendas seni krediitkahjumite arvestusel kasutatud 'toimunud krediitkahjumi mudeli' uue 3-faasilise 'eeldatava krediitkahjumi (ECL) mudeliga'. ECL arvutused on tulevikku vaatavad ja tõenäosustega kaalutud, tuginedes keerulisel modelleerimisel ja subjektiivsetel juhtkonna poolt määratud sisenditel.

IFRS 9 rakendamise tulemusena vähenes klientidele antud laenude bilansiline väärtus 477 tuhat euro võrra, mida kajastati jaotamata kasumi vähendusena seisuga 1. jaanuar 2018 (vaata IFRS 9 rakendamise mõjud lk 37). Seisuga 31. detsember 2018 moodustas klientidele antud laenude neto bilansiline väärtus kokku 55 090 tuhat eurot, mis sisaldas nende väärtuse langusest tulenevat allahindlust summas 528 tuhat eurot.

Keskendusime sellele valdkonnale, kuna juhtkond kasutab krediitkahjumite kajastamise ajastuse ja allahindluse summade hindamisel subjektiivsete sisenditega kompleksseid mudeleid. Peamised valdkonnad, mis vajavad olulisi juhtkonnapoolseid hinnanguid ja modelleerimist ECL arvutamisel, sisaldavad:

- krediitrisiki olulise suurenemise kriteeriumite hindamine ja laenude klassifitseerimine faasi 1, 2 või 3;
- ECL arvutamise meetodika koostamisel kasutatud raamatupidamislike tõlgenduste, sh lihtsustamiste, hindamine. Peamisi lihtsustusi on tehtud sellistes valdkondades nagu:
 - ühiste (kaalutud) eluagsete PD koefitsientide määramine erinevate nõuete

Kuidas me tegelesime peamise auditi teemaga oma auditis

Hindasime, kas Kontserni arvestuspõhimõtted ja rakendatud metodoloogia klientidele antud laenude väärtuse languse arvutamise osas on kooskõlas IFRS 9 nõuetega.

Hindasime ECL arvestuse alusandmete ja arvutustega seotud peamiste kontrollimehhanismide ülesehitust ja tõhusust, sealhulgas:

- üldised kontrollid vastavate IT süsteemide üle;
- laenude saldodega seotud IT süsteemide rakenduslikud kontrollid;
- klientide riskiklasside üle vaatamine ja kinnitamine.

Viisime läbi detailsed auditi protseduurid testimaks järgmisi valdkondi:

- ECL kalkulatsioonis kasutatud alusandmete täielikkuse ja korrektsuse testimine;
- ECL kalkulatsioonis kasutatavate oluliste sisendite vastavus IFRS 9 metodoloogiale;
- 12 kuu ja kogu eluea ECL arvutuste korrektsus ning vastavus IFRS 9 metodoloogiale;
- laenude faasidesse määramisel kasutatud alusandmete korrektsus ja täielikkus (sealhulgas olulise krediitrisiki suurenemise kriteeriumite ning kohustuse täitmata jätmise definitsiooni korrektne rakendamine);
- laenusajatele sisemiste riskiklasside määramine, mis on sisendiks nende laenude ECL mudelis;
- tagatiste ja nende väärtuste kohta sisalduva informatsiooni korrektsus laenusüsteemis, mida kasutatakse sisendina ECL mudelites;
- tagatiste sisemiste riskiklasside määramine, mis on sisendiks nendega seotud laenude ECL mudelis; ja
- faas 3 laenude nimekirja täielikkus ja nende ECL arvutamine.

-
- gruppide lõikes, mis arvestavad gruppides olevate toodete erineva elueaga;- stsenaariumite rakendamine ECLi prognoosimisel;• ECL mudelis kasutatavate olulisemate parameetrite arvutamine, sealhulgas maksejõuetuse tõenäosus (PD), kahjumäär maksejõuetuse korral (LGD) ja laenu suurus maksejõuetuse hetkel (EAD);• makromajanduslike indikaatorite valik ja tulevikku vaatava informatsiooni kaasamine ECL mudelisse, sealhulgas nende usaldusväärne prognoosimine tulevikuperioodideks ning erinevate stsenaariumite kaalutud mõju arvestamine;• ECL-i prognoosimine faasi 3 individuaalselt hinnatavatele laenudele.	Hindasime oluliste ECL mudeli sisenditeks olevate juhtkonnapoolsete eelduste mõistlikkust, nagu näiteks erinevate stsenaariumite osakaalud, hinnangud äriklientide laenude hetke PD osas, oluliste makromajanduslike prognooside ning erinevate stsenaariumite kordajate osas.
-

Kuidas me kujundasime oma auditi ulatuse

Kujundasime oma auditi ulatuse eesmärgiga teha piisavalt tööd, võimaldamaks meil avaldada arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta, võttes arvesse Kontserni struktuuri, raamatupidamisprotsesse ja kontrollprotseduure, ning tegevusvaldkonda, milles Kontsern tegutseb.

Kontserni kuuluvad Tallinna Äripanga AS ning tütarettevõtted TBB Liisingu AS, AS TBB Invest ja AS Morgan Trade, mis tegutsevad Eestis. PwC Eesti viis läbi täismahus auditi kõigis Kontserni ettevõtetes, kattes sisuliselt kogu Kontserni konsolideeritud finantsseisundi ja koondkasumiaruande.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest, mis sisaldub konsolideeritud aastaaruandes lisaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandele ja meie audiitori aruandele.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei avalda muu informatsiooni kohta kindlustandvat arvamust.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditeerimise käigus on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon sisaldab olulisi vasturääkivusi konsolideeritud raamatupidamise aruandega või meie poolt auditi käigus saadud teadmistega või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud selle info oma aruandes välja tooma. Meil ei ole sellega seoses midagi välja tuua.

Juhatus ja nende, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas rahvusvaheliste finantsaruandluse standarditega, nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt, ja sellise sisekontrollisüsteemi rakendamise eest, nagu juhatus peab vajalikuks, võimaldamaks pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama Kontserni jätkusuutlikkust, avalikustama vajadusel infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse printsiipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatses Kontserni likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub realistlik alternatiiv eelnimetatud tegevustele.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Kontserni finantsaruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Audiitori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja audiitori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Kuigi põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, ei anna ISA-dega kooskõlas läbiviidud audit garantiid, et oluline väärkajastamine alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad kas üksikult või koos mõjutada kasutajate poolt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel tehtavaid majanduslikke otsuseid.

Kooskõlas ISA-dega läbiviidud auditi käigus kasutame me kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi. Samuti me:

- tuvastame ja hindame riske, et konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes võib olla olulisi väärkajastamisi tulenevalt pettusest või veast, kavandame ja teostame auditiprotseduurid vastavalt tuvastatud riskidele ning kogume piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali meie arvamuse avaldamiseks. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada varjatud kokkuleppeid, võltsimist, tahtlikku tegevusetust, väaresitiste tegemist või sisekontrollisüsteemi eiramist;
- omandame arusaama auditi kontekstis asjakohasest sisekontrollisüsteemist, selleks, et kujundada auditiprotseduure sobivalt antud olukorrale, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust Kontserni sisekontrollisüsteemi tõhususe kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute ja nende kohta avalikustatud info põhjendatust;
- otsustame, kas juhatuse poolt kasutatud tegevuse jätkuvuse printsiip on asjakohane ning kas kogutud auditi tõendusmaterjali põhjal on olulist ebakindlust põhjustavaid sündmusi või tingimusi, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Kontserni jätkusuutlikkuses. Kui me järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud oma audiitori aruandes juhtima tähelepanu infole, mis on selle kohta avalikustatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes, või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused tuginevad audiitori aruande kuupäevani kogutud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski põhjustada Kontserni tegevuse jätkumise lõppemist;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab toimunud tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis;
- hangime piisava asjakohase tõendusmaterjali Kontserni kuuluvate majandusüksuste või äritegevuste finantsinformatsiooni kohta, avaldamaks arvamust konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kui terviku kohta. Me vastutame Kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja läbiviimise eest ja oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Me vahetame infot nendega, kelle ülesandeks on Kontserni valitsemine, muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning oluliste auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas auditi käigus tuvastatud oluliste sisekontrollisüsteemi puuduste kohta.

Samuti kinnitame neile, kelle ülesandeks on valitsemine, et oleme järginud sõltumatust puudutavaid eetikanõudeid ning edastame neile info kõikide suhete ja muude asjaolude kohta, mis võivad tekitada põhjendatud kahtlust meie sõltumatuse riivamise kohta, ja vajadusel vastavate kaitsemehhanismide kohta.

Neile, kelle ülesandeks on valitsemine, edastatud auditiga seotud teemade seast valime välja need teemad, mis olid käesoleva perioodi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditi kontekstis kõige olulisemad ja on seega peamised auditi teemad. Me kirjeldame neid teemasid audiitori aruandes, välja arvatud juhul, kui seaduse või regulatsiooni kohaselt on keelatud antud teema kohta infot avalikustada või kui me äärmiselt erandlikel juhtudel otsustame, et antud teema kohta ei peaks meie aruandes infot esitama, kuna võib põhjendatult eeldada, et antud info esitamisega kaasnevad kahjulikud tagajärjed ületavad avaliku huvi rahuldamisest saadava kasu.

Aruanne muude seadustest ja regulatsioonidest tulenevate nõuete kohta

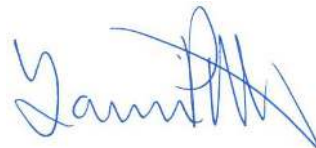
Audiitoriks määramine ja audiitorteenuse osutamise periood

Meid määrati esmakordselt Tallinna Äripanga AS-i audiitoriks 31. detsembril 2009 lõppenud majandusaasta suhtes. Meie volitusi audiitorina on pikendatud vastavalt aktsionäride otsustele ning meie audiitorteenuse katkematu osutamise periood Tallinna Äripanga AS-ile on kokku 10 aastat. Vastavalt Eesti Vabariigi audiitortegevuse seadusele ja Euroopa Liidu määrusele 537/2014 on võimalik meie volitusi Tallinna Äripanga AS-i audiitorina pikendada kuni 31. detsembril 2028 lõppeva majandusaastani.

AS PricewaterhouseCoopers

Tiit Raimla
Vastutav vandeaudiitor, litsents nr 287

Lauri Past
Vandeaudiitor, litsents nr 567

29. märts 2019

5. JUHATUSE ETTEPANEK KASUMI JAOTAMISEKS

Tallinna Äripanga AS 2018. aasta auditeeritud Grupi kasum on 1 448 tuhat eurot, panga kasum 1 530 tuhat eurot.

Juhatuse ettepanek:

1. Kinnitada Tallinna Äripanga AS-i 2018.a majandusaasta aruanne.
2. Jaotada panga 2018. aasta auditeeritud kasum summas 1 530 tuhat eurot alljärgnevalt:
 - reservkapital 77 tuhat eurot
 - jaotamata kasum 1 453 tuhat eurot
3. Esitada käesolev ettepanek AS-i Tallinna Äripank nõukogule läbivaatamiseks.

Allkiri

Kuupäev

Igor Novikov
juhatuse esimees

29.03.2019

Andrei Žukov
juhatuse liige

29.03.2019

Sergei Elošvili
juhatuse liige

29.03.2019

Aivar Luik
juhatuse liige

29.03.2019

6. NÕUKOGU AVALDUS 2018. MAJANDUSAASTA ARUANDELE

Juhatus on koostanud Tallinna Äripanga AS tegevusaruande ning konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande 31.detsembril 2018.a. lõppenud majandusaasta kohta.

Tallinna Äripanga AS nõukogu on juhatuse poolt esitatud majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest, juhatuse ettepaneku kasumi jaotamise kohta ning sõltumatu audiitori aruande läbi vaadanud ja üldkoosolekule esitamiseks heaks kiitnud.

Madis Kiisa
nõukogu esimees

Veiko Veskiväli
nõukogu liige

Hannes Mädo
nõukogu liige

Sergei Gorny
nõukogu liige

Aleksander Larionov
nõukogu liige